

bulletin slovenskej advokácie

Stanovisko SAK k podozreniam

z porušovania
advokátskych predpisov
a etických pravidiel

Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým –

ad hoc novela
Občianskeho zákonníka?

Uplatnenie vybraných odklonov voči právnickým osobám v pozícii obvinených

Porušenie práva na obhajobu neoznámením totož- nosti predvolaného svedka obvinenému a obhajcovi v predstihu

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Slovensko zaostáva v povedomí o dôležitosti a význame verejného obstarávania
JUDr. Miroslav Hlivák
- 5 Stanovisko Slovenskej advokátskej komory
- 6 **DISKUSIA**
Najvyšší súd SR k téme „úroky po splatnosti“
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým – *ad hoc* novela Občianskeho zákonníka?
JUDr. Jakub Mandelík, PhD.
- 16 Uplatnenie vybraných odklonov voči právnickým osobám v pozícii obvinených
prof. JUDr. Margita Prokeinová, PhD.
- 20 Porušenie práva na obhajobu neoznámením totožnosti predvolaného svedka obvinenému a obhajcovi v predstihu
JUDr. Ondrej Laciak, PhD., prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 24 Dôstojnosť advokátskeho stavu
K možnosti advokáta poskytovať právne služby vo veci súvisiacej s konaním, v ktorom skôr rozhodoval ako sudca
- 27 Subjektívne a objektívne záruky nestrannosti ako podmienka spravodlivého procesu
- 30 Čo sa slovenské súdy za 15 rokov nenaučili o prejudiciálnom konaní pred Súdny dvorom EÚ

ADVOKÁCIA

SAK

- 34 Aktuálne udalosti
- 36 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
- 37 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 38 Slovenské dni práva v Košiciach
- 41 Exkurz do histórie komôr
- 42 Biografia k publikácii
Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948
- 44 Európsky deň advokátov
- 47 Povinnosť advokáta zúčastniť sa na úkonoch vo veci klienta – povinnosť advokáta vyjadriť sa k podanej sťažnosti na výzvu SAK
- ZAHRANIČIE**
- 50 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytovanie právnych služieb v prípade kolízie záujmov klientov
- 54 *Bulletin advokacie* prináša...
- 56 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 58 Švédsko: Advokátska komora v Benátkach severu

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 64 Advokátní tarif
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 66 Advokát
JUDr. Anton Blaha

Milé kolegyně a kolegovia,

ostatné týždne sa téma práva a spravodlivosti úspešne predierala na piedestál záujmu. Dokonca aj politika na chvíľu ostala v úzadí. Žiaľ, nebolo to vďaka pozitív-
nemu ohlasu, ale naopak.

My, advokáti, by sme mohli nadobudnúť dojem, že nás sa problémy dotkli len okrajovo, omnoho viac sa útočilo na súdy a prokuratúru. Nie je tomu tak, ak si uvedomujeme, že sme súčasťou celku, ktorému záleží na spravodlivom Slovensku, sme súčasťou toho, čo sa deje a nedá sa zatvárať oči pred problémom.

Je smutné, že sme každý deň čakali na nové články v novinách, ktoré prinesú novú zverejnenú komunikáciu z Threemy, ktorá sa objavovala postupne, po dávkach. Akoby jej celá sila nás mohla ochromiť, dávkovanie bolo presné, aby čitatelia vydržali v napätí, aby každý deň prišlo niečo nové a niečo ešte lepšie ako včera.

A prišla aj reakcia z radov sudcov a prokuratúry, zverej-
nili sa vyhlásenia sudcovských rád ako aj rady prokurá-
torov Slovenskej republiky. V nich sa odsudzuje konanie
jedincov, ktorí uprednostnili osobné záujmy v pracovnej
sfére, ktorí užívajú majetok, ktorý si nemohli obstaráť
zo svojho oficiálneho príjmu.

Áno, aj tieto hlasy treba počuť. Čo mi ale chýba zo všet-
kého najviac, je ochota povedať, že tie stovky sudcov
a prokurátorov, ktorí ostali ticho, vyjadrujú svoj postoj
k terajšiemu diani tým, že si zodpovedne a svedomito
plnia svoje povinnosti. A to je tá väčšina sudcov, ktorí si
pamätajú a naplňujú svoj sľub, ktorý skladali pri ujímaní
sa funkcie: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa
budem spravovať ústavou, ústavnými zákonmi, medzi-
národnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikova-
la a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom,
a zákonmi, budem vykladať zákony a rozhodovať podľa
svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestrane.“

Terajší obraz akoby evokoval dojem, že zlyhala justícia,
súdy, prokuratúra. Nie. Ak niekto zlyhal, tak sú to stále
len jedinci. A jedinci zlyhávajú v každej oblasti.

A aká je úloha advokácie? Dnes viac ako kedykoľvek
predtým dávať ľuďom nádej, že o výsledku sporov našich
klientov bude rozhodnuté spravodlivo. Len vtedy, keď
tomu budeme veriť my, môžu tomu veriť aj naši klienti.
Bez viery v spravodlivosť to nepôjde.

JUDr. Ivan Syrový
advokát

K fotografii na obálke:

Na pôde rektorátu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Koši-
ciach sa 17. a 18. októbra 2019 konal 25. ročník konferen-
cie Slovenské dni práva. Viac na s. 38. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Slovensko zaostáva v povedomí o dôležitosti a význame verejného obstarávania

Advokát **JUDr. Miroslav Hlivák** dostal dôveru nielen vlády SR, ale aj poslancov Národnej rady SR. Od septembra tohto roku pôsobí na poste predsedu Úradu pre verejné obstarávanie. Spýtali sme sa na jeho prioritné aktivity vo funkcii na päťročné volebné obdobie.

■ Čo Vás priviedlo ku kandidatúre na funkciu predsedu Úradu pre verejné obstarávanie?

V podstate moja Alma mater. Práve sa zakladal klub absolventov Alumni klub na Právnickej fakulte Univerzity Komenského, keď ma pán dekan oslovil, či by som prijal a stal sa kandidátom fakulty na post predsedu Úradu pre verejné obstarávanie. Priznám sa, že ma táto ponuka zaskočila a chvíľu som ju zvažoval. Vzhľadom na to, že dianie v spoločnosti mi

nikdy nebolo ľahostajné a vždy som sa chcel pričiniť o zmeny k lepšiemu, z ktorých by profitovala celá spoločnosť, som sa rozhodol túto ponuku prijať. Želám si budovanie krajiny, v ktorej bude život aj mojich dvoch, dnes ešte malých, detí bezpečný, spravodlivý a moderný. A k tomuto obrazu môže prispieť aj reformované prostredie, v ktorom sa prerozdeľujú peniaze nás všetkých. Oblasť verejného obstarávania patrí do kapitol práva, kde je dôležité ochraňovať jeho čistotu, vymožiteľnosť a spravodlivým konaním posilňovať piliere právneho štátu.

■ Venovali ste sa tejto problematike už ako advokát?

Áno, počas 16-ročného výkonu mojej advokátskej praxe som sa venoval aj problematike verejného obstarávania. Je to špecifická oblasť a z vlastnej skúsenosti viem, že sa jej právnici obávajú. Zákon o verejnom obstarávaní bol totiž zložitý a ťažkopádny, aj preto jednou z prvých aktivít, do ktorej som sa v rámci systémovej reformy verejného obstarávania pustil, bola príprava zmeny legislatívy. Považoval som za kľúčové, aby bol zákon zrozumiteľný, v praxi ľahko uplatniteľný. Vďaka novele sme zaistili, že proces verejných nákupov začína byť rýchlejší, jednoduchší a transparentnejší.

■ Považujete právnické vzdelanie a doterajšiu advokátsku prax za výhodu, pokiaľ ide o výkon Vašej funkcie?

Samozrejme. Výkon verejnej funkcie je totiž sám osebe náročný, až pôsobením v tomto prostredí si uvedomíte, aký špecifický typ práce to je. Som presvedčený, že na tento typ skúsenosti sa dá pripraviť len po odbornej stránke. Z môjho pohľadu bolo vždy dôležité, aby som v tejto funkcii dokázal odovzdať a uplatniť svoje odborné skúsenosti. Vďaka nim mám inú optiku na agendu, ktorá mi bola zverená. Mám jasnú predstavu o tom, kam sa v tejto oblasti dá posúvať a ako cieľ dosiahnuť.

■ Aké sú Vaše najzásadnejšie priority pre toto funkčné obdobie?

Priority sú obsiahnuté v projekte, s ktorým som kandidoval na pozíciu predsedu. Jednotne ich vystihuje pojem reforma verejného obstarávania. Tá je široko koncipovaná a pozostáva tak zo zmien legislatívy, ako aj z nelegislatívnych opatrení. Medzi legislatívne zmeny patria dnes už dve pripravené novely zákona o verejnom obstarávaní, pričom jedna z nich začala platiť od januára tohto roku. Rovnako sem patrí aj schválený legislatívny zámer na profesionalizáciu verejného obstarávania na Slovensku.

Medzi nelegislatívne opatrenia patrí aj zmena organizácie práce na samotnom úrade, ktorej výsledky vidíme už dnes. A to aj vo forme skrátenia lehôt v konaniach a kontrolách eurofondových zákaziek, či pri zaisťovaní predvídateľnosti konania úradu. V tejto súvislosti len priblížim, že na týždennej báze máme konzília, na ktorých spolu s kolegami pracujeme na zjednotení rozhodovacej praxe, na tom, aby bola konzistentná. Činnosť v oblasti, v ktorej pôsobíme, totiž možno prirovnať k živému organizmu, ktorý reaguje na vonkajšie podnety. V našom prípade tými podnetmi je aj legislatíva tak na národnej, ako aj európskej úrovni, či rozhodnutia našich súdov a Súdneho dvora EÚ.

Medzi nelegislatívne opatrenia patria aj tie, ktoré realizujeme navonok úradu a tých je mnoho. Keďže som považoval za kľúčové nastaviť novú, užšiu spoluprácu s dôležitými orgánmi verejnej moci pri pokrývaní nekalých praktík vo verejnom obstarávaní, vlni sme podpísali memorandum o spolupráci s Najvyšším kontrolným úradom, Generálnou prokuratúrou a s Protimonopolným úradom. Toto memorandum posilňuje činnosť úradu v kontexte jeho dohľadovej kompetencie. Z môjho pohľadu bolo tiež kľúčové posilniť proklientsky prístup úradu, preto som rozhodol o zriadení Inštitútu verejného obstarávania, aby sa umocnila metodická a analytická činnosť úradu, na ktorej stavíme konštruktívny dialóg s SK8, ZMOS a Úniou miest.

Na fungovanie úradu som sa pozrel komplexne a vždy zdôrazňujem, že v snahe o zmeny k lepšiemu nemôže úrad zostať sám. Považoval som za dôležité pozvať za rokovací stôl všetky subjekty, ktoré do procesu verejných nákupov vstupujú. Ruku k zmenám totiž musia priložiť všetci, ktorých sa táto oblasť týka – vrátane podnikateľských subjektov, s ktorými, podotýkam, že úrad komunikuje po prvý raz v histórii. Aj s nimi vedíme dialóg v rámci proklientskeho prístupu úradu, v regiónoch školíme miestnych podnikateľov. Usilujeme sa, aby rozumeli zákonu, aby správne vedeli predkladať ponuky, aby v nich dokázali uplatniť sociálne, zelené, aj inovatívne kritériá. Nuž, a nedá mi nezdôrazniť, že na dosiahnutie pozitívnych a zásadných zmien v oblasti verejného obstarávania potrebujeme zmeniť myslenie, výchovu a v rámci nej aj vzťah ľudí k verejnými peniazom. Preto sme spustili pilotný projekt výučby tejto problematiky aj na základných školách. Musíme deti učiť zaujímať sa o veci verejné, aby pristupovali k verejným peniazom ako k svojim vlastným. To je alfa a omega celého prístupu. Zákon už potom v úvodzovkách popisuje „len“ proces verejného nákupu a tomu je zasa po-

trebné naučiť študentov na vysokých školách, do čoho sme sa tiež systematicky pustili. Dosahovanie vytýčených cieľov je teda komplexný proces, ktorý pozostáva z mnohých na seba naväzujúcich krokov. A k nim patrí aj etablovanie úradu pred zahraničnými inštitúciami a budovanie jeho dobrého mena, čo sa nám vďaka intenzívnej spolupráci s Európskou komisiou, OECD, OLAF, či partnerskými úradmi v krajinách V4, či Francúzsku darí.

■ V čom Slovenská republika zaostáva, pokiaľ ide o verejné obstarávanie?

Ako som uviedol, Slovensko zaostáva v povedomí o dôležitosti, význame, vo vnímaní cieľa verejného obstarávania. Verejné obstarávanie by sa totiž malo považovať za dôležitý zdroj napredovania celej spoločnosti. Z verejných peňazí musí profitovať celá spoločnosť. Nastavením v prvom rade legislatívnych pravidiel je potrebné podporovať čo najširšiu hospodársku súťaž, z ktorej môžu profitovať či už živnostníci ako aj väčší zamestnávateľia. Podporovaním podnikateľov podporíme zamestnanosť v regiónoch. Ak je výsledkom súťaže kvalitný produkt, služba, či stavebné práce, profitujú z toho občania, ktorí výsledok tejto súťaže užívajú. Zároveň je naplnená aj povinnosť verejného obstarávateľa/obstarávateľa, ktorý súťaž vyhlasuje. Verejnému obstarávaniu musí byť priznaný dôležitý status, z čoho potom logicky vyplýva, že v tejto oblasti môžu pracovať len odborníci a nie ktokoľvek, ako je to na Slovensku. O dosiahnutí tohto cieľa je profesionalizácia verejného obstarávania. Tá má tiež zaviesť vyvodzovanie zodpovednosti za nakladanie s verejnými zdrojmi. Máme pred sebou dlhú cestu, ale už sme urobili prvé kroky, čo uznávajú aj naši partneri v zahraničí. Aj to nás povzbudzuje, aby sme v tomto trende zotrvali.

■ Od 1. januára 2019 je účinná pomerne rozsiahla novela zákona o verejnom obstarávaní. V čom spočíva jej aktuálny prínos?

Predovšetkým by som rád zdôraznil, že každú legislatívnu zmenu robíme nadštandardne, aby sme maximalizovali prínos pre celú spoločnosť. Aj pri tvorbe prvej novely sme obišli celé Slovensko, navštívili sme všetky župy, rokovali sme so ZMOS, starostami a primátormi, opustili sme tú pomyselnú komfortnú zónu úradníka a na mieste sme sa presvedčili o tom, čo vyhlasovateľov súťaží trápi. Okrem toho sme na úrade 3-krát zorganizovali rokovania s vyše 100 subjektmi, ktoré do procesu verejných nákupov vstupujú. K tvorbe novely bola prizvaná aj odborná verejnosť a tretí sektor. Celý proces sme, navyše, komunikačne otvorili aj laickej verejnosti prostredníctvom médií. Novela platná od začiatku tohto roka, v skratke povedané, zjednodušila a zrýchlila proces verejného obstarávania. Zrýchlila ho napríklad aj zmenou dvojobáľkového systému vyhodnocovania ponúk na jednoobáľkový; novelou sme tiež zaviedli koncepcnú zmenu delenia zákaziek v spojení so zmenou výšky finančných limitov; skrátili sme lehoty pri podlimitných zákazkách; vypracovali sme novú úpravu uzatvárania dodatkov k zmluvám; zaviedli sme možnosť uložiť 50% „zľavu“ z pokuty v prípade, že sa kontrolovaný prizná

k porušeniu zákona; pre podnikateľov sme zjednodušili výpočet kaucíí pri podávaní námietok, upravili sme maximálnu lehotu držania zábezpeky na obdobie jedného roka; zaviedli sme tiež povinnosť zverejňovania použitia výnimiek; transparentnosť sme posilnili napríklad aj jasnejším vymedzením zákazu konfliktu záujmov aj pri zákazkách s nízkou hodnotou; zvýšili sme povinnú dobu archivácie dokumentov na 10 rokov a v celom zákone sme odstránili gold-plating. Tých prísuných bodov je však viac.

■ **V legislatívnom procese sa v súčasnosti nachádza ďalší rozsiahly návrh novely tohto zákona. Považujete danú právnu oblasť za prehľadnú a zrozumiteľnú? Nedochoádza ku kontraproduktívnej legislatívnej hypertrofii?**

Uviedol som, že oblasť verejného obstarávania bola neprehľadná aj z pozície zákona. Základné zmeny sme urobili už v novele platnej od januára. V tejto poslednej novele sme v trende pre skvalitňovanie prostredia verejných nákupov pokračovali. Zmeny teda sú na prospech dobrej veci a nie sú zaťažujúce. Novela mala za cieľ podporovať aj zelené aspekty vo verejných súťažiach, zaviesť inštitút tzv. „špekulatívnych námietok“, aby sme ešte viac ochraňovali čestnú hospodársku súťaž. Opäť sme dlhé mesiace opakovane rokovali s vyše 100 subjektmi, ktoré sa k tvorbe novely vyjadrovali. Riešili sme právne zložité otázky aj čo sa týka majetkovo a personálne prepojených osôb tak s domácimi orgánmi verejnej moci, ako aj s Európskou komisiou. Spolu s kolegami z úradu sme pripravili novelu v takom znení, ktorá posilňuje vymožitelnosť a čistotu práva v oblasti verejného obstarávania, čestnú hospodársku súťaž, zvyšuje ochranu pred nekalými praktikami a posilňuje transparentnosť pri prerozdelení verejných zdrojov. Musím však dodať skutočnosť, ktorej v týchto dňoch bola venovaná aj pozornosť verejnosti. Krátko pred hlasovaním o tejto novele boli do nej narýchlo „vsunuté“ pozmeňujúce poslanecké návrhy, ktoré sú v ostrom rozpore s filozofiou, s ktorou sme novelu tvorili. Tieto pozmeňujúce návrhy zásadným spôsobom zasahujú do výkonu kontrolnej činnosti úradu, ktorý rozhoduje nezávisle, nestranne a len podľa zákona o verejnom obstarávaní a rovnako zasahujú aj do problematiky obranno-bezpečnostných zákaziek. Úrad

vyčerpal všetky možnosti na to, aby ozrejmil autorom svoj postoj a upozornil na škodlivé právne následky ich pozmeňujúcich návrhov. Z hľadiska nastavenia legislatívneho procesu však už úrad nemohol ovplyvniť vecnú stránku návrhu prerokovávaného v NR SR. A tak sa hlasovaním v NR SR dňa 17. 10. 2019 tieto pozmeňujúce návrhy stali súčasťou našej novely. Preto som listom, v ktorom boli uvedené právne argumenty úradu proti týmto pozmeňujúcim návrhom, požiadal pani prezidentku o zváženie možnosti využitia právomoci vetovať novelu zákona o verejnom obstarávaní. V týchto dňoch čakáme na jej rozhodnutie.

■ **Aplikačná prax vníma pozitívne (okrem iného) zverejnenie analýzy o najčastejších porušeníach zákona, na základe systematického zberu údajov. Bude úrad v tejto aktivite pokračovať na pravidelnej báze?**

To ma teší. Mojm cieľom je približovať úrad čo najviac občanom a posilňovať praktickosť štátnej inštitúcie. Príkladom bola promptná reakcia úradu na vlašjšie povodne, kedy sme vydali a priamo v teréne aj vysvetlili metodické usmernenie pre starostov zatopených obcí, aby vedeli obstaráť majetok v súlade so zákonom.

V takomto prístupe budeme pokračovať. Aj čo sa týka vami spomínanej štatistickej činnosti, na ktorú po nástupe do funkcie rovnako kladiem dôraz. Je potrebné dáta zbierať a následne ich kvalitne vyhodnocovať. Na zbieranie dát nám slúži aj modernizovaný systém elektronického verejného obstarávania EVO. Teší ma, že od jeho nasadenia sa stal lídrom na trhu. Hovoríme o štátnom systéme, teda lídrom sa stal štát. A to je výborný signál, že štátna inštitúcia pracuje efektívne a že dokáže zaistiť profit pre celú spoločnosť, keďže týmto systémom získavame tiež cenné údaje, ktoré následnou analýzou používame pri ďalších opatreniach na skvalitňovanie prostredia verejného obstarávania.

■ **Aký je Váš vnútorný vzťah k advokácii? Zvažovali ste návrat k tomuto povolaniu po skončení verejnej funkcie?**

Vďaka tomu, že aj k svojej aktuálnej pozícii pristupujem v prvom rade z odbornej stránky, právo je naďalej mojou dennou realitou a môžem vás uistiť, že pri odbornosti aj zostanem.

Oznam – tlačová správa

Slovenská advokátska komora oznamuje, že súdny spor s Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj týkajúci sa správy **Posúdenie právneho a súdneho sektora v Slovenskej republike** vypracovanej Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj v júni 2003 vedený na Okresnom súde Bratislava I bol ukončený na základe dohody o urovnaní.

Stanovisko Slovenskej advokátskej komory

Stanovisko Slovenskej advokátskej komory k podozreniam z porušovania advokátskych predpisov a etických pravidiel v súvislosti s komunikáciou M. K. Čítanou na súde v prípade Zmenky

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Momentálne čelíme bezprecedentným informáciám o zneužívaní moci, ktoré majú zničujúci vplyv na dôveru verejnosti v základné prvky slobodného a demokratického právneho štátu. Výzvy a problémy, ktorým dnes čelíme, sú mnohovrstevné. Aj keď sme si prednedávnom mysleli, že sa zatiaľ iba nepriamo dotýkajú advokácie, nie je to pravda. Aj medzi advokátmi boli na základe komunikácie čítanej na súde odhalené viacerí naši kolegovia, pri ktorých je podozrenie, že nepostupovali v súlade s právnymi predpismi a etickými pravidlami.

Je neprijateľné, ak advokát organizuje a ovplyvňuje disciplinárne a trestné konanie voči prokurátorovi a snaží sa o jeho diskreditáciu. Je neprijateľné, ak advokát píše rozhodnutia súdu namiesto sudcu. Je neprijateľné porušenie advokátskej mlčanlivosti, ak advokát zverejňuje informácie o klientoch (bez ich súhlasu), ako aj poskytne informácie inej osobe. Je neprijateľné, ak advokát porušuje advokátske predpisy a výrazným spôsobom znižuje dôstojnosť a dobré meno advokácie. A je v záujme každého advokáta, ako aj samotnej advokácie, vymedziť sa voči takému konaniu a zasiahnuť. Každé takéto konanie je pre nás neakceptovateľné a všetky podozrenia z neho, o ktorých sa dozvieme, prešetrujeme prostredníctvom Revíznjej komisie SAK.

Dohľad nad riadnym výkonom advokácie patrí k základným úlohám Slovenskej advokátskej komory. Konáme vo všetkých veciach možného porušenia advokátskych predpisov o ktorých sa dozvieme. Prepismi Threemy nedisponujeme, reagovať tak môžeme až na v médiách zverejnené informácie. Každú takú informáciu týkajúcu sa advokáta vyhodnocujeme. Kancelária komory k dnešnému dňu (15. 11. 2019 – uzávierka čísla BSA) z vlastnej iniciatívy podala Revíznjej komisii SAK štyri sťažnosti na konanie advokátov v súvislosti s komunikáciou oboznámenou v súdnom konaní. Komisia koná aj na podnet iných subjektov a prešetruje každú sťažnosť, ktorá jej je doručená. Každoročne prijme a prešetruje okolo 500 sťažností na konanie advokátov. Nezávislé dvojinstančné disciplinárne senáty každoročne vedú a rozhodnú viac ako 100 disciplinárnych konaní voči advokátom. Advokátovi môže byť udelený disciplinárny postih od napomenutia, cez peňažnú pokutu až po vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Ak sa advokát dopustí konania v zmysle Trestného zákona, máme efek-

tívne nástroje na pozastavenie jeho činnosti a následné vyčiarknutie zo zoznamu advokátov.

Slovenská advokátska komora považuje a vždy považovala za neprípustnú komunikáciu v živej veci medzi advokátom a sudcom, ktorý o nej rozhoduje a v opačnom prípade považujeme za normálne vylúčenie sudcu samého z takéhoto rozhodovania. Bežné kolegiálne stretnutia odborníkov z rôznych právnych oblastí naopak považujeme za priestor na vytváranie odbornej verejnej mienky a samoregulácie. Komunikácia o živých veciach pri takýchto stretnutiach nie je akceptovateľná.

Ak advokátsky stav oprávnene apeluje na dodržiavanie etických pravidiel v justícii, je zrejmé, že minimálne rovnaké nároky musíme mať aj dovnútra smerom do našich radov. Slovenská advokátska komora má prepracovaný a funkčný systém dohľadu nad dodržiavaním stavovských predpisov, vrátane etických pravidiel, ktorý sme pripravení dôsledne uplatňovať aj v aktuálnej situácii a šetriť prispievanie advokátov k znižovaniu dôstojnosti advokátskeho povolania, ako aj porušovanie advokátskych predpisov. Justícia dnes stojí pred vážnymi otázkami, ktoré nebude jednoduché riešiť kompetentne a neunáhleným spôsobom.

Slovenská advokátska komora v situácii, aká vznikla v justícii a v tomto štáte, nemôže mlčať. Aj preto sme 16. októbra 2019 ohlásili zámer organizovať DISKUSIU k aktuálnym etickým otázkam. Potom sme sa rozhodli vyčkať na výsledok následne ohláseného vládneho okrúhleho stola za účasti predstaviteľov politickej moci. Pre Slovenskú advokátsku komoru boli a sú dôležité iba výsledky, a preto budeme v druhej polovici novembra tohto roku organizovať okrúhly stôl za účelom výkladu etických pravidiel v advokácii ako aj justícii, s cieľom nielen pomenovať aktuálne problémy, ale najmä hovoriť o udržateľných riešeniach a posunúť systém o kúsok ďalej. Ak chceme, aby sme sa naďalej mohli tešiť zo života v slobodnej a demokratickej spoločnosti, spravodlivosť a právny štát musia byť najvyššou prioritou.

Práve etika právnych profesií je dlhodobou témou Slovenskej advokátskej komory, ku ktorej sme organizovali debaty pri okrúhlym stole už aj v minulosti. Napríklad okrúhly stôl k Etickým kódexom právnických povolání v marci 2014, ako aj následné schválenie Zásad sudcovskej etiky Súdnou radou SR v decembri 2015.

DISKUSIA

Najvyšší súd SR k téme „úroky po splatnosti“

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Máloktorá odborná téma je v súčasnosti predmetom intenzívnejších diskusií v rámci občianskoprávných grémíí a kolégií jednotlivých súdov, než „úroky po splatnosti“. Predovšetkým v súvislosti s ochranou spotrebiteľa sú názory sudcov diametrálne odlišné, čo neprispieva k právnej istote a predvídateľnosti výsledkov rozhodovacieho procesu. V rámci materiálneho právneho štátu možno pritom legitímne vyžadovať jednotnú odpoveď na tak zdanlivo triviálnu právnu otázku.

Jej podstata spočíva v tom, či možno *lege artis* pripustiť, aby spotrebiteľ – dlžník z úverovej zmluvy platil v prípade omeškania so splácaním úveru jednak úrok z omeškania a zároveň aj pôvodne dojednaný úrok z dlžnej sumy, a to až do reálneho vrátenia úveru veriteľovi. Keďže pri kladnej odpovedi na túto otázku dochádza ku kumulácii nároku veriteľa na úrok a úrok z omeškania popri sebe, býva načrtnutý problém označovaný aj ako tzv. problém kumulácie úroku a úroku z omeškania.

Individuálna argumentačná rozmanitosť jedného alebo druhého názorového prúdu je natoľko rozmerná, že ju nemožno plnohodnotne vtesnať do tohto diskusného príspevku. Možno ale konštatovať, že § 502 ods. 1 ObZ, ako základné (dispozitívne) ustanovenie k danej téme, nevymedzuje, dokedy je dlžník povinný platiť úrok z poskytnutých peňažných prostriedkov. Určuje iba to, že túto povinnosť má od doby ich poskytnutia. Rovnako dispozitívny § 503 ods. 3 ObZ zároveň vymedzuje, že dlžník je oprávnený vrátiť úver aj predčasne, avšak úrok je povinný platiť iba za obdobie od jeho poskytnutia do vrátenia.

Z hľadiska teórie obchodného práva je dlhodobopomerne jednotne prezentovaný názor, že úročené úveru až do jeho reálneho vrátenia je štandardné a nijako neodporuje zákonu. Je pritom vo vzťahu k úročeniu bez osobitej právnej relevancie, či sa medzičasom úver ako celok stal splatným alebo nie.

Spotrebiteľská pozícia na strane dlžníka je však citlivejšia, resp. citlivejšie vnímaná. Pri postupne splácaných úveroch hrozí strata výhody splátok podľa § 565 OZ v nadv. na § 53 ods. 9 OZ, v dôsledku ktorej sa stane úver predčasne splatným. Spotrebiteľ teda náhle čelí povinnosti splatiť celý zostatok úveru naraz v určitom termíne a v prípade omeškania mu hrozí ďalšie úročenie úveru, kumulované o osobitný úrok z omeškania.

Bez ambície na kompletný výpočet argumentov v prospech jedného alebo druhého záveru sa javí ako vhodné zdôrazniť, že v rámci tzv. sporov s ochranou slabšej strany podľa § 290 až § 306 CSP, aj s prihliadnutím na hmotnoprávnu úpravu a aktuálny trend v rozhodovaní súdov, je pozícia spotrebiteľa nezriedka sama osebe akýmsi argumentom. Na rozhodnutie v jeho neprospech je teda potrebný substanciálny dôvod, ktorý obстоjí z hľadiska spravodlivosti, mravnosti a zákonnosti.

Popri viacerých zásadných, ktoré majú základ v doktríne obchodného práva a v ekonomickej teórii úroku, sa z občianskoprávného hľadiska prezentuje ako podporný argument znenie § 517 ods. 2 OZ, ktoré výslovne predpokladá právo veriteľa na úrok z omeškania „popri plnení“; teda kumulovane. Súčasne je zdôrazňované, že dlžník nemôže špekulatívne profitovať z vlastného porušenia zmluvných povinností, čiže z neplnenia (*nemo turpitudinem suam allegare potest* – nikto nemôže mať prospech z vlastného protiprávneho konania). Ak je totiž dojednaný úrok z úveru vyšší ako zákonný úrok z omeškania, čo rozhodne nie je výnimočná situácia, v dôsledku omeškania s plnením sa dlžník na základe vlastnej zmluvnej delikvencie dostáva do výhodnejšej pozície. Zbaví sa totiž povinnosti plniť zmluvný úrok a táto jeho povinnosť bude nahradená nižším úrokom z omeškania.

Nejednotná prax v priznávaní kumulovaného úroku z omeškania a úroku po splatnosti viedla na niektorých kraj-

ských súdoch k postupu podľa § 17 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoS“), teda k prijatiu stanoviska príslušného kolégia.

Občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Košiciach prijalo už 7. 2. 2017 stanovisko, v zmysle ktorého je kumulácia úroku a úroku z omeškania po splatnosti úveru prípustná aj voči spotrebiteľovi. Neviedlo to však k zjednoteniu rozhodovacej praxe na tomto odvolacom súde, ani na okresných súdoch v jeho územnej pôsobnosti.

K opačnému záveru dospelo občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Bratislave, ktoré prijalo dňa 26. 2. 2019 stanovisko č. 1/2019 v tomto znení „V prípade plnenia zo spotrebiteľského úveru, zmluvný úrok odo dňa účinkov zosplatnenia úveru veriteľovi nepatrí. Veriteľ má právo na zaplatenie zmluvných úrokov len do vyhlásenia predčasnej splatnosti s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, vzniká iba právo na úrok z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi.“ Ani to nevedlo k názorovej unifikácii a jednotlivé odvolacie senáty Krajského súdu v Bratislave naďalej rozhodujú aj na základe právneho názoru o prípustnosti spornej kumulácie.

Definitívny záver nepriniesla ani pomerne plodná odborná diskusia v rámci tzv. Trnavských právnických debát, ktoré na túto tému zorganizovala Katedra občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty TU dňa 27. 4. 2018. Za pozornosť však rozhodne stojí publikačný výstup, ktorý na túto diskusiu nadväzuje; Hlušák, M. – Trojčáková, V.: Kumulácia úrokov a úrokov z omeškania. Súkromné právo č. 3/2018, str. 117 – 125. Spoluautori predkladajú zaujímavú konklúziu o ďalšom úročení úveru po splatnosti buď zmluvným úrokom alebo úrokom z omeškania (bez kumulácie), a to tým z nich, ktorý je vyšší. Ak teda zmluvný úrok nedosahuje úroveň zákonného úroku z omeškania, po zosplatnení úveru by bol dlžník povinný platiť iba úrok z omeškania a naopak.

Jednoznačné stanovisko k danej problematike neformulovalo zatiaľ ani občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR, aj keď medzičasom bolo podaných hneď niekoľko podnetov na jeho prijatie v zmysle § 21 ods. 3 písm. b) ZoS.

Pravdepodobne prvým aktuálnym rozhodnutím (alebo jedným z prvých), ktoré odborná verejnosť trpezlivo očakávala, je uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 7. 2019 sp. zn. 6 Cdo 113/2018, v rámci ktorého dovolací súd pomerne jednoznačne konštatoval (ods. 16) „Preto v súvislosti s právnu otázkou, či veriteľ má po zosplatnení dlhu nárok na zmluvné úroky, dovolací súd dáva do pozornosti odvolaciemu súdu rozsudok Súdneho dvora (piatej komory) zo 7. augusta 2018 v spojených veciach C-96/16 a C-94/17, v ktorom sa uvádza, že cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie svojej povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinnosti a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla

z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, zatiaľ čo bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú naopak funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia. Z týchto záverov tak vyplýva nielen záver o nároku na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru, ale aj záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania.“

Pre úplnosť je potrebné dodať, že tento právny názor bol prezentovaný *obiter dictum* v rámci dovolacieho prieskumu vo vzťahu k inej právnej otázke, ktorá sa týka zmlúv o spotrebiteľských úveroch a exaktnej špecifikácie vnútornej štruktúry každej jednotlivej splátky, a ktorá bola medzičasom judikovaná napr. aj pod sp. zn. 3 Cdo 146/2017 a 3 Cdo 56/2018, v súlade s rozsudkom Súdneho dvora EÚ C-331/18 zo dňa 5. 9. 2019 v nadv. na rozsudok C-42/15 zo dňa 9. 11. 2016.

Z hľadiska právnej istoty možno privítať zrozumiteľné a vyhranené prezentovanie právneho názoru dovolacieho súdu. Tento právny názor bude pravdepodobne konfrontovaný s prípadným opozitným názorom iného dovolacieho senátu a povedie k rozhodnutiu veľkého senátu občianskoprávneho kolégia, alebo k prijatiu stanoviska či tzv. R – judikátu. To by mohlo a malo mať za následok stabilizáciu aplikačnej praxe, ktorá je v tejto frekventovanej otázke nevyhnutná. Samozrejme, nedá sa vylúčiť ani tá alternatíva, že citované rozhodnutie obstojí natoľko, že ho budú iné dovolacie senáty bez ďalšieho *uni sono* nasledovať. ■

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým – ad hoc novela Občianskeho zákonníka?

JUDr. Jakub Mandelík, PhD.

Národná banka Slovenska v spolupráci so Slovenskou asociáciou poisťovní (ďalej len „SLASPO“) predložila v lete tohto roku Ministerstvu spravodlivosti SR na zaradenie do legislatívneho procesu návrh novely zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež len „OZ“) a zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov („ďalej len „zákon o PZP“). Cieľom novely je na jednej strane precizovať znenie právnej úpravy v zmysle jej existujúceho výkladu podaného Súdnyim dvorom EÚ a súdmi SR, na druhej strane legislatívne tzv. „zastropovať“ odškodňovanie nárokov pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do ich práva na súkromie (smrťou zosnulého v dôsledku neoprávneného zásahu).

Predovšetkým k otázke legality návrhu na zastropovanie výšky odškodnenia tzv. sekundárnych obetí sa dňa 18. 9. 2019 uskutočnil na pôde Ministerstva spravodlivosti SR seminár, na ktorom zazneli hlasy odborníkov zo Slovenska a Českej republiky reprezentujúce akademickú obec, sudcov, advokátov, a tiež Národnú banku Slovenska i SLASPO. V záujme otvorenia širšej diskusie o tak zásadnom návrhu (novela sa týka priamo Občianskeho zákonníka) je čitateľom predkladaný príspevok, ktorý sa s predmetnou materiálou snaží vysporiadať komplexne, vrátane analýzy možných negatívnych dopadov prijatia navrhovanej právnej úpravy na oblasť súkromnoprávných vzťahov.

I. Úvod do problematiky

Na Slovensku, resp. v bývalom Československu bola po páde komunizmu a zmene režimu prvýkrát zavedená právna úprava umožňujúca domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch novelou zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež len „OZ“) vykonanou zákonom č. 87/1990 Zb.¹ Definitívnu podobu nadobudli ustanovenia o ochrane osobnosti účinnosťou zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení Občiansky zákonník, ktorým s účinnosťou od 1. 1. 1992 došlo predovšetkým k prispôsobeniu základného ustanovenia o ochrane osobnosti (§ 11 OZ) Listine základných práv a slobôd.² Ustanovenie § 11 OZ poskytuje komplexnú ochranu osobnosti fyzickej osoby, pričom popri iných čiastkových osobnostných právach, chráni výslovne i **nedotknuteľnosť súkromia fyzickej osoby**. Všestranný rozvoj a uplatnenie osobnosti človeka je hlavným zmyslom a cieľom občianskoprávnej úpravy ochrany osobnosti.

Obsah pojmu „práva na ochranu súkromia“ definujú tiež **normy ústavnoprávne, a rovnako tak i normy medzinárodného práva**, garantujúce jednotlivcom základné ľudské práva a slobody, medzi ktoré právo na súkromie nespochybniteľne patrí (Článok 19 ods. 2 Ústavy SR,³ čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). Ústava zároveň rodinný život priraduje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Ústava chráni aj súkromie fyzickej osoby v jej rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne či materiálne.

1 Podľa § 13 ods. 2 OZ „Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa ods. 1 (teda morálne zadostučinenie) najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť občana alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má občan právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch“.
Podľa § 13 ods. 3 OZ výšku nemajetkovej ujmy potom určí súd s ohľadom „(...) na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo“.

2 Predmetné ustanovenie garantuje fyzickej osobe „právo na ochranu svojej

osobnosti, najmä života, zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy“.

3 „Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.“

4 KEREČMAN, P.: O náhrade imateriálnej ujmy spôsobenej pozostalým usmrtením blízkej osoby podľa ustanovení o ochrane osobnosti. *Justičná revue*, 2001, č. 2, s. 168.

5 Podľa § 420 ods. 2 OZ „Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.“

6 KEREČMAN, P.: Ešte raz o náhrade citovej ujmy v peniazoch. *Justičná revue*, roč. 2003, č. 1, s. 97, pozri tiež: SEDLAČKO, F.: Úmrtie blízkej osoby a ochrana osobnosti pozostalých. In: *Bulletin slovenskej advokácie*, roč. 2003, č. 2, s. 57 – 59.

Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené, možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života – do rodinného súkromia. **Zásahom do práva na ochranu súkromia fyzickej osoby je tak nesporne i zásah spočívajúci v úplnej deštrukcii úzkej rodinnej väzby usmrtením iného člena rodiny, či inej osoby.**⁴

II. Platná právna úprava odškodňovania sekundárnych obetí – vývoj rozhodovacej praxe

Problematika odškodňovania pozostalých po obetiach dopravných nehôd je z dôvodu ingerencie práva Európskej únie v posledných rokoch azda najviac zložitou oblasťou pre rozhodovanie vnútroštátnych súdov o uplatnených nárokoch. Platný právny stav nie je určite ideálny. Za najproblematickejšie miesta možno považovať:

1. Absencia zákonnej úpravy presných a jasných kritérií pre rozhodovanie o výške primeraného zadosťučinenia v peniazoch,
2. Absencia systematickej úpravy odškodňovania materiálnej a nemateriálnej ujmy v platnom OZ,
3. Nejednoznačná transpozícia únievého práva, tzv. 5 motorových smerníc EÚ do zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PZP“),
4. Vývoj judikatúry Súdneho dvora EÚ (ďalej tiež „SD EÚ“), ktorý pri rozhodovaní o prejudiciálnych otázkach podáva záväzný výklad únievého práva, v našom prípade motorových smerníc EÚ.

Zrejme aj z dôvodu nejednoznačnej právnej úpravy bol vývoj súdnej praxe pri výklade rozhodujúcich ustanovení pre posúdenie uplatnených nárokov pozostalých

osôb komplikovaný a nehomogénny. Postupne sa však súdom podarilo vysporiadať so všetkými relevantnými otázkami, ktoré majú základ v hmotnom práve (aktívna legitímácia, protiprávnosť zásahu, príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy, identifikácia zásahu objektívne spôsobilého vyvolať ujmu spočívajúcu v porušení práva na ochranu súkromia fyzickej osoby, pasívna legitímácia). Z jednotlivých rozhodnutí slovenských aj českých súdov (keďže hodnotíme zhodnú právnu úpravu) vyberáme:

Vymedzenie práva na súkromie, základné prvky nároku:

Z uznesenia Ústavného súdu ČR zo dňa 20. 5. 2002, sp. zn. IV. ÚS 315/2001 vyplýva najmä:

1. Obsah práva na súkromie tak z hľadiska jednoduchého práva, ako aj z pohľadu práva ústavného treba vykladať zhodným spôsobom, keď ide o tú istú sféru ľudskej existencie.
2. Na zodpovednosť za zásah do práva osoby na súkromie v zmysle § 11 OZ možno aplikovať § 420 ods. 2 OZ⁵ *per analogiam*.
3. Zodpovednosť stanovená v § 13 OZ je zodpovednosť objektívna, čo znamená, že na jej nastúpenie sa nevyžaduje zavinenie.
4. Zvláštny záujem, ktorý má demokratický právny štát na rešpektovaní právnej ochrany osobnosti, sa prejavuje okrem iného aj v tom, že táto ochrana je poskytovaná komplementárne v rôznych právnych odvetviach. Uplatnenie trestnoprávnej zodpovednosti nevyklučuje súčasné uplatnenie právnej ochrany osobnosti v intenciách príslušných právnych predpisov ostatných právnych odvetví.⁶

JUDr. Jakub Mandelík, PhD.

je absolventom Právnickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (2004), postgraduálneho štúdia na Ústave súdneho inžinierstva

Žilinskej univerzity v Žiline, odbor: Doprava cestná (2010) a doktorandského štúdia na Stavebnej fakulte Žilinskej univerzity v Žiline, odbor: Súdne inžinierstvo, špecializácia: Doprava (2012). Pôsobí ako advokát

v advokátskej kancelárii A. K. JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., kde sa venuje najmä oblasti obchodného a občianskeho práva. Vďaka dosiahnutej špecializácii v oblasti dopravných nehôd príležitostne prednáša znalcom z odboru Doprava cestná na Slovensku a v Českej republike a publikuje v odbornom časopise *Znalectvo (Doprava cestná, elektrotechnika, strojárstvo a iné technické obory)*.

Aktívna legitímácia:

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. 2. 2008, sp. zn. 3 Cdo 134/2007: „Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je jednak to, že došlo k neoprávnenému zásahu, a jednak to, že tento zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na chránených osobnostných právach. Obe náležitosti musia byť splnené, aby vznikol právny vzťah, ktorého obsahom je na jednej strane právo domáhať sa ochrany podľa § 11 OZ a na druhej strane povinnosť znášať sankcie uložené súdom. **Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právneho vzťahu nositeľom uvedeného oprávnenia (subjektom ochrany), je FO, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté.**“ (m. m.: uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13. 10. 2005, sp. zn. 1 Co 201/2005, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 7. 2008, sp. zn. 3 Cdo 201/2007).

Pasívna legitímácia:

Špecifickou kapitolou bolo definovanie povinného subjektu, proti ktorému nárok smeruje. Tým je primárne vždy subjekt, ktorý nerešpektoval osobnosť fyzickej osoby a protiprávne zasiahol do práv spätých s osobnosťou človeka a s jej rozvojom, alebo ich ohrozil. Týmto povinným subjektom môže byť fyzická osoba, ale aj právnická osoba. V prípade nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd sa museli súdy vysporiadať aj s otázkou pasívnej legitímácie poisťovní, t. j. poisťovného krytia tohto nároku v zmysle zákona o PZP.

Po turbulentnom období, kedy Súdny dvor EÚ vydal rozsudok z 24. 10. 2013, Haasová, C-22/12, EU:C:2013:692;⁷ počas ktorého sa u nás kreovali dva opozitné názory k otázke pasívnej legitímácie poisťovní pri nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých, sa nakoniec podarilo prijať súdom ustálený právny názor k tejto otázke. Cesta skutočne nebola ľahká.

Od negatívneho postoja vyjadreného v rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. 3. 2016, sp. zn. 3 Cdo 301/2012,⁸ cez odmietnutie občianskoprávnym kolégiom NS SR schváliť ho na publikáciu do Zbierky stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR, cez stiahnutie dovolania komerčnou poisťovňou pár dní pred definitívnym rozhodnutím veľkého senátu NS SR o danej otázke, až **po prijatie kladného postoja** v rozhodnutiach Ústavného súdu SR (medzi poslednými uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 11. 10. 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, publikované pod č. 50/2016 v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR a nález Ústavného súdu SR zo dňa 5. 12. 2018, II. ÚS 695/2017, publikovaný v prehľade vybraných rozhodnutí ÚS SR za obdobie II./2019) a konečne v rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, publikovaného v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 61/2018.

Vymedzenie kritérií pre primeranosť odškodnenia spôsobenej nemajetkovej ujmy:

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. 4. 1998, sp. zn. 1 Cdo 89/1997: „**Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu** do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom na určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky **súd musí prihliadnúť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.**“ (m. m.: rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2005/2003, rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 9. 6. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2094/2007, uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 13. 4. 2011, sp. zn. III. ÚS 154/2011).

Z predložených rozhodnutí vyplýva, že pri úmrtí ide v zásade o ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú. Samotnú intenzitu ujmy je namieste posudzovať individuálne, predovšetkým s ohľadom na intenzitu a charakter vzťahu pozostalého a zomrelého z pohľadu jeho trvania, vytvorenia osobitných psychických väzieb, psychickú odkázanosť jedinca na oporu zomrelého, pravdepodobnosť jej náhrady v budúcnosti, atď. Relevantná je tiež otázka očakávateľnosti úmrtia poškodeného v danej situácii.

III. Čo možno očakávať od pripravovanej novely

Pri posudzovaní otázky výšky satisfakcie za spôsobenú nemajetkovú ujmu nemožno nevidieť, že pri odškodňovaní pozostalých po obetiach dopravných nehôd, ktoré má byť (aj) podľa predkladanej novely Občianskeho zákonníka kryté z povinného zmluvného poistenia (ďalej len „PZP“), **dochádza k stretu súkromného záujmu pozostalého na primeranom odškodnení**

7 V predmetnom rozsudku SD EÚ *prima facie* konštatoval, že náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd má spadať do poisťovného krytia, ak za ňu poistený zodpovedá podľa platného vnútroštátneho práva.

8 Rozsudok Najvyššieho súdu SR judikoval významný právny záver, že poisťovní nesvedčí pasívna legitímácia v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv žalobcov spôsobený úmrtím ich blízkej osoby pri opravnej nehode podľa § 4 ods. 2 písm. a) v spojení s § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov.

(legitímneho očakávania) a verejného záujmu štátu, vykonávaného poisťovňami, aby tieto ujmy boli kompenzovateľné z „poistných zdrojov“.

Pokiaľ má štát (vzhľadom na **povinné poistné krytie** škôd spôsobených prevádzkou motorových vozidiel) záujem na ustálení priznávaných odškodnení nemajetkových ujem pozostalým, **pripripravená rekodifikácia Občianskeho zákonníka** mohla nadviazať na vypočítanú judikatúru a nároky sekundárnych obetí na nemajetkovú ujmu nielen systematicky upraviť, ale aj legislatívne zadefinovať presné a jasné kritériá pre rozhodovanie o výške primeraného zadostučinenia.

Pokiaľ sa Národná banka Slovenska rozhodla prísť s *ad hoc* legislatívnym návrhom na paušálne zastropovanie odškodnení nárokov sekundárnych obetí, je potrebné ho podrobiť dôkladnej právnej analýze.

Sémantické (verbálne) uchopenie textu navrhovanej úpravy:

Text dôvodovej správy: Návrh priznáva presnú výšku tejto náhrady v závislosti od stupňa blízkosti k zomrelému, pričom vzhľadom k užším väzbám k zomrelému a s nimi spätou vyššou mierou intenzity zásahu smrti do osobnej sféry citovo bližších osôb v porovnaní s citovo vzdialenejšími osobami preferuje a zvyhodňuje najbližšiu rodinu zomrelého. Výška relutárnej náhrady je stanovená ako päťnásobok a v prípade najbližšej rodiny dvadsaťnásobok **minimálnej mzdy** platnej ku dňu smrti zomrelého.

Päťnásobok ako základná výška relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy bola stanovená s prihliadnutím na niekoľko dôležitých skutočností. **Východiskom bola suma maximálneho odškodnenia podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá analogické odškodnenie priznáva obetiam trestných činov v prípade, ak bola trestným činom spôsobená smrť (§ 12 ods. 2 a § 13 v spojení s § 2 ods. 1 písm. b) bod 2. zákona).

Priblížme si najprv praktické dopady navrhovanej právnej úpravy pre jej adresáta:

1. Odškodnenie pre pozostalého manžela: **10 400 €**(20-násobok sumy minimálnej mzdy),
2. Odškodnenie pre pozostalé maloleté dieťa: **10 400 €**(20-násobok sumy minimálnej mzdy),
3. Odškodnenie pre rodiča zosnulého mal. dieťaťa: **10 400 €**(20-násobok sumy minimálnej mzdy),
4. Odškodnenie pre 18-ročnú sirotu po zomretých rodičov pri dopravnej nehode: **5 200 €** (5-násobok sumy minimálnej mzdy × 2).

Porovnanie s vybranými prípadmi sekundárnych obetí (maximálne výšky odškodnení):

a) pri ktorých úhradu realizuje štátny orgán určený zákonom:

1. Smrť v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania – manžel **46 485,40 €**⁹
2. Smrť v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania – nezaopatrené dieťa **23 242,70 €**¹⁰
3. Smrť v dôsledku násilného trestného činu – 50-násobok minimálnej mzdy – **26 000 €**¹¹

b) pri ktorých úhradu realizujú komerčné poisťovne, či zodpovedná súkromná osoba (Najvyšší súd SR, resp. krajské sudy SR):

1. známe autorovi pri zanedbaní zdravotnej starostlivosti: **od 30 000 € do 100 000 €**¹²
2. známe autorovi pri dopravných nehodách: **od 20 000 € do 33 500 €**¹³

Minimálna mzda ako finančný nástroj, prostredníctvom ktorého štát vyjadruje svoj **pozitívny (sociálny) záväzok** voči svojim občanom, predstavuje **minimálnu sumu**, na ktorú má občan nárok po splnení zákonných podmienok. Minimálna mzda a zákon o obetiach trestných činov sú verejnoprávne regulácie (**inštitúty verejného práva**), ktorými štát nastavuje minimálne parametre sociálneho štátu.

Je paradoxom, že práve **limity verejnoprávnej úpravy** majú predstavovať základný východiskový postulát pre odškodňovanie súkromnoprávných nárokov pozostalých osôb ako sekundárnych obetí protiprávných zásahov. Navrhovateľ predkladá zákonný text, podľa ktorého majú byť **normy verejného práva šablónou pre súkromnoprávne vzťahy vo všetkých ich rozmanitostiach**.

O prvom, **jazykovom (číselnom) priblížení** navrhovanej novelizácie tvrdím, že ide o etastický konštrukt bez akejkoľvek snahy o reflektovanie čo i len jedného odtieňa *ad hoc* konkrétneho zásahu do vzťahu medzi zosnulým a pozostalým. Navrhované tabuľkové odškodnenie vychádza zo štátom garantovaných pozitívnych záväzkov voči jeho občanom (v podobe súm životného minima a minimálnej mzdy), ktorých cieľom je iba zabezpečenie elementárnych funkcií štátu.

9 Pozri § 94 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

10 Pozri § 94 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

11 Pozri § 12 ods. 2 Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov v znení neskorších predpisov

12 Pozri rozsudok NS SR, sp. zn. 6 Cdo 168/2010, rozsudok NS SR, sp. zn. 5 Cdo 244/2011, rozsudok KS v Trnave, sp. zn. 9 Co 270/2011, rozsudok KS v Trnave, sp. zn. 10 Co 909/2015

13 Pozri rozsudok KS v Banskej Bystrici, sp. zn. 12 Co 465/2014, rozsudok KS v Trnave, sp. zn. 11 Co 116/2013, rozsudok KS v Trnave, sp. zn. 9 Co 423/2012, rozsudok KS v Trnave, sp. zn. 24 Co 479/2012, rozsudok KS v Bratislave, sp. zn. 4 Co 470/2011

Logické uchopenie novelizácie:

Text dôvodovej správy: Vzhľadom na vyňatie tejto konkrétnej príčiny vzniku nemajetkovej ujmy z okruhu možných príčin vzniku takejto ujmy, ako i na to, že *účelom je presne stanoviť výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade smrti blízkej osoby*, je nevyhnutné, aby bola nová úprava z hľadiska mechanizmu určovania výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vyňatá zo všeobecného mechanizmu určovania výšky takejto náhrady súdom v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Navrhované znenie teda systematicky takéto vyňatie zabezpečuje, pričom v rámci navrhovaného znenia sú z doterajšieho režimu § 13 ods. 3 vyňaté práve prípady nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla blízkej osobe v dôsledku smrti fyzickej osoby v peniazoch podľa navrhovaného znenia § 13 ods. 4 OZ.

Podľa dôvodovej správy si navrhovaná úprava „(...) *kladie za cieľ upresniť nároky na náhradu nemajetkovej ujmy fyzických osôb poškodených smrťou blízkej osoby.*“ *„Účelom navrhovaného ustanovenia § 13 ods. 4 je jednoznačné určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípadoch, ak dôjde k úmrtiu fyzickej osoby a osobe blízkej zomrelému zároveň vzniká právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.“*

Prečo práve tieto nároky? Prečo nie nároky pri priamych nemajetkových ujmach? Prečo nie nároky pri ujmach do cti sudcov, či politikov, kde zvyknú byť súdy oveľa náchylnejšie na priznanie neprímerane vysokých odškodnení (satisfakcií)? Z dôvodovej správy sa odpoveď na túto otázku nedozvieme.

Prečo chce štát povedať jednej súkromnej osobe, koľko môže žiadať od druhej súkromnej osoby? A to prakticky bez záujmu o konkrétne okolnosti prípadu. Bez ohľadu na to, o koho ide, čo konkrétne sa stalo, za akých okolností k zásahu došlo. Bez akejkoľvek snahy o prejavenie bližšieho záujmu o súkromnoprávny vzťah.

Logický (zakrytý) skutočný dôvod: stabilita poisťného systému?

Ako sme už uviedli, pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd, ktorá má byť krytá z PZP, **dochádza k stretu súkromného záujmu pozostalého na primeranom odškodnení (legitímneho očakávania) a verejného záujmu štátu, vykonávaného poisťovňami, aby tieto ujmy boli kompenzovateľné z „poistných zdrojov“.**

Bez ohľadu na skutočný dôvod navrhovanej právnej úpravy nepovažujem pre súkromnoprávne vzťahy za dobré znamenie, keď štát cez násobok minimálnej výšky mzdy oktrojuje občanovi, na koľko si môže vážiť smrť najbližšieho člena rodiny a koľko môže žiadať od vinníka.

Pokiaľ má mať úprava nemajetkovej ujmy v Občianskom zákonníku **rýdzo súkromnoprávny sporový charakter, o obmedzení výšky odškodnenia je možné uvažovať iba v hraniciach inštitútov súkromného práva** (rozsah a závažnosť ujmy, vecný a časový kauzálny nexus, spolupina a pod.).

Teleologické dôvody – predkladateľove úvahy, čomu má navrhovaná právna úprava pomôcť:

Text dôvodovej správy: Cieľom je **zrýchlenie procesu** odškodňovania nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá pri prijatí navrhovanej úpravy umožňuje povinnému určiť podľa jednoduchých kritérií výšku náhrady nemajetkovej ujmy, čo na jednej strane **odbrevení súdy od zdĺhavých a na dokazovanie i určovanie výšky nemajetkovej ujmy náročných sporov** a na strane druhej predpokladá nárast dobrovoľných plnení zo strany povinného, ktorý nebude musieť čakať na rozhodnutie súdu určujúce výšku náhrady nemajetkovej ujmy.

Podmienkou pre priznanie takéhoto nároku samozrejme ostáva vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku zásahu do osobnostnej sféry pozostalých blízkych osôb. **Návrh pracuje s pojmom blízkej osoby v zmysle § 116 OZ**, nakoľko nemajetková ujma pri smrti fyzickej osoby, môže vzniknúť prakticky komukoľvek, kto je k zomrelému vo vzťahu definovanom v predmetnom ustanovení, **za podmienky, že oprávnený subjekt okrem tohto vzťahu preukáže aj existenciu nemajetkovej ujmy na svojej strane** v dôsledku úmrtia jemu blízkej fyzickej osoby a s ňou spojené právo na jej relatívnu náhradu.

V *ratio legis* vidím hneď **šesť problémov**, pričom ich z hľadiska závažnosti vymenujem vzostupne:

1. Reštriktívne vymedzenie aktívne legitimovaných osôb: Hoci návrh počíta iba s odškodnením blízkych osôb podľa § 116 OZ, právna teória i súdna prax priznáva aktívnu legitimáciu na uplatnenie uvedených prostriedkov ochrany všetkým subjektom, ktorým svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým. Kritériá na určenie takéhoto subjektu

14 KEREČMAN, P.: O náhrade imateriálnej ujmy spôsobenej pozostalým usmrtením blízkej osoby podľa ustanovení o ochrane osobnosti. *Justičná revue*, 2001, č. 2, s. 169

15 Navrhovaná právna úprava nehovorí, že pozostalý navrhovateľ dostane zákonom zadané odškodnenie vždy v maximálnej výške.

16 Hoci v prípade predkladaného návrhu nejde o situáciu, kedy by sporná právna úprava riešila rovnakú alebo analogickú situáciu odchylným spôsobom,

avšak **normuje obrátené garde**, kedy legislatívny návrh rieši odlišné situácie rovnakým spôsobom.

17 ONDŘEJEK, P.: Princip proporcionality a jeho role při interpretaci základních práv a svobod. Praha : Leges, 2012, s. 98 a nasl.

18 Hoci rozsudok obstál aj z hľadiska ústavnosti výkladu § 2959 NOZ ČR, keďže ústavná sťažnosť žalobcov bola odmietnutá uznesením Ústavného súdu ČR zo dňa 23. 4. 2019, sp. zn. IV. ÚS 4156/2018, nie úplne sa stotožňujem s jeho prístupom podobným navrhovanej právnej úprave. Podľa rozsudku totiž: **„Za základní částku náhrady, modifikovatelnou s užitím zákonných a judikaturou dovozených hledisek, lze považovat v případě nejbližších osob (manžel, rodiče, děti) dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného.“** Hoci Najvyšší súd ČR využíva akceptovateľnejšie právne nástroje (o násobku mzdy hovorí len ako o základnej, východiskovej úvahe súdu pri rozhodovaní, pričom pracuje s nominálnou a nie minimálnou mzdou), ani tento postup nevnímam ako najzdravší pre súkromnoprávne vzťahy. Tvrdím, že judikatúra by prioritne mala nastaviť definičné pravidlá pre odškodňovanie nemajetkových ujem **komplexne**, aby bola predovšetkým **zdravým rozumom uchopiteľná hierarchia hodnôt a primeranosť medzi jej všetkými variantmi**, od odškodňovania najtragickejších nemajetkových ujem po satisfakcie priznávané politikom či sudcom.

ochrany sú kritériami faktického vzťahu medzi osobou zomrelého a subjektom ochrany. Stotožňujem sa s názorom Kerecmana, podľa ktorého nie je možné tento okruh vymedziť iba existenciou vzťahov (rodinno-) právnych. Takýto návrh, podľa ktorého (§ 116 OZ) je blízkou osobou príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel, ako aj iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, je neprípustným zjednodušením. Pri určovaní možného okruhu subjektov ochrany osobnosti v týchto prípadoch je potrebné uprednostniť faktické kritériá intenzity vzťahu osôb pred ich právnym vzťahom k zomrelému. Za rozhodujúcu preto treba považovať iba intenzitu väzieb subjektu ochrany so zomrelým, ktoré existujú v čase zásahu do práva na ochranu osobnosti.¹⁴

2. Vnútorne rozporný konštrukt: Kým návrh na jednej strane sľubuje rýchlosť súdnych konaní, na druhej strane musí oprávnený preukázať prakticky všetky hmotnoprávne predpoklady pre dôvodnosť uplatneného nároku. Ak sa súd musí vysporiadať s prípadom od aktívnej legitímácie, cez preukázanie zásahu do osobnostnej sféry, až po zisťovanie okolností zásahu a určenia prípadnej spoluviny zosnulej obete,¹⁵ potom otázka určenia primeranej výšky odškodnenia je už len výsledkom oboznámenia sa so všetkými okolnosťami prípadu. *De facto* (aj *de iure*) to znamená, že súdy sa „odbremenía“ iba vo vyhlásení konkrétnej sumy odškodnenia. V ničom inom.

3. Popretie individualizácie prípadu: Predkladaný návrh môže v praxi kreovať paradoxné situácie, keď súd po vykonanom dokazovaní zistí, že nárok si uplatňuje matka, ktorá sa starala o maloleté dieťa a rozvedený otec. Ak rozvedený otec, ktorý videl svoje dieťa len príležitostne, preukáže napr. potvrdením od psychológa, že smrť sa ho dotkla a trápi ho, súd mu bude musieť priznať tú istú sumu ako matke, ktorá sa o dieťa celý čas starala a mala s ním neporovnateľne užšie citové väzby. Lebo tabuľka s jednou cifrou. Slovanmi dôvodovej správy: *Ak teda osoba blízka zomrelému (§ 116 OZ) preukáže vznik nemajetkovej ujmy, ako aj vznik nároku na jej peňažnú náhradu (§ 13 ods. 2 OZ), má nárok na konkrétny násobok minimálnej mzdy.*

4. Porušenie ústavného princípu rovnosti: Návrh, pri zohľadnení prípadu opísaného v bode 3 (matky a rozvedeného otca), predstavuje diskriminačný zásah do súkromnoprávnych vzťahov. Ústavný súd k podobnej situácii v analytickej vete svojho plenárneho nálezu zo dňa 19. 9. 2018, sp. zn. PL. ÚS 12/2016 uvádza: **„Základnou črtou ľubovôle (svojevôle) pri normotvornej (legislatívnej) činnosti je absencia racionálneho odôvodnenia pri zavádzaní určitého regulatívneho nástroja, čo má význam nielen pre požiadavku rovnosti v právach, ale súčasne aj pre kvalitu právneho štátu. Evidentná je aj spätosť ústavného princípu rovnosti s princípom spravodlivosti, ako kľúčovým princípom materiálne chápaného právneho štátu, keďže každá právna úprava, ktorá má diskriminačné črty je v konečnom dôsledku nespravodlivá.“**

*„Ústavný súd zdôrazňuje, že princíp rovnosti je porušený vždy vtedy, ak príslušné právne normy riešia rovnaké alebo analogické situácie odchylným spôsobom, pričom zákonodarcia nemôže alebo ani nevie rozumne odôvodniť takýto prístup legitímnym cieľom, resp. tým, že tento cieľ sa môže dosiahnuť práve len zvoleným legislatívnym riešením.“*¹⁶

5. Protiústavne narušenie koncepcie trojdelenia štátnej moci: Návrhom dochádza k prenášaniam kompetencie rozhodovania o individuálnych zodpovednostných nárokoch súkromnoprávnych osôb zo súdnej moci na zákonodarnú.

6. Zásah do východiskového postulátu súkromnoprávnych vzťahov vyjadreného v čl. 2 ods. 3 Ústavy SR: Právna úprava, ktorá nedáva subjektom súkromnoprávnych vzťahov možnosť slobodne sa rozhodnúť o výške uplatnenej nemajetkovej ujmy za zásah do práva na súkromie, predstavuje v oblasti súkromného práva dirigizmus *non plus ultra* typický skôr pre obdobie socialistického práva. Takáto úprava popiera základnú zásadu súkromného práva, a to autonómiu vôle subjektov občianskoprávných vzťahov, ktorá je garantovaná Ústavou SR (čl. 2 ods. 3). Deklarovaná autonómia vôle môže byť v právnom štáte obmedzená iba tam, kde je to v súlade so zákonom a pri sledovaní legitímneho cieľa nutne (zásah výlučne v čo najmenšej miere).

Zhrnutie – očakávané negatíva navrhovanej právnej úpravy v aplikačnej praxi:

1. Rezignácia štátu v otázke posúdenia individuálnych okolností a jedinečnosti každého prípadu.

2. Ambivalentný prístup k sudcom, ktorým návrh naďalej ukladá povinnosť preskúmať všetky okolnosti uplatneného nároku, ale odopiera im právo rozhodnúť o primeranej výške odškodnenia.
3. Znižovanie vážnosti súdneho systému, ktorý zrejme nie je schopný judikatúrne sa vysporiadať s danou problematikou.
4. Neproporcionálny zásah do súkromnoprávných vzťahov.

IV. Test proporcionality navrhovanej právnej úpravy vo vzťahu k princípu rovnosti a nediskriminácie

V rámci testu proporcionality (jeho jednotlivých zložiek: vhodnosti, potrebnosti a primeranosti zásahu do subjektívnych práv)¹⁷ vnímam ako najspornejšiu primeranosť zásahu do subjektívnych práv. Ak akceptujeme verejný záujem, aby odškodňovanie nemajetkových ujem pozostalých po obetiach dopravných nehôd bolo kompenzovateľné z „poistných zdrojov“, zákonom navrhovanú paušalizáciu súm považujem za neprimerane tvrdé opatrenie. Štát má k dispozícii oveľa miernejšie nástroje, ako dosiahnuť žiadaný cieľ primeraných odškodnení nemajetkových újm. Sú to predovšetkým tieto:

1. Ustálenie a zjednotenie rozhodovacej praxe všeobecných súdov.

Ako vhodné nástroje k dosiahnutiu navrhovaného cieľa možno považovať:

- a) Objektivizácia miery zásahu do práva na súkromie (závažnosti vzniknutej ujmy) predložením lekárskeho správ, či znaleckým dokazovaním z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychológia alebo psychiatria.
- b) Schválenie „vzorového“ rozhodnutia občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SR na publikáciu do Zbierky stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR, resp. v prípade rozdielnych právnych názorov senátov Najvyššieho súdu SR predloženie veci na rozhodnutie veľkému senátu NS SR. Ako vzor môže v tomto smere poslúžiť rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, ktorý bol publikovaný v časopise Právní rozhledy č. 15 – 16/2019, s. 561 a nasl. a ktorý bol vo februári 2019 prijatý k publikácii v Sbírcce soudních rozhodnutí a stanovisek. Tento rozsudok reflektuje prakticky všetku významnú doterajšiu rozhodovaciu prax súdov a nastavuje základné pravidlá a kritéria pre rozhodovanie o nárokoch pozostalých osôb na odškodnenie nemajetkovej ujmy podľa § 2959 nového českého Občianskeho zákonníka (ďalej len „NOZ ČR“).¹⁸
- c) Schválenie metodiky k náhrade nemajetkovej ujmy Najvyšším súdom SR. Ako vzor môže poslúžiť Metodika k aplikácii § 2959 NOZ ČR, ktorú prijal Najvyšší súd ČR po konzultácii s najvyššími odbornými kapacitami z právneho, lekárskeho a poisťovacieho prostredia.¹⁹

2. Legislatívna zmena platnej právnej úpravy s miernejším zásahom do súkromnoprávných vzťahov.

Z hľadiska testu proporcionality považujem za vhodnejší, a tým aj legitímnejší prístup zákonodarcu, ak namiesto tabuľkového paušálu (limitovaného odkazom na minimálnu mzdu) normatívne upraví už judikatúrou ustálené kritériá pre rozhodovanie o výške primeraného zadosťučinenia. Navrhovaným postupom by sa prispelo neporovnateľne viac k ochrane subjektívnych práv a upevneniu právnej istoty adresátov právnych noriem.

V. Namiesto záveru

Paradoxom navrhovanej novely Občianskeho zákonníka môže byť dosiahnutie úplne obráteného efektu, aký v skutočnosti zamýšľa. Ten nastane, ak následky mimo poistného krytia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (t. j. súkromnoprávne nároky po obetiach nedbanlivostných a nenásilných trestných činov s následkom smrti) budú odškodňované tabuľkovo, tak ako to navrhuje novela, avšak samotné nemajetkové ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd budú odškodňované z PZP bez ohľadu na navrhované „zastropovanie“, a to pre konštatovanie **priameho účinku motorových smerníc EÚ** (transponovaných do zákona č. 381/2001 Z. z.) **zo strany Súdneho dvora EÚ**.

Prihliadnuc na neustále sa vyvíjajúcu rozhodovaciu prax Súdneho dvora Európskej únie možno postrehnúť trend spočívajúci v extenzívnom výklade subjektov, ktoré sa na účely priameho

19 Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku); In: www.nsoud.cz.

20 **V rozsudku 12. 7. 1990, Foster a i./British Gas, C-188/89, EU:C:1990:313, bod 20**, vymedzil Súdny dvor EÚ nasledovné kritériá, pri splnení ktorých možno voči konkrétnemu subjektu uplatniť priamy účinok smerníc: „*Súdny dvor dospel vo viacerých prípadoch k záveru, že je možné dovoľávať sa bezpodmienečným a dostatočne presným ustanovením smernice vo vzťahu k organizáciám alebo subjektom, ktoré podliehajú vplyvu štátu alebo sú pod jeho kontrolou, alebo ktoré disponujú osobitnými právomocami presahujúcimi právomoci, ktoré vyplývajú z bežných pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami.*“

21 Výroková časť rozsudku: „Článok 288 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že sám o sebe nevyklučuje, že voči subjektu, ktorý nespĺňa všetky znaky uvedené v bode 20 rozsudku z 12. júla 1990, Foster a i. (C188/89, EÚ:C:1990:313) v spojení so znakmi uvedenými v bode 18 tohto istého rozsudku, možno namietať ustanovenia smernice, ktoré môžu mať priamy účinok. **Voči subjektu súkromného práva, ktorému členský štát zveril úlohu vo verejnom záujme**, akou je úloha obsiahnutá v povinnosti uloženej členským štátom v článku 1 odsek 4 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu

spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej treťou smernicou Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990, a ktorému boli na tento účel zákonom udelené mimoriadne právomoci, akou je právomoc uložiť poisťovniam, ktoré poskytujú poistenie vozidiel na území dotknutého členského štátu, aby sa stali jeho členmi a financovali ho, možno namietat ustanovenia smernice, ktoré môžu mať priamy účinok.“

22 Pozri právne stanovisko prezentované v rozsudku EFTA zo dňa 20. 6. 2008, E-8/07, vo veci Celina Nguyen c/a Ther Norwegian state. Subsidiárne poukazujeme tiež na **rozsudok Súdneho dvora EÚ z 24. 10. 2013, Haasová, C-22/12, EU:C:2013:692, bod 42:** „Súdny dvor však spresnil, že **členské štáty musia pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti dodržiavať právo Únie** a že **ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať prvej, druhej a tretej smernici potrebný účinok** (rozsudok Marques Almeida, už citovaný, bod 31 a citovaná judikatúra).“

Podľa bodu 44 rozsudku Haasová: „V každom prípade, článok 1 druhej smernice s cieľom znížiť rozdiely medzi právnymi predpismi členských štátov týkajúcimi sa rozsahu povinnosti krytia poistením **stanovil v oblasti zodpovednosti za škodu povinné krytie škody na majetku, ako aj ujmy na zdraví v určitých sumách.**“

vertikálneho účinku považujú za tzv. subjekt štátu (t. j. nemusí ísť výlučne iba o štátny orgán).²⁰ Ak vezmeme do úvahy **rozsudok z 10. 10. 2017, Farrell, EU:C:2017:745 C-413/15**, v ktorom SD EÚ prijal záver, že voči spoločnosti MIBI (ktorú možno v našej právnej úprave stotožniť s postavením Slovenskej kancelárie poisťovateľov) sa jednotlivci **môžu dovolávať bezpodmienečných a dostatočne presných ustanovení motorových smerníc**,²¹ nie je vylúčené, že SD EÚ vysloví tiež záver, že aj voči poisťovniam vykonávajúcim **vo verejnom záujme** povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa budú môcť pozostali jednotlivci dovolať práv priznaných smernicami.

Pokiaľ by SD EÚ dospel k záveru, že navrhované zastropovanie výšky nemajetkovej ujmy je v rozpore so znením a jedným z hlavných cieľov motorových smerníc **dosiahnuť stav odškodnenia akejkoľvek škody a ujmy vzniknutej v súvislosti s dopravnou nehodou**,²² **sporná vnútroštátna úprava v navrhovanom § 13 ods. 4 OZ by sa nemohla aplikovať.** ■

RESUMÉ

Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým – ad hoc novela Občianskeho zákonníka?

Autor článku podrobuje kritike návrh novely zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov, ktorý v lete tohto roku predložila do legislatívneho procesu Národná banka Slovenska v spolupráci so Slovenskou asociáciou poisťovní. Navrhované zákonné znenie, ako aj text dôvodovej správy je v príspevku analyzovaný z hľadiska sémantického, logického ako aj teleologického. Autor článku dospieva k názoru, že hlavný cieľ návrhu paušalizovať výšku satisfakcie za zásah do nemajetkovej ujmy pozostalých nespĺňa kritériá testu proporcionality z hľadiska miery zásahu do subjektívnych práv adresátov právnych noriem.

SUMMARY

Compensation for Non-Material Damage to Survivors – Ad Hoc Amendment to the Civil Code?

The author criticizes the draft legislation aiming to amend Act No. 40/1964 Coll. (Civil Code) as amended and Act No. 381/2001 Coll. on the Compulsory Third Party Motor Insurance as amended, submitted this summer by the National Bank of Slovakia in cooperation with the Slovak Insurance Association. The draft legislation as well as the text of the Explanatory Memorandum are analysed in semantic, logical and teleological terms. The author concludes that the main objective of the draft legislation to introduce flat-rate compensation for non-material harm of survivors does not meet the criteria of a proportionality test in terms of the extent of interference in the subjective rights of those to whom legal rules are addressed.

ZUSAMMENFASSUNG

Ersatz von immateriellen Einbußen an Hinterbliebene – ad hoc Novelle des Bürgerlichen Gesetzbuches?

Der Autor des Artikels kritisiert den Entwurf der Novelle des Gesetzes Nr. 40/1964 der Gesetzssammlung – Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der späteren Vorschriften und des Gesetzes Nr. 381/2001 der Gesetzssammlung über die obligatorische Kraftfahrzeugschadensversicherung in der Fassung der späteren Vorschriften, die im Sommer dieses Jahres die Nationalbank der Slowakei in Zusammenarbeit mit der Slowakischen Assoziation der Versicherungsanstalten in den legislativen Prozess vorgelegt hat. Die entworfenen gesetzliche Fassung sowie der Text des erläuternden Berichtes sind im Beitrag vom semantischen, logischen sowie teleologischen Sichtpunkt analysiert. Der Autor des Artikels kommt zur Schlussfolgerung, dass das Hauptziel des Entwurfes, die Pauschalierung der Höhe der Satisfaktion für den Eingriff in immaterielle Einbuße Hinterbliebener, die Kriterien des Testes an Proportionalität vom Sichtpunkt des Ausmaßes des Eingriffs in subjektive Rechte der Adressaten der Rechtsnormen, nicht erfüllt.

Uplatnenie vybraných odklonov voči právnickým osobám v pozícii obvinených

prof. JUDr. Margita Prokeinová, PhD.

Právna úprava trestnej zodpovednosti právnických osôb je obsiahnutá v osobitnom zákone č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoTZPO“) s účinnosťou od 1. júla 2016. Trestné kódexy¹ sú vo vzťahu subsidiarity k ZoTZPO, čo priamo vyplýva z § 1 ods. 2 ZoTZPO: „Ak tento zákon neustanovuje inak a ak to povaha veci nevyklučuje, na trestnú zodpovednosť právnickej osoby a tresty ukladané právnickej osobe sa vzťahuje Trestný zákon a na trestné konanie proti právnickej osobe sa vzťahuje Trestný poriadok.“ Toto ustanovenie uvádzam z dôvodu, že všetky inštitúty nefigurujú v ZoTZPO, ktoré sú súčasťou trestných kódexov. To však neznamená, že sa nemôžu uplatniť pri trestnej zodpovednosti právnických osôb pokiaľ, samozrejme, ZoTZPO to povoľuje tým, že ak neustanovuje inak a zároveň to aj povaha veci nevyklučuje. Posúdenie tejto skutočnosti je na orgánoch činných v trestnom konaní a súdu.

Úvod

Vzhľadom na to, že Slovenská republika zatiaľ nemá dostatočné skúsenosti s problematikou trestnej zodpovednosti právnických osôb na rozdiel od iných európskych štátov, treba si všimnúť ich rozhodovaciu činnosť v tejto sfére. Príkladom nám môže byť Česká republika, kde trestná zodpovednosť právnických osôb bola zakotvená už v roku 2012 zákonom č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (ďalej len „ZoTOPO“) s účinnosťou od 1. januára 2012. K tomuto zákonu bol súčasne prijatý aj zákon č. 420/2011 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím ZoTOPO, ktorý novelizoval napríklad Trestní zákoník, Občanský zákoník, Občanský soudní řád, Obchodní zákoník, Živnostenský zákon atď. Od tohto času už bolo odstihávaných a právoplatne odsúdených viacero právnických osôb a to aj formou odklonov.²

1. Trestný rozkaz a dohoda o vine a treste vo vzťahu k právnickým osobám

Častou formou rozhodnutí spomedzi odklonov sú vo všeobecnosti trestný rozkaz a rozsudok, ktorým súd schvaľuje dohodu o vine a treste. Pri oboch rozhodnutiach sa trestná vec vyrieši bez potreby vykonania hlavného pojednávania,³ ktoré sa vyznačuje časovou, personálnou i finančnou náročnosťou. ZoTZPO v rámci svojich procesných ustanovení nevymedzuje, či možno uplatniť vo vzťahu k právnickým osobám aj odklony pri rozhodovacej činnosti príslušných orgánov. Z toho dôvodu je potrebné vychádzať už zo spomenutého § 1 ods. 2 ZoTZPO. Rozhodnutie trestnej veci trestným rozkazom by nemal vyvolávať pochybnosti o tom, či to je prípustné, pretože z povahy tohto rozhodnutia nevyplýva žiadna prekážka, ktorá by to znemožňovala. Dôkazom je vydanie viacerých trestných príkazov⁴ v Českej republike, ktorými boli odsúdené právnické osoby. Konkrétne možno uviesť napríklad trestný príkaz vydaný samosudcom Okresného súdu v Pelhřimove zo dňa 10. 12. 2015, sp. zn. 2T 181/2015-209. Za vinných boli uznaní obvinení L. Ř. a Botren spol. s r. o., pričom osoba L. Ř. bola jediným konateľom tejto spoločnosti.⁵ Obvinení sa dopustili prečinu skresľovania údajov o stave hospodárenia a majetku podľa § 254 ods. 1

1 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Zákon č. 301/2005 Z. z.

Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

2 Odklony predstavujú odchýlky, ktoré sa vymykajú z rámca klasického spôsobu vedenia konania, a tým prispievajú k zrýchleniu, zefektívneniu, zhospodárneniu trestného konania.

3 Ak proti trestnému rozkazu podala oprávnená osoba odpor v zákonom stanovenej lehote, samosudca nariadi vo veci hlavné pojednávanie (§ 355 ods. 3 Trestného poriadku).

To neplatí v prípade podania odporu poškodeným proti výroku o náhrade škody, ktorým bola priznaná náhrada škody. Je to z toho dôvodu, že trestný rozkaz sa vtedy ruší len vo výroku

o náhrade škody a samosudca odkáže uznesením poškodeného na civilný proces, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom (§ 355 ods. 2 Trestného poriadku).

Proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste nie je prípustné odvolanie v zmysle § 334 ods. 4 Trestného poriadku. Dovoľanie, ako mimoriadny opravný prostriedok je prípustné iba za podmienky uvedenej v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

4 Povaha a podstata trestného príkazu zodpovedá slovenskému trestnému rozkazu.

5 Ustanovenie § 8 ods. 3 ZoTOPO pripúšťa vyvodiť trestnú zodpovednosť právnickej osoby i vtedy, keď sa nepodarí zistiť, ktorá konkrétna fyzická osoba konala spôsobom uvedeným v § 8 ods. 1 a ods. 2 ZoTOPO. Skutkové zistenie však musí i v tomto prípade poskytovať dostatočný podklad k spoľahlivému záveru, že určitá fyzická osoba – neznáma či nestotožnená – spáchala protiprávny čin v záujme alebo v rámci činnosti právnickej osoby (napríklad, že v rozpore so svojimi povinnosťami úmyselne zatajila účtovníctvo spoločnosti s ručením obmedzeným s ďalšími dôsledkami uvedenými v § 254 ods. 1 Trestného zákonníku), že si tak počínala v postavení vyžadovanom podľa § 8 ods. 1 písm. a) až d) ZoTOPO (napríklad, ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným) a že vzhľadom na to možno pričítať spáchanie trestného činu právnickej osobe v zmysle § 8 ods. 2 ZoTOPO (napríklad

alinea 1, 2 Trestného zákonníka,⁶ pretože nevedli zápisy alebo iné doklady slúžiace na prehľad o stave hospodárenia a majetku alebo na ich kontrolu, hoci to bola ich povinnosť podľa zákona. V takýchto zápisoch alebo iných dokladoch uviedli nepravdivé údaje a tak ohrozili včasné a riadne vymedzenie dane. Obvinenému L. Ř. bol uložený:

- peňažný trest vo výmere osemdesiatich denných sadzieb⁷ s náhradným trestom odňatia slobody v trvaní troch mesiacov pre prípad, že peňažný trest nebude vykonaný v stanovenej lehote,
- trest prepadnutia veci a
- trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu funkcie štatutárneho orgánu právnických osôb v trvaní dvoch rokov.

Obvinenej spoločnosti Botern s. r. o. bol uložený trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze podnikania vo výrobe, obchode a službách neuvedených v prílohách 1 až 3 živnostenského zákona⁸ v trvaní jedného roka.

Okrem trestných príkazov boli v Českej republike vydané voči právnickým osobám aj rozsudky, na základe schválenej dohody o vine a treste súdom. Ako príklad môžem uviesť rozsudok Okresného súdu v Žďari

nad Sázavou, ktorý bol vydaný na verejnom zasadnutí konanom dňa 27. 11. 2014, sp. zn. 3T 88/2014-298. Týmto rozsudkom súd schválil dohodu o vine a treste uzavretej dňa 11. 11. 2014 v sídle Okresného štátneho zastupiteľstva v Žďari nad Sázavou medzi štátnym zástupcom a obvineným P. L., a obvinenou právnickou osobou Wood-Steel a. s., za prítomnosti obhajcu. Obvinený P. L. ako predseda dozornej rady spoločnosti Wood-Steel a. s. svojím protiprávnym konaním iného obohatil tým, že uviedol iného do omylu, a spôsobil tak na cudzom majetku značnú škodu. Obvinená právnická osoba spoločnosť Wood-Steel a. s. v rámci svojej činnosti konaním toho, kto u tejto právnickej osoby vykonával kontrolnú činnosť, seba obohatila tým, že uviedla iného do omylu, a spôsobila tak na cudzom majetku značnú škodu. V dôsledku tohto protiprávneho konania obvinení spáchali zločin podvodu podľa § 209 ods. 1, ods. 4 písm. d) Trestného zákonníka. Obvinenému P. L. bol uložený trest odňatia slobody v trvaní troch rokov s podmieneným odkladom výkonu tohto trestu so skúšobnou dobou v trvaní piatich rokov. Súd mu zároveň uložil, aby v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia nahradil škodu podľa svojich síl, ktorú spôsobil trestným činom. Obvinenej právnickej osobe spoločnosti Wood-Steel a. s. bol uložený trest zrušenia právnickej osoby podľa § 16 ods. 1 ZoTOPO, čo predstavuje najprísnejší trest. Obvinená spoločnosť je taktiež povinná poškodeným osobám nahradiť spôsobenú škodu.

Obdobne schválil dohodu o vine a treste Okresný súd vo Frýdku-Místku rozsudkom, sp. zn. 4T 30/2014-8037, uzavretú dňa 2. 10. 2013⁹ medzi obvineným Autodružstvom Frýdek-Mýstek, konajúcim predsedom predstavenstva L. P. a štátnym zástupcom Okresného štátneho zastupiteľstva vo Frýdku-Místku. Obvinené Autodružstvo úmyselne konalo tak, aby iný v súvislosti so zadaním verejnej zákazky a v súvislosti s verejnou súťažou v úmysle zabezpečiť inému prospěch zjednal niektorému dodávateľovi a súťažiteľovi výhodnejšie podmienky na úkor iných dodávateľov a súťažiteľov a spáchal čin ako člen hodnotiacej komisie a vyhlasovateľ verejnej súťaže. Týmto konaním sa Autodružstvo dopustilo organizátorstva zločinu zjednanja výhody pri zadaní verejnej zákazky, pri verejnej súťaži a verejnej dražbe podľa § 24 ods. 1 písm. a) k § 256 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákonníku. Okresný súd uložil obvinenej právnickej osobe Autodružstvo peňažný trest vo výmere tridsiatich denných sadzieb podľa § 18 ods. 1, ods. 2 ZoTOPO, pričom jedna denná sadzba činí 1 000 Kč, teda v celkovej výške 30 000 Kč.

V súvislosti s českými rozsudkami, ktorými súd schválil dohodu o vine a treste, chcem poukázať na zaujímavý aspekt, ktorý sa týka poučenia. Proti takémuto rozsudku vydanému v Českej republike je totiž možné podať odvolanie do ôsmich dní odo dňa doručenia jeho písomného vyhotovenia. Proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste, možno podať odvolanie len v prípade, že takýto rozsudok nie je v súlade s dohodou o vine a treste, ktorej schválenie navrhol súdu štátny zástupca. Proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste, môže poškodený, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy alebo na vydanie

Prof. JUDr. Margita Prokeiová, PhD. pôsobí na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity

Komenského v Bratislave.

Je autorkou viacerých odborných i vedeckých diel, pravidelne sa zúčastňuje a prednáša na vedeckých medzinárodných konferenciách. Vede vedecký

projekt APVV 16-0471 a je členkou riešiteľského kolektívu ďalšieho projektu APVV a VEGY.

bezdôvodného obohatenia, podať odvolanie pre nesprávnosť výroku o náhrade škody alebo nemajetkovej ujmy v peniazoch alebo o vydanie bezdôvodného obohatenia, ibaže v dohode o vine a treste súhlasil s rozsahom a spôsobom náhrady škody alebo nemajetkovej ujmy alebo vydaním bezdôvodného obohatenia a táto dohoda bola súdom schválená v podobe, s ktorou súhlasil.¹⁰ Na rozdiel od českého Trestného rádu, podľa slovenského Trestného poriadku nie je prípustné odvolanie proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste. Taktiež nie je prípustné ani dovolanie s výnimkou dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku – ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku).

2. Ukladanie trestov trestným rozkazom právnickým osobám

Ako už bolo v článku spomenuté, v Českej republike bolo právoplatne odsúdených viacero právnických osôb trestným príkazom. Naša republika zatiaľ ešte nemá v tomto smere žiadne skúsenosti, no napriek tomu môžeme očakávať, že aj u nás zrejme budú právnické osoby odsúdené trestným rozkazom. V súvislosti s tým treba mať na zreteli, že v zmysle § 353 ods. 2 Trestného poriadku sa môžu trestným rozkazom uložiť len tie tresty, ktoré sú v ňom taxatívne vymenované. Spomedzi nich prichádzajú do úvahy voči právnickým osobám len:

- trest zákazu činnosti,
- peňažný trest a
- trest prepadnutia veci.

V porovnaní s § 10 ZoTZPO sa vo všeobecnosti okrem uvedených trestov môžu právnickým osobám uložiť:

- trest zrušenia právnickej osoby,
- trest prepadnutia majetku,
- trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie,
- trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie,
- trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní a
- trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

Vzhľadom na to, že ZoTZPO neobsahuje inštitút trestného rozkazu, je potrebné na základe § 1 ods. 2 ZoTZPO vychádzať z právnej úpravy Trestného poriadku. Tresty, ktoré možno uložiť trestným rozkazom sa však nemôžu všetky vzťahovať na právnické osoby, pretože to vylučuje ich povaha (trest odňatia slobody do troch rokov, trest povinnej práce, trest domáceho väzenia, trest vyhostenia, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na verejných podujatiach). Zároveň tresty, ktoré sú výlučne určené len pre právnické osoby upravené v ZoTZPO (trest zrušenia právnickej osoby, trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie, trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie, trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní, trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku), nie sú súčasťou trestného rozkazu. Na základe tohto právneho stavu možno konštatovať, že v prípade vydania trestného rozkazu voči právnickej osobe jej možno uložiť len tie druhy trestov, ktoré sú obsiahnuté v § 10 ZoTZPO a zároveň aj v § 353 ods. 2 Trestného poriadku s obmedzením, ak sú vykonateľné právnickou osobou. Týka sa to trestu zákazu činnosti, peňažného trestu a trestu prepadnutia veci. Ak by samosudca uložil právnickej osobe napríklad trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku trestným rozkazom,¹¹ bolo by to podľa môjho názoru v rozpore so zásadou zákonnosti *nulla poena sine lege* (žiadan trest bez zákona). Ustanovenie § 10 ZoTZPO síce tento druh trestu upravuje, ale nakoľko je potrebné subsidiárne použiť ustanovenia Trestného poriadku týkajúce sa trestného rozkazu, kde sú taxatívne uvedené vybrané druhy trestov, predmetný trest sa medzi nimi nenachádza, nemožno ho ani uložiť.

Z tohto dôvodu by bolo žiaduce, aby ZoTZPO v rámci osobitných ustanovení o trestnom konaní proti právnickým osobám zahrňoval možnosť vydať voči právnickej osobe trestný rozkaz s výpočtom trestov, ktoré by jej bolo možné uložiť. Legislatívna úprava v tomto smere by rozšírila sankčnú škálu pre právnické osoby trestným rozkazom, pretože do úvahy by eventuálne mohli prichádzať:

- trest zákazu činnosti,
- peňažný trest,
- trest prepadnutia veci,
- trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie,
- trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie,

v dôsledku spáchania činu štatutárnym orgánom právnickej osoby či jeho členom). Tieto podmienky však nebudú splnené, pokiaľ súdy nižších stupňov urobili skutkový záver, podľa ktorého nebolo preukázané, že sa skutok stal, ktorým mala určitá fyzická osoba založiť trestnú zodpovednosť právnickej osoby v zmysle § 8 ods. 1 a ods. 2 ZoTOPO, resp. ak sa vo vzťahu k takej fyzickej osobe nepodarilo súdom vôbec zistiť, či a akým spôsobom konala. Upravené znenie právnej vety uznesenia Najvyššieho súdu ČR zo dňa 29. 6. 2016, sp. zn. 5 Tdo784/2016 (R 34/2017 Sb. rozh. tr.).

Naopak, právnickej osobe nemožno pričítať trestný čin v zmysle § 8 ods. 2 ZoTOPO, pokiaľ konajúca fyzická osoba spáchala protiprávny čin fakticky v rámci činnosti právnickej osoby, ale na úkor tejto právnickej osoby. V takom prípade síce platí, že právnická osoba všeobecne zodpovedá za voľbu fyzických osôb oprávnených za ňu konať, avšak pokiaľ bola právnická osoba zneužitá na spáchanie trestného činu fyzickou osobou konajúcou za ňu, spravidla nie je možné vyvodiť spáchanie trestného činu i touto právnickou osobou. Upravené znenie právnej vety uznesenia Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27. 9. 2016, sp. zn. 8 Tdo 972/2016 (R 29/2017 Sb. rozh. tr.).

6 Zákon č. 40/2009 Sb.

Trestní zákoník v znení pozdších predpisů.

7 Podľa súčasne platného § 68 ods. 2 Trestního zákoníka činí denná sadzba najmenej 100 Kč a najviac 50 000 Kč.

8 Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání

(živnostenský zákon) v znení pozdějších předpisů.

9 Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim nadobudol účinnosť 1. januára 2012 a už o niekoľko mesiacov neskôr bol vydaný odsudzujúci rozsudok voči právnickej osobe.

10 § 245 ods. 1 zákona č. 141/1961 Sb. Trestní řád v znění pozdějších předpisů (ďalej len „Trestní řád“).

11 Trestný rozkaz má povahu odsudzujúceho rozsudku.

- trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní a
- trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

Hoci ZoTZPO výslovne nerieši otázku využitia odklonov voči právnickým osobám, to však neznamená, že sa nemôžu uplatniť i voči nim. Treba vychádzať z § 1 ods. 2 ZoTZPO a príkladom nám môže byť aj aplikačná prax Českej republiky, kde bolo vydaných viacero právoplatných trestných príkazov a rozsudkov, ktorými bola schválená dohoda o vine a treste. V článku je pozornosť venovaná týmto dvom druhom odklonov vo vzťahu k právnickým osobám v pozícii obvinených. V slovenskom Trestnom poriadku máme trestný rozkaz, čo je ekvivalent trestného príkazu. Vo vzťahu k trestnému rozkazu je pozornosť sústredená na problematiku ukladania trestov právnickým osobám. Trestný poriadok v § 353 ods. 2 taxatívne vymenúva druhy trestov, ktoré sa môžu uložiť trestným rozkazom. Spomedzi nich prichádzajú do úvahy voči právnickým osobám len trest zákazu činnosti, peňažný trest a trest prepadnutia veci. Tresty, ktoré sú výlučne určené len pre právnické osoby obsiahnuté v § 10 ZoTZPO (trest zrušenia právnickej osoby, trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie, trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie, trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní, trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku), nie sú súčasťou trestného rozkazu. V rámci úvah *de lege ferenda* by bolo žiaduce, aby ZoTZPO v rámci osobitných ustanovení o trestnom konaní proti právnickým osobám zahrňoval možnosť vydať voči právnickej osobe trestný rozkaz s výpočtom trestov, ktoré by jej bolo možné uložiť s prihliadnutím na povahu tohto odklonu. ■

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV 15-0740. This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the contract No. APVV 15-0740.

RESUMÉ

Uplatnenie vybraných odklonov voči právnickým osobám v pozícii obvinených

Pozornosť autorky článku je sústredená na rozhodnutia vo forme rozsudkov vydaných na základe schválenej dohody o vine a treste českými súdmi ako i na trestný príkaz voči právnickým osobám s apelom na potrebu taxatívne vymedziť druhy trestov v slovenskom zákone o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktoré by mohol uložiť samosudca právnickej osobe trestným rozkazom, čím sa im rozšíri sankčná škála pri použití tohto odklonu, čo by určite malo vplyv aj na jeho väčšiu využiteľnosť.

SUMMARY

Application of Selected Deviations in Relation to Legal Persons in the Position of the Accused

The author's attention is focused on decisions in the form of judgments made by Czech courts on the basis of approved plea bargains as well as on penalty orders made in relation to legal persons with an emphasis on the need to give an exhaustive list of the types of sentences in the Slovak Act on the Criminal Liability of Legal Persons that a single judge may impose on a legal person under a penalty order, thereby extending the sanction range for the use of this deviation, which would certainly affect its greater usability.

ZUSAMMENFASSUNG

Anwendung von ausgewählten Abweichungen gegenüber den juristischen Personen in der Position der Beschuldigten

Die Aufmerksamkeit der Autorin des Artikels konzentriert sich auf Entscheidungen, erlassen von tschechischen Gerichten in Form von Urteilen aufgrund einer genehmigten Vereinbarung über die Schuld und Strafe sowie auf den Strafbefehl gegen juristische Personen, mit dem Apell auf die Notwendigkeit, die Arten einzelner Strafen im slowakischen Gesetz über die strafrechtliche Haftung juristischer Personen, die der Einzelrichter gegen eine juristische Person durch einen Strafbefehl verhängen könnte, taxativ abzugrenzen, wodurch die Sanktionsskala bei der Anwendung dieser Abweichung erweitert wird, was bestimmt Auswirkung auf deren breitere Verwertungsmöglichkeit hätte.

Porušenie práva na obhajobu neoznámením totožnosti predvolaného svedka obvinenému a obhajcovi v predstihu

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.

Príspevok sa zaoberá aktuálnym problémom z aplikačnej praxe, a to interpretáciou § 213 ods. 3 Trestného poriadku orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi. Autori analyzujú vplyv interpretácie tohto ustanovenia na právo na obhajobu obvineného. Taktiež sa zamerali na otázku kolidujúceho práva svedka na ochranu svojej osoby prostredníctvom utajenia svojej totožnosti s právom obvinenej osoby na obhajobu a zásadu rovnosti zbraní v trestnom konaní.

Podľa § 213 ods. 2 Trestného poriadku má obhajca obvineného právo od vznesenia obvinenia zúčastniť sa na úkonoch, ktorých výsledok môže byť použitý ako dôkaz v konaní pred súdom, iba ak vykonanie úkonu nemožno odložiť a obhajcu o ňom vyzrozumieť. Rovnako má obhajca právo od vznesenia obvinenia zúčastniť sa na úkonoch vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní, ktorých výsledok môže byť použitý ako dôkaz v konaní pred súdom, iba ak vykonanie úkonu nemožno odložiť a obhajcu o ňom vyzrozumieť. Obhajca sa na týchto procesných úkonoch nezúčastňuje len pasívne, ale môže aj aktívne. Obvinenému a iným vypočúvaným osobám môže obhajca klásť otázky potom, spravidla, keď policajť výsluch skončí. Policajť je povinný obhajcovi včas oznámiť čas, miesto konania úkonu a druh úkonu za predpokladu, že obhajca oznámi policajťovi, že sa chce zúčastniť na vyšetrovacom úkone, resp. vyšetrovacích úkonoch. Výnimka z povinnosti policajta oznámiť obhajcovi čas, miesto konania úkonu a druh úkonu je v prípade, keď vykonanie úkonu nemožno odložiť a vyzrozumenie obhajcu nemožno zabezpečiť. Ak sa obhajca alebo ním splnomocnený obhajca nedostaví na nariadený úkon, policajť vykoná úkon aj bez jeho účasti okrem výsluchu obvineného, ktorý trvá na prítomnosti obhajcu. V zmysle judikatúry je porušením práva obvineného na obhajobu, pokiaľ je v prípravnom konaní dopĺňované vyšetrovanie výsluchom svedka, bez toho, aby bol obhajca vopred upovedomený o dobe a mieste konania výsluchu, hoci požiadal policajta o účasť na vyšetrovacích úkonoch¹ alebo judikatúra považuje za porušenie práva na obvineného na obhajobu, ak jeho obhajca nebol riadne upovedomený o výsluchu svedka, hoci o ňom mal byť upovedomený a tento úkon bol vykonaný v jeho neprítomnosti.² Povinnosť doručovať procesným stranám písomnosti obsahujúce informácie o úkonoch vo veci a umožniť stranám reagovať, treba považovať za súčasť práva na obhajobu, tak ako ďalšie právne postupy, ktoré sa prelínajú celým trestným konaním. Bez úplného uplatnenia práva na obhajobu vo všetkých jeho prejavoch a v jeho úplnom zákonnom vyjadrení nemožno hovoriť o dosiahnutí spravodlivosti.³ Rovnako je podstatné uviesť, že **orgán činný v trestnom konaní musí upovedomiť obhajcu aj o tom, koho ide vypočúvať, nielen uviesť termín výsluchu neurčitého svedka.**

K reálnej možnosti využiť právo prítomnosti na vyšetrovacom úkone sa vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v rozhodnutí R 54/2013 zo dňa 19. 6. 2012 uviedol, že obvinený, respektíve jeho obhajca musia byť riadne o úkone upovedomený, pričom pod riadnym upovedomením sa rozumie miesto a čas vykonania úkonu spolu s uvedením druhu úkonu, ktorý sa má vykonať. Súd tiež uviedol, že len všeobecné oznámenie obvinenému, respektíve jeho obhajcovi, že má možnosť zúčastniť sa na vyšetrovacom úkone, pričom by nebol úkon a jeho vykonanie bližšie špecifikovanie nie je chápané ako reálne poskytnutie možnosti využiť právo účasti na úkone.⁴

1 Porovnaj R 43/1989.

2 Porovnaj napríklad R 81/2003.

3 Porovnaj aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 52/1998.

4 Rozsudok Najvyššieho súdu SR – senát zo dňa 19. 12. 2012, sp. zn. 1 TdoV 16/2011.

Okrem času a miesta vykonania úkonu bol do vydania Stanoviska Tpj 25/2018 trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu a aplikácie §213 ods. 3 Trestného poriadku policajt povinný obvinenému, respektíve jeho obhajcovi oznámiť meno svedka, respektíve údaje, ktoré sú orgánom činným v trestnom konaní známe o svedkovi.

Trestnoprávne kolégium v Stanovisku Tpj 25/2018 prijalo výklad, že policajt je povinný obhajcovi oznámiť len druh úkonu, v tomto prípade pôjde o výsluch svedka, a to bez uvedenia mena svedka, ktorého výsluch sa má uskutočniť. Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky malo za to, že pokiaľ by bolo meno svedka vopred oznámené obhajcovi, mohlo by zmariť prípadné utajenie svedka, pokiaľ by na toto boli splnené podmienky. Vydaním tohto stanoviska sa nesprávnym smerom uberá aj výklad rozhodnutia publikovaného ako R 54/2013 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Vzhľadom na vyššie uvedené, tu sa dostávajú do konfliktu dve práva, a to právo na obhajobu obvineného a právo svedka na jeho prípadnú ochranu prostredníctvom utajenia jeho totožnosti. Avšak treba poukázať na to, že v prípade, ak by svedkovi skutočne hrozilo nebezpečenstvo, môže mu byť poskytnutá ochrana podľa zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ochrane svedka“). Zákon o ochrane svedka rozlišuje medzi ohrozeným svedkom, chráneným svedkom a ich blízkymi osobami a poskytuje im ochranu v prípade, že im vzniká nebezpečenstvo ohrozenia života alebo zdravia v súvislosti s ich svedeckou výpoveďou alebo poskytnutím dôkazu. Ochrana poskytovaná týmto zákonom je obmedzená na nebezpečenstvo ohrozenia, ktoré hrozí zo strany osôb páchajúcich zločiny, za ktoré podľa Trestného zákona môže byť uložený trest odňatia slobody na doživotie alebo zločiny, ktoré boli spáchané organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou a trestné činy terorizmu. Ochrana podľa tohto zákona sa poskytuje v prípade, ak nie je možné zabezpečiť bezpečnosť ohrozených osôb iným spôsobom, s tým, že poskytnutie ochrany podľa tohto zákona je dobrovoľné a nie je naň právny nárok.

Právny názor trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedený v Stanovisku Tpj 25/2018 ale podľa nás nie je právne správny, pretože takýto výklad ide proti ustáleným právnym doktrínam Európskeho súdu pre ľudské práva.

Sme toho názoru, že postupom orgánov činných v trestnom konaní dochádza k porušovaniu práva na obhajobu obvineného, ktoré má medzi ostatnými právami v trestnom práve azda najvýznamnejšie postavenie. Je jedným z nosných atribútov spravodlivého procesu. „Legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie tohto práva v trestnom konaní svedčí o stupni demokracie v trestnom procese toho-ktorého štátu. Toto právo vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie.“⁴⁵ Zabezpečenie tohto práva je nevyhnutným predpokladom úspešného výkonu spravodlivej justície v právnom štáte. Toto právo je zaručené oprávneným osobám samotnou Ústavou Slovenskej republiky, vo svetle ktorej je potrebné vykladať a aplikovať všetky zákony a podzákonné predpisy. Konkrétne čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky garantuje všetkým oprávneným osobám čas na prípravu obhajoby, možnosť pripraviť si obhajobu, ktorú budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom obhajcu. Podľa

Doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD. je podpredsedom Slovenskej advokátskej komory. Zároveň je advokátom so zameraním na slovenské a európske trestné právo, so špecializáciou

aj na trestnú zodpovednosť právnických osôb. Pôsobí aj na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Je predsedom Výboru pre trestné právo Rady európskych advokátskych komôr (CCBE), člen orgánu predsedníctva Európskej komory obhajcov (European Criminal Bar Association – ECBA) a ad hoc sudcom Európskeho súdu pre ľudské práva.

Prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD. je profesorom na katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky, prodekanom pre vedu a rozvoj na Právnickej fakulte Univerzity Komen-

ského v Bratislave a členom advokátskej obce. Na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky sa podieľal na príprave zákona o trestnej zodpovednosti právnických

osôb ako člen pracovnej skupiny pre trestné právo hmotné a v súčasnosti je na MS SR členom pracovnej skupiny pre zefektívnenie elektronického systému monitorovania osôb a v Slovenskej advokátskej komore je členom pracovnej skupiny pre trestné právo.

právneho názoru Ústavného súdu SR vyjadrenom v jeho Náleze II. ÚS 34/1999 právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby a podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd.

Účelom práva na obhajobu je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu. Zabezpečuje obhajovanie práv obvinených tak, aby boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiace v ich prospech a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo. Právo na spravodlivý súdny proces, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na obhajobu tvorí jadro a podstatu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

V prípade postupu v zmysle predmetného Stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky by orgán činný v trestnom konaní porušil princíp rovnosti zbraní, ktorý je možné považovať za právnu doktrínu ustálenú judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. Napríklad, Komisia pre ľudské práva v prípade **Jespers proti Belgicku⁶ rozhodla, že princíp rovnosti zbraní, tak ako aj článok 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru ukladajú obžalobe a vyšetrovujúcim orgánom povinnosť oznámiť každý údaj, ktorý vlastní alebo ku ktorému by mohli získať prístup, ktorý môže pomôcť obvinenému zbaviť sa obvinenia alebo znížiť mu trest. Tento princíp sa vzťahuje na údaje, ktoré by mohli podkopať dôveryhodnosť svedkov obžaloby.**⁷ V rovnakom duchu Európsky súd pre ľudské práva konštatoval v rozhodnutí **Kostovski proti Holandsku: Ak obhajoba nie je známa totožnosť osoby, ktorú by chcela vypočúť, nemohla by si pozrieť presné údaje, ktoré by jej dovolil právom zistiť, či je táto osoba zaujatá, nepriateľská alebo nedôveryhodná. Svedectvo alebo iné vyhlásenia, ktoré obvineného usvedčujú alebo zbavujú viny, môžu byť dokonca úmyselne nepravdivé alebo jednoducho klamlivé a obhajoba to bude môcť ťažko preukázať, ak nebude mať informácie, ktoré jej dovoľia preveriť spoľahlivosť ich autora alebo vzniesť pochybnosti o jeho dôveryhodnosti. S takouto situáciou je spojené obvykle neodmysliteľné nebezpečenstvo.**⁸ Rovnako by len oznámením termínu výsluchu svedka bez toho, aby bolo konkretizované orgánom činným v trestnom konaní o akého svedka ide, bolo porušené právo na obhajobu v časti práva na efektívnu možnosť prípravy obhajoby, čím by bol porušený článok 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takého upovedomenie o výsluchu svedka by taktiež trpelo vadou, že **obhajca nebol upovedomený „riadne“** o plánovaných vykonávaných dôkazoch. Uvedené vyplýva okrem iného aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Edwards proti Veľkej Británii,⁹ podľa ktorého článok 6 ods. 1 Dohovoru vyžaduje, aby vyšetrovacie orgány oznámili obhajobe všetky relevantné dôkazy, ktoré majú k dispozícii, tak v prospech, ako aj v neprospech obvinených.

Pre riadnu realizáciu práva na obhajobu nestačí, ak je obhajca na úkone prítomný, ale príslušné orgány by mu mali vytvoriť podmienky, aby sa mohol na úkon aj riadne pripraviť. Postup orgánov činných v trestnom konaní v rozpore s uvedením by viedol k porušeniu práva obvineného obhajovať sa prostredníctvom obhajcu. Neoboznámenie obhajcu s menom svedka v neposlednom rade predlžuje trestné konanie z dôvodu, že za takýchto okolností môže obhajca legitímne požadovať opätovný výsluch svedka, aby mohol klásť svedkovi relevantné otázky, ktoré nemohol klásť pri prvom výsluchu, pretože sa nemal možnosť na výsluch pripraviť nepoznajúc jeho totožnosť. Pri výsluchu je preto veľmi dôležitá aktívna rola obhajcu, ktorého úlohou je prispieť k náležitému a včasnému objasneniu skutočností, ktoré obvineného zbavujú viny alebo ju aspoň zmierňujú, prípadne iné skutočnosti významné pre trestné konanie.

S súčasnej praxi orgánov činných v trestnom konaní možno badať takýto postup aj vo veľkých tzv. skupinových kauzách, kde sú plánované výsluchy svedkov na dva-tri týždne a obhajcovia sú upovedomení len takým spôsobom, že im vyšetrovateľ doručí upovedomenie o dátumoch, hodinách a uvedení, že bude vypočutý „svedok“. Ak je takto plánované vypočúvanie 20 svedkov a ide o trestnú vec, kde je viacero obvinených a stíha sa viacero skutkov, obhajoba ani nemá možnosti posúdiť, na ktorých výsluchoch je potrebné sa zúčastniť, ktoré sa týkajú ich klienta, a ktoré nemajú so skutkom, ktorý sa kladie ich klientovi za vinu žiadny súvis. Okrem porušenia práva na obhajobu, oberania obvinenému a obhajcovi o možnosť pripraviť sa na výsluch svedka, je takýto postup aj nevhodný. V prípade ustanovených obhajcov sa to dokonca dotýka aj štátneho rozpočtu.

Výsluch svedka za podmienok, že orgán činný v trestnom konaní vedome (účelovo) neoznámil jeho meno v upovedomení obhajcovi (eventuálne obvinenému), by bolo hypoteticky možné zrealizovať len so súhlasom obhajcu (obvineného), čo by zhojilo narušenie práva na obhajobu a takýto dôkaz by bolo možné použiť v konaní pred súdom taktiež iba s výslovným súhlasom obvineného. K uvedenému by bolo vhodné ešte poznamenať, že účelom právnej úpravy práva na obhajobu, a to nie len na národnej úrovni, ale aj medzinárodnoprávnej (napríklad Dohovor), je na prvom mieste chrániť stíhanú osobu pred rizikami zneužitia štátnej moci, čím môže obhajoba najviac utrpieť.

6 Rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 14. decembra 1981, číslo sťažnosti 8403/78.

7 MOLE, N., HARBY, C.: Sprievodca na aplikáciu článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Rada Európy, 2006. ISBN 978-80-89141-10-4, s. 41.

8 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Kostovski proti Holandsku, 20. november 1989, odsek 42.

9 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Edwards proti Veľkej Británii, 16. decembra 1992, In: SVÁK, J., Ochrana ľudských práv, Poradca podnikateľa 2006, s. 481.

Je evidentné, že v tomto prípade na seba narážajú dve práva, a to právo na obhajobu obvinenej osoby a právo svedka na jeho utajenie pre potrebu jeho ochrany. V najzávažnejších prípadoch ohrozenia svedka, tento požíva ochranu podľa zákona o ochrane svedka, ktorá je podľa nášho názoru dostatočná. Z tohto dôvodu považujeme utajovanie totožnosti svedkov nad rámec režimu podľa tohto predpisu za neprímeraný zásah do práva na obhajobu. V prípade, že orgán činný v trestnom konaní neposkytne bližšie informácie ohľadom konkrétneho úkonu (napr. totožnosť svedka, ktorý má byť vypočúvaný), tak máme za to, že si nespĺnil svoju povinnosť upovedomiť obhajcu o úkone riadne a včas. Tento postup orgánov činných v trestnom konaní znemožňuje obhajcovi alebo obvinenému akúkoľvek zmysluplnú prípravu na procesný úkon a takéto konanie je v rozpore so zásadou rovnosti zbraní a možnosti prípravy obhajoby, ako je to nespochybniteľne vyjadrené aj v článku 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru. ■

Článok vznikol za podpory vedeckého projektu APVV č. 16-0471.

This article was supported scientific project APVV no. 16-0471.

RESUMÉ

Porušenie práva na obhajobu neoznámením totožnosti predvolaného svedka obvinenému a obhajcovi v predstihu

Autori v príspevku analyzujú vplyv paušálneho neoznamovania totožnosti svedkov na právo na obhajobu, najmä na rovnosť zbraní. Autori posudzovali právo svedka na ochranu jeho osoby prostredníctvom utajenia jeho totožnosti a právo na obhajobu obvineného. Analýzou aktuálnej judikatúry ako aj zákonných ustanovení, ktoré poskytujú ochranu svedkovi, teda § 136 a § 137 Trestného poriadku a zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov, autori dospeli k záveru, že taký postup orgánov činných v trestnom konaní, pri ktorom automaticky, bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu, neuvádzajú totožnosť svedka, ktorý má byť vypočutý, je v rozpore s právom na obhajobu obvineného.

SUMMARY

Violation of the Right of Defence by Not Revealing the Identity of the Summoned Witness to the Accused and to the Defence Counsel in Advance

The authors analyse the impact of not revealing the identity of witnesses on the right of defence, especially on the equality of arms. The authors dealt with the witness's right to be protected through not revealing his/her identity on one hand, and the accused's right of defence on the other hand. The authors – having analysed current case law as well as the provisions of applicable legal rules that afford protection to witnesses, i.e. Sec. 136 and Sec. 137 of the Criminal Procedure Code and Act No. 256/1998 Coll. on the Protection of Witnesses and on amending other laws – have concluded that the practice of law enforcement agencies which, irrespective of the specific circumstances of the case, automatically do not reveal the identity of the witness who is to be questioned and interviewed, is in conflict with the accused's right of defence.

ZUSAMMENFASSUNG

Verletzung des Rechtes auf Verteidigung durch die dem Beschuldigten und seinem Verteidiger zuvor nicht bekanntgegebene Identität des vorgeladenen Zeugen

Die Autoren analysieren im Beitrag die Einwirkung einer pauschal nicht bekanntgegebenen Identität der Zeugen auf das Recht auf die Verteidigung, insbesondere auf die Waffengleichheit. Die Autoren haben das Recht des Zeugen auf den Schutz seiner Person durch Verheimlichung seiner Identität und das Recht des Beschuldigten auf seine Verteidigung geprüft. Durch die Analyse der aktuellen Judikatur sowie gesetzlicher Bestimmungen, die dem Schutz des Zeugen dienen, somit der Bestimmungen § 136 und § 137 der Strafprozessordnung und des Gesetzes Nr. 256/1998 der Gesetzsammlung über den Zeugenschutz und über die Änderung und Ergänzung einiger Gesetze, sind die Autoren zur Schlussfolgerung gekommen, dass ein solches Vorgehen der Strafverfolgungsbehörden, bei dem automatisch, ungeachtet der konkreten Umstände des Falles, die Identität des zu vernehmenden Zeugen nicht angegeben wird, gegen das Recht auf die Verteidigung des Beschuldigten verstößt.

Z ROZHODNUTIA NAJvyššieho správneho súdu ČR

Dôstojnosť advokátskeho stavu

K možnosti advokáta poskytovať právne služby vo veci súvisiacej s konaním, v ktorom skôr rozhodoval ako sudca

Konanie advokáta, ktorý zastupuje niektorú zo strán sporu v súvisiacej veci medzi tými istými účastníkmi, v ktorej skôr rozhodoval ako sudca, je spôsobilé narušiť dôveru v dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu, ako i dôveru v justičný systém. Takéto konanie je v rozpore so zákonnou povinnosťou advokáta postupovať pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu.

*Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky
zo dňa 13. decembra 2018, sp. zn. 6As/120/2018*

Dotknuté ustanovenie:

- zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Rozhodnutím disciplinárneho senátu Českej advokátskej komory (ďalej len „ČAK“), potvrdeného rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu, bol žalobca ako disciplinárne obvinený uznaný vinným, že hoci ako sudca okresného súdu rozhodoval v minulosti v exekučnej veci oprávnených proti povinným, potom, čo prestal vykonávať funkciu sudcu a začal vykonávať advokáciu, v tej istej veci poskytoval právne služby jednej zo strán, teda pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, čím porušil § 17 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii¹ a čl. 4 ods. 1 Etického kódexu ČAK.² Za to mu bolo uložené disciplinárne opatrenie vo forme napomenutia.³

Žalobca sa následne domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia ČAK na Mestskom súde v Prahe, ktorý podanú správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol. Mal za jednoznačne preukázané, že súdne konanie o nariadenie exekúcie k vymoženiu povinnosti odstránení nepovolené drobné stavby, kde žalobca vystupoval ako sudca, má rovnaký základ ako súvisiace správne konanie a súdne konanie o usporiadanie vlastníckych pomerov medzi vlastníkmi domu a spoluvlastníkmi pozemku, v ktorých žalobca vystupoval ako advokát jednej zo strán sporu. Mestský súd sa stotožnil s ČAK, že žalobca závažným spôsobom porušil svoje povinnosti advokáta a ohrozil povesť advokátskeho stavu možným vyvolaním dojmu, že existuje akési prepojenie v uvedených veciach a možné zneužitie informácií získaných žalobcom ako sudcom pri rozhodovaní v konaní v exekučných veciach. Nemuselo pritom ani dôjsť ku konkrétnemu zneužitiu informácií, pretože ide o ohrozovací delikt.

1 § 17 zákona č. 85/1996 Sb.

o advokácii:

Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesijnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.

Obdobne § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov:

Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.

2 Čl. 4 ods. 1 Etického kódexu ČAK č. 1/1997 schváleného uznesením predstavenstva ČAK dňa 31. 10. 1996:

Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.

3 Porov. tiež § 4 ods. 3 Advokátskeho poriadku Slovenskej

advokátskej komory schváleného konferenciou advokátov dňa 10. 6. 2017:

Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak on alebo osoba blízka v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej rozhodoval, pripravoval podklady na rozhodovanie, alebo v rámci plnenia pracovných povinností konal vo veci najmä ako sudca, prísediaci, rozhodca rozhodcovského súdu, prokurátor, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník alebo iný štátny zamestnanec.

4 § 19 ods. 1 zákona

č. 85/1996 Sb. o advokácii:

Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak:

- a) v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,
- b) osobe, ktorej záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o právne služby žiada, už poskytol v tej istej veci alebo veci súvisiacej právne služby advokát, s ktorým vykonáva advokáciu spoločne, alebo v prípade zamestnaného advokáta advokát, ktorý je jeho zamestnávateľom, alebo advokát, ktorý je zamestnancom rovnakého zamestnávateľa,
- c) by informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť,
- d) na prejednaní veci sa zúčastnil advokát, prípadne osoba advokátovi blízka,
- e) záujmy toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, sú v rozpore so záujmami advokáta alebo osoby advokátovi blízkej.

Obdobne § 21 zákona

č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnosten-

Proti tomuto rozhodnutiu Mestského súdu podal žalobca kasačnú sťažnosť. Žalobca nesúhlasil s názorom súdu, že konanie o nariadenie a odklad exekúcie, v ktorých vystupoval ako sudca, sú konaniami v tej istej veci, resp. majú rovnaký základ. Podľa názoru žalobcu sa predmetné veci od seba líšia svojím predmetom, skutkovým tvrdením i nárokom. Žalobca tiež poukázal na to, že ako exekučný sudca vydal ročne tisíce rozhodnutí, ktoré sa týkali značného počtu osôb, s ktorými sa nikdy osobne nestretol. Výklad súdu by znamenal, že žalobca by nemohol poskytovať právne služby desiatkam tisícov potenciálnych klientov.

Najvyšší správny súd dospel po preskúmaní veci k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

Podľa názoru Najvyššieho správneho súdu sa Mestský súd žalobou riadne zaoberal a reagoval na všetky námietky žalobcu. Všetky prípady, v ktorých žalobca v danom prípade vystupoval v postavení sudcu, resp. advokáta, spolu úzko súviseli a zakladali sa na dlhodobých sporoch medzi tými istými stranami.

Najvyšší správny súd ďalej v odôvodnení poukázal na to, že problematické je zastupovanie iba vo veciach, ktoré s rozhodovanými prípadmi priamo súvisia. Súvisiaca vec je daná nielen dotknutými osobami (účastníkmi konania), ale aj predmetom. Žalobca (advokát) tak nemusí odmietnuť zastupovanie všetkých skorších účastníkov exekučných konaní, v ktorých rozhodoval, ale nesmie ich zastupovať proti druhej strane exekučného sporu vo veciach, ktoré s exekučným sporom súvisia tak úzko, ako v prejednanom prípade.

Advokát sa musí správať tak, aby neznižoval dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu v očiach verejnosti. Nejde pritom o to, ako sa subjektívne javí konanie advokáta zainteresovaným stranám sporu, teda jeho klientom a protistrane, ale ako sa môže javiť akémukoľvek tretiemu pozorovateľovi, ktorý nie je právne vzdelaný, a či je objektívne spôsobilé v jeho očiach znížiť dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu.

Najvyšší správny súd v danom prípade nemal pochybnosti o tom, že situácia, kedy žalobca zastupoval jednu stranu sporu vo veciach, ktoré úzko súviseli so skorším rozhodovaním sťažovateľa ako sudcu, teda osoby, ktorá ako orgán verejnej moci autoritatívne rozhodovala o právach a povinnostiach oboch strán sporu, bola objektívne spôsobilá otriasť dôverou v dôstojnosť a vážnosť nielen advokátskeho stavu, ale i celého justičného systému.

Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva treba advokátsku etiku posudzovať aj s ohľadom na to, že jej požiadavka vyplýva zo zvláštnej pozície advokátov, ktorá ich ako prostredníkov medzi verejnosťou a súdmi stavia do ústredného postavenia v rámci výkonu spravodlivosti, a vzhľadom na túto ich kľúčovú rolu možno od nich legitímne očakávať, aby prispievali k hladkému chodu justície a zachovávali dôveru verejnosti v justíciu (Kyprianou proti Cypru, sťažnosť č. 73797/01).

Hoci sú dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu, ako i čestné, poctivé a slušné správanie advokáta pojmami neurčitými, pri ktorých nie je nikde konkrétne vymedzený ich obsah, pre advokáta, ktorý je činný v právnom štáte, nemôže byť ťažké alebo neobvyklé zistiť, ktoré spôsoby správania a konania a ktoré hodnoty mravnosti a ľudskej dôstojnosti treba rešpektovať bez toho, aby boli výslovne vymenované v jednotlivých ustanoveniach, čo ostatne nie je vôbec ani možné (porov. ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 393/98).

Najvyšší správny súd mal preto za to, že žalovaná ČAK svojím výkladom nijako nezneužila priestor, ktorý má pri posudzovaní etiky konania advokáta. Svoje závery jasne odôvodnila skutkovými okolnosťami daného prípadu, ktoré hodnotila objektívne. Rovnako je napr. zaujatosť sudcu kategóriou subjektívnou, nemožno ju hodnotiť inak než objektívnymi hľadiskami – okolnosťami, ktoré by v typovo rovnakých prípadoch dali príčinu pochybovať o nezávislosti a nestrannosti sudcu.

V danom prípade okolnosťami, ktoré môžu v očiach verejnosti narušiť dôveru v dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu, ako i dôveru v celý justičný systém, sú postupy bývalého sudcu, ktorý rozhodoval o nariadení a odklade exekúcie a potom ako advokát v súvisiacich veciach medzi tými istými účastníkmi zastupoval jednu zo strán sporu.

Najvyšší správny súd sa nestotožnil ani s názorom žalobcu, že žalovaná ČAK a Mestský súd neprípustne rozšírili povinnosť advokáta odmietnuť právnu službu nad rámec § 19 zákona o advokácii⁴. Citované ustanovenie obsahuje výpočet situácií, kedy treba služby odmietnuť vždy a bez ďalšieho. Ide o typové prípady, ktoré sa často vyskytujú, a pri ktorých zákonodarca vyhodnotil, že poskytovanie právnych služieb by bolo nemorálne či inak nevhodné. Nemožno

však vylúčiť, že v niektorých špeciálnych prípadoch bude prevzatie zastúpenia v rozpore s advokátskou etikou, a bude nutné právne služby odmietnuť, aj keď s takýmto variantom zákonodarca priamo nepočítal, resp. ho nezahrnul do výpočtu v zákone o advokácii. Pokiaľ by všetky nedovolené konania advokáta museli byť v zákone upravené úplne kazuisticky, potom by všeobecný korektív v podobe požiadavky na zachovanie dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu úplne strácal zmysel. Použitie tohto neurčitého pojmu otvára priestor orgánom, ktoré sú právnymi predpismi povolané k jeho aplikácii, aby prostredníctvom výkladu konkretizovali jeho obsah. Podľa názoru Najvyššieho správneho súdu výklad a aplikácia týchto pojmov na prípad sťažovateľa nevybočili z medzí, ktoré možno po advokátovi, ktorý nie je len reprezentantom určitého právneho stavu, ale tiež i celého systému justície, rozumne a primerane požadovať.

S ohľadom na vyššie uvedené dospel Najvyšší správny súd k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a svojím rozhodnutím ju zamietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

skom podnikaní v znení neskorších predpisov:

Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak

- a) v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,
- b) sú záujmy advokáta alebo osôb jemu blízkych v rozpore so záujmami osoby, ktorej by sa právne služby mali poskytnúť,
- c) protistranu zastupuje advokát, s ktorým vykonáva advokáciu spoločne,
- d) informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť,
- e) vzhľadom na pracovnú zaťaženosť alebo dlhodobú neprítomnosť nemôže riadne chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Subjektívne a objektívne záruky neustrannosti ako podmienka spravodlivého procesu

1 Článok 6 ods. 1:

„Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlače a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.“

V demokratickej spoločnosti je nevyhnutné, aby súdy vzbudzovali dôveru. Preto v prípade legitímnych pochybností o nestrannosti sudcu je nutné, aby bol z prípadu vylúčený. Pochybnosti môžu byť založené na subjektívnom prístupe, ktorým sa usiluje o preukázanie osobného presvedčenia alebo záujmu daného sudcu na výsledku konania, a na objektívnom prístupe, ktorým sa preukazuje, či boli poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie legitímnych pochybností z pohľadu nezávislého pozorovateľa.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Deli proti Moldavsku z 22. októbra 2019 týkajúci sa sťažnosti č. 42010/2006

Dotknuté ustanovenie:

- článok 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na spravodlivé súdne konanie)¹

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažnosť (č. 42010/06) vo veci podal občan Moldavskej republiky, pán Teodor Deli, advokát. Skutkové okolnosti prípadu boli založené na údajnom zaujatom správaní sudcu voči klientovi a jeho advokátovi počas civilnoprávneho konania na okresnom súde. Sudca podľa sťažovateľa nezakročil proti opakovanému zastrašujúcemu správaniu protistrany voči sťažovateľovmu klientovi. Advokát sa klienta zastal a vyjadril pochybnosti o nestrannosti sudcu. Následne podľa sťažovateľa sudca hrozil tým, že jeho klienta dá vyvieť zo súdnej budovy či dokonca odvieť do väzby. Keď sťažovateľ z pozície právneho zástupcu klienta žiadal vylúčiť sudcu z konania, sudca nadiktoval do zápisnice tvrdenia, v zmysle ktorých sa advokát opakovane, napriek výzve sudcu, správal nevhodne počas pojednávania tak voči súdu, ako voči protistrane, a uložil mu pokutu podľa zákona o správnych priestupkoch. Advokát požiadal o zaznamenanie jeho sťažnosti do zápisnice a zastával názor, že správanie sudcu bolo zaujaté až nevraživé. Sudca sa však jeho požiadavkou nezaoberal. Žiadosť o vylúčenie sudcu z konania na základe pochybností o jeho nezaujatosti bola zamietnutá ako nedôvodná a bez opory v občianskom súdnom poriadku. Naopak, advokátovo konanie bolo vyhodnotené ako pohrdanie súdom. Sťažovateľ si vyžiadal kópiu zápisnice a podal námietky v tom zmysle, že v zápisnici absentuje záznam o jeho sťažnosti ohľadom sudcovho správania, ako aj žiadosť o vylúčenie sudcu z konania na základe pochybností o jeho nezaujatosti. Takisto sa ohradil, že pokuta bola zaznamenaná len v zápisnici, ale nebola sudcom ústne komunikovaná. Sťažovateľ podal kasačné odvolanie, keďže podľa neho

mu nebolo doručené rozhodnutie o pokute a konanie bolo v rozpore so zákonom o správnych priestupkoch ako aj článkom 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Odvolanie bolo zamietnuté bez odôvodnenia a sťažovateľ sa obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP).

Konanie pred Európskym súdom pre ľudské práva

Podľa sťažovateľa v tomto prípade došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru tým, že sudca nebol nestranný a tým, že odvolací súd sa nezaoberal jeho sťažnosťou, nepredvolal si ho a neodôvodnil svoje zamietavé rozhodnutie. Sťažovateľ tvrdil, že sudca vyhrázaním sa a vyvíjaním tlaku na jeho klienta ako stranu v konaní konal tak, akoby mal osobitý záujem na výsledku konania. Podľa moldavskej vlády právny poriadok poskytoval dostatočné záruky pre nestrannosť sudcov a v predložennom prípade neboli dôvody na vznik pochybností o opaku. Zo zápisnice údajne vyplývalo, že sudca prejavil dostatok sebaovládania a tiež uložil nižšiu pokutu ako umožňuje zákon.

Rozhodnutie vo veci

Podľa ESĽP je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti, aby súdy vzbudzovali dôveru verejnosti ako aj obvineného (v prípade trestného konania) (*Kyprianou proti Cypru*). Na dosiahnutie tohto cieľa súd musí byť nestranný. Nestrannosť má svoju subjektívnu a objektívnu stránku – osobné presvedčenie sudcu ako aj poskytnutie dostatočných záruk pre vylúčenie legitímnej pochybnosti v tomto smere (*Grievés proti Spojenému kráľovstvu*, *Morice proti Francúzsku*, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku*). Preto aj vzbudenie určitého dojmu môže zaväziť, inými slovami – spravodlivosť má byť nielen vykonaná, ale musí byť aj zrejmé, že bola vykonaná (*De Cubber proti Belgicku*, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*). Preto sudca, voči ktorému existuje legitímna obava z nedostatku nestrannosti, sa musí vzdať vystupovania vo veci (*Castillo Algar proti Španielsku*, *Micallef proti Malte*). Podľa ESĽP v predložennom prípade sťažovateľ namietal tak subjektívnu, ako aj objektívnu zaujatosť.

Test subjektívnej nestrannosti

ESĽP konštatoval, že zo súdneho spisu nevyplýva nič, čo by priamo potvrdilo tvrdenia sťažovateľa o zaujatosti sudcu. Na druhej strane z podkladov vyplýva, že sťažovateľ využil všetky vnútroštátne prostriedky na to, aby poukázal na údajnú zaujatosť sudcu, no napriek konkrétnym formuláciám žiaden z vnútroštátnych súdov sa týmito nezaoberal a neodôvodnil zamietavé rozhodnutia. ESĽP dospel k záveru, že žiaden z vnútroštátnych mechanizmov nebol účinný, keďže súdy nevykonali skutočné overenie okolností. Na základe dostupných informácií nie je možné presne určiť, či sudca bol zaujatý, avšak okolnosti z pohľadu nezávislého pozorovateľa vedú k vzniku odôvodnených pochybností o nestrannosti sudcu. Dôveryhodnosť sťažovateľovi pridáva aj skutočnosť, že svoje tvrdenia predostrel počas konania a nie až následne. ESĽP vzal do úvahy aj to, že sťažovateľovi nebola uložená poriadková pokuta podľa civilného procesného poriadku, ale na základe zákona o správnych priestupkoch (ustanovenie o pohrdaní súdom), ktoré umožňuje aj vzatie do väzby na 15 dní.

Test objektívnej nestrannosti

ESĽP sa už v mnohých prípadoch údajného pohrdania súdom venoval otázke súladu s princípom nestrannosti, ak ten istý sudca vystupoval súčasne ako navrhovateľ, prokurátor, rozhodol o vine a uložil aj trest. Takéto konanie samo osebe vzbudzuje objektívne obavy z porušenia zásady, že nikto nemôže byť sudcom vo vlastnom spore (*Demicoli proti Malte*, *Kiprianou*, *Mikhaylova proti Ukrajine*).

ESĽP dospel k záveru, že v konaní proti sťažovateľovi nikto nemal v zmysle vnútroštátneho predpisu procesnú úlohu navrhovateľa/žalobcu a teda túto rolu prevzal daný sudca, ktorý tiež niesol bremeno dokazovania v konaní proti sťažovateľovi na okresnom súde. Preskúmanie rozhodnutia odvolacím súdom neodstránilo obavu zo zaujatosti, keďže tento sa nezaoberal odôvodnením nestrannosti, ale rozhodol bez odôvodnenia.

ESĽP rozhodol, že s ohľadom na nie celkom nepodložené pochybnosti sťažovateľa týkajúce sa nestrannosti sudcu a procesné nedostatky, ktoré viedli k objektívnej nestrannosti okresného súdu, došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovor.

Spravodlivý súdny proces na úrovni odvolacej inštancie

Sťažovateľ ďalej tvrdil, že k porušeniu článku 6 došlo aj tým, že nebol riadne predvolaný pred odvolací súd a rozhodnutie súdu nebolo dostatočne odôvodnené. Moldavská vláda tvrdila, že predvolaný bol a poukázala na znenie vnútroštátneho zákona, podľa ktorého odvolací súd môže rozhodnúť aj formou uznesenia a bez ďalšieho odôvodnenia.

Podľa ESĽP s ohľadom na to, že odvolanie sa týkalo odsúdenia sťažovateľa z dôvodu údajného pohrdania súdom a podozrenia zo zaujatosti sudcu, bolo žiaduce, aby sa sťažovateľ osobne dostavil pred odvolací súd. ESĽP tiež pripomenul, že už skúmal viaceré prípady údajného nepredvolania sťažovateľov na pojednávanie v prípade Moldavskej republiky.

Pokiaľ ide o doručenie predvolania, ESĽP poukázal na znenie zákona a prax, v zmysle ktorých vnútroštátne súdy nepovažujú za dostatočný dôkaz odoslanie predvolania, ale potvrdenie o doručení. Nič v spise nenasvedčuje tomu, že predvolanie bolo doručené a preto ESĽP konštatoval, že doslo k porušeniu práva na spravodlivý proces nepredvolaním sťažovateľa na pojednávanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
odbor medzinárodných vzťahov SAK

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Čo sa slovenské súdy za 15 rokov nenaučili o prejudiciálnom konaní pred Súdnym dvorom EÚ

Zo znenia a systematiky článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vyplýva, že predpokladom prejudiciálneho konania je, že vnútroštátne súdy skutočne riešia prebiehajúci spor, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie, ktoré bude môcť zohľadniť rozsudok z prejudiciálneho konania.

Uznesenie Súdneho dvora z 1. októbra 2019 vo veci C-495/18, YX – ECLI:EU:C:2019:808, bod 19

Pätnásť rokov je doba členstva Slovenskej republiky v Európskej únii a teda aj doba, počas ktorej už mohli súdy Slovenskej republiky (ďalej len „slovenské súdy“) predkladať Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) prejudiciálne otázky v zmysle článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). Spočiatku túto možnosť využívali slovenské súdy veľmi opatrne. Prvý slovenský návrh na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru predložil Krajský súd Prešov v roku 2006, teda až po dvoch rokoch od vzniku tejto možnosti. Veľmi pomaly sa pridávali aj ďalšie súdy a dnes máme celkovo 56 návrhov slovenských súdov na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom. Uvedený počet prejudiciálnych návrhov je síce porovnateľný s ostatnými členskými štátmi, ktoré pristúpili do Európskej únie spolu so Slovenskou republikou, problémom však je, že sa na tomto čísle podieľa len veľmi úzky okruh súdov.¹

Prejudiciálne konanie je podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor týmto súdom poskytuje výklad práva Únie potrebný na vyriešenie sporu, ktorý prejednávajú.“² Pri neznalosti niektorých aspektov prejudiciálneho konania zo strany vnútroštátnych súdov však môže byť dôsledkom prejudiciálneho konania zbytočné predlžovanie konania pred vnútroštátnym súdom a to bez získania odpovede Súdneho dvora. Medzi tieto aspekty patrí aj skutočnosť, že predpokladom možnosti vnútroštátneho súdu predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku je existencia sporu pred týmto vnútroštátnym súdom, pričom pojem „spor“ je v tejto súvislosti typickým pojmom práva Únie, ktorého obsah je nezávislý od obsahu tohto pojmu na vnútroštátnej úrovni. Ak počas už začatého prejudiciálneho konania spor pred vnútroštátnym súdom zanikne, dochádza k zastaveniu prejudiciálneho konania.³

1 Z celkového počtu 65 súdov (8 krajských súdov, 54 okresných súdov, Špecializovaný trestný súd a Ústavný súd Slovenskej republiky) predložilo návrh na začatie prejudiciálneho konania len 13 súdov. Najaktívnejší sú Najvyšší súd SR, ktorý dvadsaťkrát podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, a Krajský súd Prešov so 16 návrhmi na začatie prejudiciálneho konania.

2 Ide skutočne o ustálenú judikatúru. Uvedené tvrdenie sa nachádza napríklad už v rozsudku SD z 18. októbra 1990 vo veci 297/88 a C-197/80, Dzodzi, ECLI:EU:C:1990:360, bod. 33.

3 Podrobnejšie pozri NAOME, C.: Prejudiciálna otázka v európskom práve: praktický sprievodca (Predhovor, preložil a aktualizoval Ján Mazák). Bratislava, Iura Edition, 2011, body 156 a nasl., kde sa podrobne vysvetľuje existencia sporu ako jeden z určujúcich prvkov právomoci Súdneho dvora.

4 Rámcové rozhodnutia boli právne akty, ktoré až do zmien spôsobených v primárnom práve Lisabonskou zmluvou prijímali inštitúcie Únie v oblasti tretieho piliera, ktorý predstavoval oblasť policajnej a súd-

nej spolupráce v trestných veciach. Podľa článku 35 ods. 2 ZEÚ v znení pred Lisabonskou zmluvou mohol Súdny dvor odpovedať na prejudiciálne otázky týkajúce sa rámcových rozhodnutí len v prípade, ak prejudiciálnu otázku predložil súd členského štátu, ktorý osobitným vyhlásením uznal takúto právomoc Súdneho dvora. Keďže Slovenská republika uvedené vyhlásenie nikdy neurobila, nemohli jej súdy predkladať Súdnu dvoru prejudiciálne otázky zamerané na výklad rámcových rozhodnutí alebo na posúdenie ich platnosti. Od zmien spôsobených Lisabonskou zmluvou sa už aj v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach prijímajú smernice, na ktoré sa samozrejme automaticky vzťahuje výkladová právomoc Súdneho dvora. Niektoré rámcové rozhodnutia z obdobia pred Lisabonskou zmluvou sú však naďalej platné a účinnou súčasťou práva Únie. V takom prípade je potrebné vychádzať z článku 10 Protokolu č. 36 o prechodných ustanoveniach, ktorý je pripojený k ZEÚ a ZFEÚ, v zmysle ktorého sa na obdobie piatich rokov po platnosti Lisabonskej zmluvy vo vzťahu k právomociam Súdneho dvora voči rámcovým rozhodnutiam zakonzervoval stav z obdobia pred Lisabonskou zmluvou. Po uplynutí tohto obdobia získal Súdny dvor plnú právomoc vo vzťahu k rámcovým rozhodnutiam a súdy všetkých členských štátov získali možnosť klásť prejudiciálne otázky týkajúce sa tohto prameňa a to bez ohľadu na to, že ich štát neurobil vyhlásenie v zmysle článku 35 ods. 2 ZEÚ v znení pred Lisabonskou zmluvou. Súdy Slovenskej republiky teda môžu klásť Súdnu dvoru prejudiciálne otázky týkajúce sa rámcových rozhodnutí od 1. decembra 2014.

5 V zmysle čl. 1 písm. a) a b) rámcového rozhodnutia 2008/909 ide o konečné rozhodnutie alebo súdny príkaz, ktorým sa fyzickej osobe ukladá trest odňatia slobody alebo akékoľvek opatrenie zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody uložené na určitý alebo neurčitý čas za trestný čin na základe trestného konania.

Uznesenie Súdneho dvora vo veci C-495/18 z 1. októbra 2019 je dôkazom toho, že slovenským súdom nie je celkom jasná podmienenosť prejudiciálneho konania existenciou sporu pred vnútroštátnym súdom. Prejudiciálne otázky v tomto prípade predložil Súdnu dvoru Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“), ktorý rozhoduje o odvolaní voči rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne, ktorým tento súd uznal rozsudok Krajského súdu v Ústí nad Labem, ktorým bol slovenský štátny príslušník odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov za daňový trestný čin. Návrh Najvyššieho súdu smeroval k získaniu výkladu rámcového rozhodnutia Rady 2008/909/SV/V z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2008/909“).⁴ Konkrétne išlo o výklad čl. 4 ods. 1 písm. a) rámcového rozhodnutia 2008/909, v zmysle ktorého je možné zaslať rozsudok⁵ na účely jeho uznania a výkonu tomu členskému štátu, ktorého štátnu príslušnosť má odsúdená osoba a v ktorom táto osoba žije. Najvyšší súd sa snažil svojou prejudiciálnou otázkou zistiť, či formulácia „v ktorom táto osoba žije“ znamená, že je potrebné, aby odsúdená osoba mala v štáte, ktorého je štátnym občanom, rodinné, sociálne, pracovné alebo iné väzby, alebo či postačuje (ako to predpokladá § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii – ďalej len „zákon č. 549/2011 Z. z.“),⁶ aby mala odsúdená osoba v štáte, ktorého má štátne občianstvo, formálne evidovaný trvalý alebo prechodný pobyt.⁷

Najvyšší súd svojou otázkou poukazuje na možný nesúlad zákona č. 549/2011 Z. z. s rámcovým rozhodnutím 2008/909. Tento nesúlad nemôže konštatovať Súdny dvor, to je úlohou Najvyššieho súdu, ktorému však môže pomôcť výklad rámcového rozhodnutia 2008/909 podaný Súdnu dvorom. Najvyšší súd však odpoveď na svoje otázky nedostal.

Dôvodom bola skutočnosť, že Krajský súd v Ústí nad Labem vzal späť svoj návrh na uznanie jeho rozsudku a dotknutá osoba už od 4. marca 2019 vykonáva trest vo väzení Českej republiky.

Z uznesenia Súdneho dvora nie je zjavné, kedy sa o tejto skutočnosti dozvedel Najvyšší súd. Muselo to však byť v období pred 4. júnom 2019, pretože listom s týmto dátumom informoval o tomto vývoji Súdny dvor. V tomto liste súčasne uviedol, že si neželá vziať späť svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania, pretože rozsudok Súdneho dvora môže byť relevantný pre rozhodnutie v inej veci, ktorú prejednáva. Rovnaký postoj zaujal aj v liste z 27. júna 2019, ktorým reagoval na žiadosť Súdneho dvora o vyjadrenie, či Najvyšší súd ešte stále rozhoduje o spore, v rámci ktorého podal návrh na prejudiciálne konanie a či trvá naďalej na tomto návrhu.

Súdnu dvoru tak nezostalo nič iné, len uznesením konanie začaté na návrh Najvyššieho súdu zastaviť a v odôvodnení vysvetliť Najvyššiemu súdu, s odkazom na svoju konštantnú judikatúru, čo v práve Únie znamená požiadavka existencie sporu pred vnútroštátnym súdom pre prejudiciálne konanie pred Súdnu dvorom. Podľa názoru Súdneho dvora sa spor pred vnútroštátnym súdom týkal rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne o uznaní a výkone rozsudku Krajského súdu v Ústí nad Labem, pričom po späťvzatí návrhu na uznanie a výkon rozsudku Krajským súdom v Ústí nad Labem sa vec pred Najvyšším súdom stala bezpredmetnou, v dôsledku čoho už nie sú splnené podmienky umožňujúce Súdnu dvoru pokračovať v prejudiciálnom konaní.

Je zjavné, že Najvyšší súd musí procesným spôsobom ukončiť konanie vo veci odvolania voči rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne v dôsledku späťvzatia návrhu na uznanie a výkon rozsudku Krajským súdom v Ústí nad Labem. Pri tomto rozhodnutí by však už nemohol využiť prípadnú odpoveď Súdneho dvora na jeho prejudiciálne otázky. Hneď, ako sa Najvyšší súd dozvedel o späťvzatí návrhu na uznanie a výkon rozsudku Krajským súdom v Ústí nad Labem, mal sám vziať späť svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnu dvorom. Reakciou Súdneho dvora by bolo uznesenie o výmaze veci z registra.⁸

V súvislosti s tvrdením Najvyššieho súdu, že odpovede Súdneho dvora na prejudiciálne otázky vo veci C-495/18 sú potrebné aj pre iné konania ním vedené, nezostáva Najvyššiemu súdu nič iné, len predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky opäť a to v rámci konaní, ktoré sa pred ním vedú. Na prvý pohľad sa to môže zdať ako príliš formalistický prístup Súdneho dvora, ale vo svetle množstva podaní, ktoré každoročne prichádzajú na Súdny dvor, vynikne obranná funkcia takéhoto prístupu.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**
*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPIŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

6 Rámcové rozhodnutie je aktom bývalého tretieho piliera Európskej únie, ktorý má obdobnú povahu ako smernica. Rámcové rozhodnutie nie je priamo aplikovateľné a je potrebný vnútroštátny právny akt na zabezpečenie jeho účinkov.

7 Ďalšie dve otázky Najvyššieho súdu smerovali k dôsledkom prípadnej kladnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku na povinnosti orgánu štátu pôvodu (teda štátu, ktorého súdu vydal predmetný rozsudok) a na možnosť odmietnutia uznania a výkonu rozsudku.

8 V tejto súvislosti treba dodať, že uznesenie Súdneho dvora o výmaze z registra je podstatne jednoduchšie odôvodnené (zvyčajne v rozsahu štyroch bodov) ako uznesenie o zastavení konania (v tomto prípade to bolo dvadsaťosem bodov). Je teda aj menej náročné z pohľadu potreby prekladu uznesenia.

Advokácia
*v spomienkach
advokátov*

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH** + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Záujemcovia mimo radov SAK zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte: PhDr. Ondrišová 02 204 227 28 ondrisova@sak.sk Darina Stračinová 02 204 227 26 darina.stracinova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Novým dekanom právnickej fakulty v Plzni bude profesor Stanislav Balík

Právnickú fakultu Západočeskej univerzity v Plzni bude od januára 2020 viesť pedagóg, advokát, bývalý predseda ČAK a bývalý sudca Ústavného súdu ČR Stanislav Balík. Rozhodol o tom Akademický senát PF ZČU. Stanislav Balík pôsobí na katedre právnych dejín od roku 1996. V mene SAK gratulujeme pánovi profesorovi k zvoleniu a fakulte gratulujeme k získaniu skvelého človeka a odborníka v jej vedení.

Advokáti proti totalite

Česká advokátska komora pripravila pri príležitosti 30. výročia novembrovej revolúcie projekt *Advokáti proti totalite*, ktorý vzdáva hold tým, ktorí i za cenu vlastných problémov bojovali v dobe totality za právo a spravodlivosť a pri obhajobe klienta neváhali priniesť i najvyššie obete.

Súčasnou projektu je kniha, výstava a konferencia, ktorá sa konala 6. novembra 2019 v Prahe. Otvoril ju predseda ČAK **Vladimír Jirousek** slovami: „Práve elita nášho stavu v totalitných časoch generovala osobnosti vzdoru, na ktoré s veľkou úctou v našom projekte spomínáme. Proti totalite a nie o totalite preto, že aj keď by si mnohí mysleli, že november 1989 zavrel za totalitnými zriadeniami dvere, totalitné myslenie mnohých, vrátane tých s politickým vplyvom, nás sprevádza stále.“

S príhovorom vystúpil aj predseda SAK **Tomáš Borec**, ktorý v ňom vyjadril vďaka advokátom, ktorí bojovali za slobodu v spoločnom štáte na oboch stranách Moravy. Vyjadril, že je našou trvalou povinnosťou brániť to, čo aj oni pomohli vybojovať – teda dôsledne vzdorovať pokusom o spochybňovanie základov slobodného, demokratického a právneho štátu. Ak je v rámci občianskej spoločnosti skupina, ktorá na

ideály ochrany práv a slobôd a právneho štátu nesmie rezignovať, tak je to práve advokátsky stav. Chrání ľudské práva, rovnosť všetkých ľudí pred zákonom a spravodlivosť, a to aj vo vzťahu k verejnej moci, je predsa prvoradou úlohou advokátov a podstatou nášho povolania

Príhovor za *Výbor CCBE pre trestné právo* predniesol jeho predseda a podpredseda SAK **Ondrej Laciak**, ktorý upriamil pozornosť na totalitárne praktiky v niektorých Európskych štátoch aj dnes, v ktorých dochádza k represiam voči advokátom za obhajovanie odporcov štátnej moci. Za slovenskú stranu na konferencii vystúpil aj **Ján Čarnogurský** s príspevkom *Život advokáta vyhodeneho z advokácie* a **Michal Rampášek** s príspevkom *Obhajca pred a po nástupe totality*.

Konferencia sa symbolicky konala v priestoroch, kde prebiehali procesy proti odporcom režimu, napríklad aj s Miladou Horákovou, práve v tam odsúdenou na smrť. Podvečer sa v sídle ČAK v Kaňkovom paláci konala vernisáž výstavy, na ktorej sú vystavené artefakty zo života advokátov, ktorým je podujatie venované.

Kniha, ktorá pri tejto príležitosti vznikla, sa venuje osobnostiam z radov advokácie: JUDr. Kamil Resler, JUDr. Jiří Křížek, JUDr. Jaroslav Borkovec, JUDr. Rastislav Váhala, JUDr. František Hejný, JUDr. Dagmar Burešová, JUDr. Otakar Motejl, JUDr. Ján Čarnogurský, JUDr. Jiří Machourek, JUDr. Milan Hulík, Ph.D.

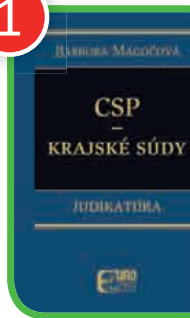
Nové tlačivá vysvedčení a osvedčení

V súlade s novým dizajnmanuálom SAK sme pripravili nové tlačivá vysvedčenia o advokátskej skúške a osvedčenia o zápise do zoznamu advokátov. Koncipienti, ktorí prechádzajú v novembri skúškovým procesom, už budú v prípade úspešnosti prvými majiteľmi nových dokumentov. V prípade, ak by chceli aj ostatní advokáti dokumenty na nových tlačivách, je o to možné požiadať v kancelárii SAK, je to spojené s administratívnym poplatkom.

Prednášky na stredných školách *Totalita a právny štát*

Slovenská advokátska komora organizuje pri príležitosti výročia nežnej revolúcie besedy pre študentov stredných škôl. Advokáti budú v novembri a decembri so študentmi diskutovať o podmienkach v advokácii a justícii pred revolúciou a o budovaní a ochrane právneho štátu.

Eurokódex judikatúra a monotematiky

Nový produkt Eurokódex judikatúra a monotematiky obsahuje online diela z edičnej rady **Judikatúra** (výbery najdôležitejších rozhodnutí súdov k danej problematike) a tiež **monotematiky k vybraným témam** (Nariadenie GDPR – Veľký komentár, Vzory a povinná dokumentácia zamestnávateľa).

Aktuálny prehľad všetkých online publikácií, ktoré sú súčasťou produktu:

Občianske právo

- Judikatúra k dedičskému konaniu
- Judikatúra krajských súdov k CSP
- Judikatúra krajských súdov k SSP
- Judikatúra krajských súdov k CMP

Pripravujeme:

- *Judikatúra k CSP – dovolanie*
- *Judikatúra k bezpodielovému spoluvlastníctvu manželov*
- *Judikatúra k ochrane osobnosti*

Pracovné právo

- Vzory a povinná dokumentácia zamestnávateľa

Pripravujeme:

- *Judikatúra k skončeniu pracovného pomeru*
- *Judikatúra k bezpečnostnému manažmentu podnikateľa*

Ústavné právo

- Nariadenie GDPR – Veľký komentár

Obchodné právo

Pripravujeme:

- *Judikatúra ku konaniu podnikateľa*

Správne právo

- Judikatúra k Správnomu poriadku a Správnomu súdnemu poriadku
- Judikatúra k Všeobecnému správnomu konaniu
- Judikatúra k zákonu o štátnej službe príslušníkov PZ, SIS, ZVJS a ŽP

Daňové právo

- Daňové judikáty
- Judikatúra ESD k dani z pridanej hodnoty

Pre viac informácií o produkte a objednávky kontaktujte vašu osobnú operátorku na tel. čísle: **041/70 53 222**

Zo zasadnutí predsedníctva SAK

Predsedníctvo SAK sa na zasadnutiach zišlo **4. októbra 2019** a **8. novembra 2019** v Bratislave.

Na úvod októbrového zasadnutia zaznela informácia o **Lubyho právnických dňoch** (Smolenice, 19. – 20. septembra 2019) na tému *Ad hoc legislatíva v súkromnom práve*. Podujatie organizovala Nadácia Štefana Lubyho v spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity so zameraním na jednorazovú *ad hoc* legislatívu a na atypické právne úpravy v kontraste so systémovou normatívnou úpravou.

Aktuálne informácie o legislatívnych aktivitách SAK boli zamerané na ● **pripravovanú novelu Trestného poriadku a Trestného zákona**, ktorá bola v podobe prvého návrhu predložená na pripomienkovanie v rámci expertnej skupiny MS SR. Po predbežnom pripomienkovom konaní sa uskutočnilo neformálne rozporové konanie so zástupcami SAK. Jeho výsledkom bol „okresaný“ návrh, ktorý MS SR predložilo do pripomienkového konania, ● **stretnutie pracovnej skupiny v rámci projektu MS SR Obchodný register a životné situácie podnikateľov**. Ukončenie projektu sa z pohľadu odborných aktivít predpokladá v októbri 2021, ale v tom čase by mal byť už aj funkčný obchodný register. Po početných zmenách MS SR zvažuje úplné prepísanie zákona o obchodnom registri. Možnosťou je aj otvoriť ustanovenia o lehotách vzhľadom na to, že sudy sú v súčasnosti konfrontované s ne-realistickými lehotami. Predĺženie lehôt by však malo dopad na konkurencieschopnosť. Členom skupiny bola adresovaná žiadosť o pripomienkovanie ďalšieho legislatívneho návrhu v rámci projektu, tento raz sa vecne týkal výkonu zápisov externými registrátormi (notármi) a zlúčenia registrových súdov do troch alebo jedného registrového súdu. Zámerom podávania návrhov na zápis výlučne elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky a autorizácie oprávnenou osobou (inak sa naň nebude prihliadať) je eliminovať vplyv pokútnikov a spoločností s ručením obmedzeným, ktoré zabezpečujú registráciu nových spoločností s ručením obmedzeným (t. j. mali by tak robiť iba advokáti alebo samotné spoločnosti, ktoré návrhy môžu podávať samy za seba) a napokon na ● **novelu zákona o dobrovoľných dražbách**, v ktorej legislatívny proces vzhľadom na rozsiahlu kritiku niektorých subjektov nebude pokračovať.

Predsedníctvo SAK sa už dlhšie zaoberá **možnosťou realizovať prvé kolo volieb do orgánov komory na konferencii advokátov elektronickou formou**. Úspešná realizácia prvého kola volieb elektronicky predpokladá, že každý advokát bude disponovať advokátskym preukazom (advokáti však v súčasnosti túto povinnosť nemajú, navyše advokáti s pozastaveným výkonom advokácie, ktorí sú oprávnení nominovať kandidátov, advokátskym preukazom nedisponu-

jú). Tento krok je potrebný na identifikáciu každého prihláseného účastníka, čo predpokladá implementáciu osobitnej infraštruktúry a nového dizajnového riešenia. Členovia predsedníctva posudzovali alternatívy prihlasovania na portál www.sak.sk (prihlasovanie pomocou ovládača na preukaze, prihlasovanie pomocou podpisu a prihlasovanie s využitím infraštruktúry Ústredného portálu verejnej správy).

Členom predsedníctva sa do pozornosti dostala **ponuka na prezentáciu v špeciálnej prílohe o právnických kanceláriách Právo v denníku SME**. Na stretnutí so zástupcami periodik zástupcovia SAK vysvetlili, že cieľom nie je advokátov rozdeľovať podľa akýchkoľvek kritérií a na tejto aktivite sa komora nebude podieľať. Ak budú kritériá zostavovania rebríčkov transparentné a jednoducho čitateľné a čerpané údaje budú pochádzať z verejných zdrojov, resp. z overených a overiteľných zdrojov zo strany samotných kancelárií v súlade s predpismi SAK o reklame, komora nebude aktivite brániť, ale nebude sa na nej zúčastňovať.

Členovia P SAK sa oboznámili so **závermi zasadnutia komisie pre veci koncipientske**. Po prezentácii nových priestorov na Kolárskej 6 bola komisia informovaná o aktuálnych aktivitách komory vo vzťahu k advokátskym koncipientom, najmä k organizácii a priebehu praktických a hlavných seminárov po zmene *Vzdelávacieho poriadku*. Členovia komisie – advokátski koncipienti – tmočili viaceré požiadavky k priebehu advokátskych skúšok, k priebehu seminárov, k možnosti prístupu ku komentovaným zneniam zákonov a čerpania zliav na právnickú literatúru, k vedeniu výkazov praxe či k aktualizácii predpisov týkajúcich sa koncipientov.

Členovia predsedníctva schválili ● **doplnenie uznesenia o vedení verejného zoznamu odborného zamerania advokátov** s tým, že ako nové odborné zameranie bola doplnená poručenská agenda – Cochemský model a ● **zmenu uznesenia P SAK o spôsobe odmeňovania advokátov za výkon prednáškovej činnosti a ďalšej činnosti v systéme vzdelávania advokátov a advokátskych koncipientov**, ktorou došlo k zosúladieniu reálneho stavu odmeňovania lektorov za prednáškovú činnosť a k zníženiu hodinovej odmeny v rámci procesu prijímania *Vzdelávacieho poriadku* (Vestník č. 62).

Novembrové zasadnutie P SAK začalo správou predsedu, v ktorej odzneli informácie ● o **Slovenských dňoch práva v Košiciach**, ● o **personálnej zmene v revíznej komisii** – keďže JUDr. Maďar, PhD. bol vymenovaný za sudcu Ústavného súdu SR; na miesto náhradného člena RK SAK nastúpil na základe výsledkov volieb na Konferencii advokátov 2017 Mgr. Hamza, ● o **reakcii Slovenskej advokátskej komory na aktuálne spoločenské dianie**. Komora zatiaľ komunikovala dve stanoviská uverejnené aj na stránke www.sak.sk, apelujúce na etiku výkonu advokácie a poukazujúce na postupy komory v prípade porušenia stavovských predpisov a na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti.

Predsedníctvo vzalo na vedomie informáciu, že zásadné **legislatívne procesy** sú momentálne zastavené vzhľadom na parlamentné voľby vyhlásené na február 2020. Rozhodlo,

že **dve publikácie venované dejinám advokácie** v rokoch 1948 – 1989 a 1990 – 2019 budú do života uvedené spoločne v rámci osláv 30. výročia nezávislej advokácie.

Dňa 1. októbra 2019 boli zvolené **nové orgány Nadácie slovenskej advokácie**. Správna rada sa zhodla, že nadácia by mala byť nápomocná predovšetkým advokátom, mala by byť pre každého, kto sa ocitne v zložitej životnej situácii, ktorú si nezapríčinil sám a potrebuje pomoc. Úlohou nadácie však bude aj poskytovanie právnych služieb pro bono, resp. organizovanie prednášok pre marginalizované skupiny obyvateľov (napr. týrané ženy, deti z detských domovov, ktoré po dovŕšení dospelosti opúšťajú detské domovy, nezamestnaných, ktorí chcú naštartovať pracovnú činnosť a pod.). V neposlednom rade má správna rada ambíciu šíriť dobré meno slovenskej advokácie a vyslať signál, že slovenskí advokáti sú nielen fundovaní odborníci, ktorí si ctia svoje povolanie, ale že majú aj dobré srdce. Nadácia oslovila všetkých regionálnych zástupcov so žiadosťou o pomoc pri realizovaní jej projektov a budovaní advokátskej komunity v regiónoch.

Predsedníctvo SAK schválilo **predbežný harmonogram podujatí komory na rok 2020**, ktorý bude uverejnený aj na webovej stránke komory.

Členovia predsedníctva ďalej schválili **úpravu Skúšobného poriadku** v tom smere, že čas trvania ústnej časti advokátskej skúšky každého uchádzača nemôže presiahnuť 90 minút; do tohto času sa nezapočítava príprava pred ústnou časťou advokátskej skúšky (Vestník č. 62).

V rámci informácií o mediálnej prezentácii SAK odznela správa o **študijných prehliadkach ústavov na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody pri príležitosti Európskeho dňa advokácie a Európskeho dňa spravodlivosti** a o aktivitách, ktorými si SAK pripomenula **30. výročie Nežnej revolúcie**: vydala samostatné číslo *Bulletinu slovenskej advokácie* venované tejto téme a na stredných školách usporiadala prednášky s cieľom pripomenúť význam slobody, budovania právneho štátu a slobodnej advokácie v ňom a ukázať študentom, že totalita nie je cesta; na príkladoch im ukázať niektoré aspekty totalitného zriadenia a zdôrazniť význam práva a právneho štátu, dodržiavania ľudských práv a vyzdvihnúť význam nezávislej advokácie.

Na oboch zasadnutiach P SAK vzalo na vedomie informácie o **participácii SAK na podujatiach s medzinárodným prvkom** a rozhodovalo o žiadosťiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovalo o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov a zo zoznamu usadených euroadvokátov. Vzalo na vedomie **harmonogram podujatí v regiónoch** do 31. decembra 2019. Schválilo **stanoviská s úpravami** na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

-km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné, aby advokát v zmluve o poskytovaní právnych služieb dojednal výpovednú dobu a aby požadoval od klienta paušálnu odmenu aj za mesiac, keď neposkytol klientovi žiadnu právnu službu?

Ak ide o zmluvu o poskytovaní právnych služieb (ktorej zmluvnou stranou nie je spotrebiteľ právnej služby), podľa názoru predsedníctva SAK je akceptovateľné rešpektovať zmluvnú voľnosť strán premietnutú do ustanovení o dojednaní výpovednej doby, pretože zákon o advokácii ani vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb takýto prejav vôle nezakazuje.

Paušálna odmena za poskytovanie právnych služieb v určitom časovom období patrí počas tohto obdobia advokátovi bez ohľadu na rozsah skutočne poskytnutých právnych služieb, ak zmluva o poskytnutí právnych služieb nerieši otázku odchylne.

Záverom predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory upozorňuje na rozhodovaciu prax českých súdov v nastolených otázkach, najmä:

■ Najvyšší súd ČR, sp. zn. 33 Cdo 4121/2007, rozsudok z 25. februára 2010, podľa ktorého *hoci zákon o advokácii používa na označenie zmluvy uzatváraanej medzi advokátom a klientom označenie „zmluva o poskytnutí právnych služieb“, nejde o samostatný zmluvný typ; ak je jej predmetom zastupovanie klienta najmä v konaní pred súdmi a inými orgánmi a nejde o vec obchodnú, podlieha režimu zmluvy príkaznej s modifikáciami stanovenými zákonom o advokácii,*

alebo

■ Ústavný súd ČR, sp. zn. II. ÚS 792/2002, uznesenie z 5. augusta 2004, podľa ktorého *v prípade, ak medzi advokátom a klientom bola uzatvorená zmluva o právnej pomoci na dobu neurčitú s výpovednou lehotou za dohodnutú paušálnu čiastku mesačne so splatnosťou každý mesiac a klient túto zmluvu vypovedal, potom zodpovedá ústne konformnému výkladu záver všeobecných súdov o tom, že takúto zmluvu treba posúdiť ako mandátnu zmluvu podľa § 566 a nasl. Obchodného zákonníka, ak táto bola uzatvorená advokátom s podnikateľom, týka sa jeho podnikateľskej činnosti a predmetom záväzku advokáta bolo vykonávať nielen právne úkony menom mandanta na jeho účet, ale tiež uskutočňovať aj inú činnosť, napr. spisovanie zmlúv či vykonávanie právnych porád za odplatu.*

Slovenské dni práva v Košiciach

Na pôde rektorátu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa v dňoch **17. a 18. októbra 2019** konal **25. ročník konferencie Slovenské dni práva (foto 1)**. Tradičné podujatie organizované Slovenskou advokátskou komorou sa po predchádzajúcich ročníkoch v Bratislave presunulo tento rok do centra ústavného súdництва. Konferenciu otvoril príhovorom predseda SAK **JUDr. Tomáš Borec (foto 2)**, ktorý privítal hostí a zdôraznil aktuálnosť vybraných tém, ktoré na konferencii odznejú.

Štvrtkový program konferencie moderoval **JUDr. Ondrej Mularčík**. Prvý príspevok doobedňajšieho bloku konferencie s témou *Konflikt autorskoprávnej ochrany a ochrany osobných údajov* uviedol advokát **Jakub Berthoty**. Vo svojom príspevku sa venoval GDPR a novej smernici o autorskom práve. Uviedol, že GDPR vyžaduje od štátu (aj od Európskej únie) určitú kvalitu právnych predpisov týkajúcich sa spracúvania osobných údajov. Nie je pravda, že čokoľvek, čo odob-

rí iný predpis, je v súlade s GDPR a základným ľudským právom na ochranu osobných údajov. Príkladom môže byť aj nová smernica EÚ o autorskom práve. V skutočnosti ide však o širší problém nepripravenosti nášho poriadku a legislatívneho procesu na požiadavky GDPR. Prednášateľ upozornil aj na to, že GDPR nereguluje len súkromný sektor, ale kladie priamo požiadavky aj na sektor verejný, ako aj na právne normy, ktoré majú presah do jeho pôsobnosti.

Druhý príspevok s názvom *Individualizácia, identifikácia a autorská tvorba* predniesla **Mgr. Lenka Toplanská** z Ministerstva kultúry SR, ktorá vo svojom vystúpení poukázala na dôležitosť osobných údajov pre výkon autorského práva. V príspevku sa zamerala na tradičné inštitúty, ako je pseudonymné a anonymné dielo, ale aj na relatívne novú problematiku používania metadát v online prostredí. V neposlednom rade zdôraznila nevyhnutnosť použitia údajov o autorstve pri monetarizácii a vymožitelnosti autorských práv. (**foto 3**)

2

3

Prvý blok konferencie uzavrela advokátka **JUDr. Miroslava Benedíková** príspevkom s názvom *Kde sú limity a hranice práv dotknutých osôb?* Zamerala sa v ňom na vývoj vzniku konfliktu medzi právom na ochranu osobných údajov a autorskoprávnu ochranou v judikatúre Súdneho dvora EÚ, ktorý opakovane vo svojich rozhodnutiach zdôraznil, že právo na ochranu osobných údajov nie je absolútnym právom a môže byť obmedzené, ak je to potrebné na dosiahnutie všeobecného záujmu alebo na ochranu iných práv a slobôd. Uvedené je dnes premietnuté aj priamo vo Všeobecnom nariadení o ochrane údajov (GDPR), ktoré stanovuje kritériá na národnú legislatívu, ktorou sa práva dotknutých osôb obmedzia. Tieto kritériá budú musieť byť dodržané aj pri transpozícii novej EÚ smernice o autorskom práve.

Ku každej téme vznikla zaujímavá odborná diskusia s množstvom otázok a podnetov zameraných predovšetkým na aplikačnú prax smernice GDPR a skúsenosti účastníkov konferencie.

Program pokračoval poobedňajšou témou **Advokát a verejné obstarávanie**.

Mgr. Karol Ďuriga z Úradu pre verejné obstarávanie, ktorý vystúpil namiesto JUDr. Miroslava Hliváka, predsedu Úradu pre verejné obstarávanie, sa v príspevku s názvom *Zjavne nedôvodné námietky vo verejnom obstarávaní – špe-*

kulatívne konanie hospodárskych subjektov zaoberal zjavné neodôvodnenými námietkami ako novým právnym inštitútom, ktorý rieši navrhovaná novela zákona č. 343/2015Z. z. o verejnom obstarávaní, ktorú schválila vláda SR a je predložená na rokovanie NR SR s navrhovanou účinnosťou od 1. januára 2020. Návrh úpravy špekulatívnych námietok koncepcie vychádza zo zákazu zneužitia práva, ako ho definuje právna teória a súdna prax. Účelom je aplikovať zákaz zneužitia práva na špecifické konania o preskúmanie úkonov kontrolovaného na základe námietok a upraviť procesné následky konania, ktoré javí znaky zjavného zneužitia práva pri podávaní námietok, v zákone o verejnom obstarávaní.

V druhej prednáške popoludňajšieho programu advokát **JUDr. Ľudovít Mičinský MCI Arb.** (foto 4 – vpravo) zaostril na zodpovednosť za porušenie pravidiel verejného obstarávania a venoval sa prípadom, kedy sa klient advokáta cíti byť poškodený podmienkami účasti, neúspešnou ponukou alebo vylúčením zo súťaže, prípadne nekonaním verejného obstarávateľa. Prednášajúci sa zamýšľal nad zodpovednosťou verejných obstarávateľov za škodu najmä v situácii, keď nie je možné porušenia verejných obstarávateľov zvrátiť revíznymi postupmi a ostáva už „len“ náhrada škody, alebo v situácii, keď porušenia pravidiel verejnými obstarávateľmi konštatovali revízne orgány. V závere sa dotkol aj trestno-

4

5

právnej zodpovednosti osôb podieľajúcich sa na príprave a manažovaní tendrov, pričom prezentoval aktuálnu domácu i zahraničnú judikatúru v tejto oblasti. Otázky z pléna po bloku prednášok smerovali najviac k nastaveniu najnižšej ceny za dodanie služby/tovaru, ktorá sa obstaráva ako hlavné kritérium pri verejnom obstarávaní.

Témou piatkového bloku konferencie v Košiciach – sídle Ústavného súdu SR bolo práve ústavné súdnictvo. Druhý deň konferencie otvoril svojím príspevkom *Ústavný súd v súčasnosti* predseda ÚS SR **JUDr. Ivan Fiačan, PhD. (foto 5)**, ktorý upozornil na krehkosť a zraniteľnosť ústavného súdu, čo sa prejavilo v tomto roku, keď skončilo funkčné obdobie deviatim sudcom a ich miesta zostali neobsadené. Z celkového počtu sudcov zostali len štyria, čo neumožňovalo prijať plenárne rozhodnutia. K čiastočnej náprave došlo menovaním troch ďalších sudcov, teda stavu celkovo siedmich, čo je formálne minimum pre funkčnosť pléna. Na prijatie plenárneho rozhodnutia by však museli mať všetci rovnaký názor, čo zakladá pochybnosť reálnej funkčnosti.

Výzvy ústavného súdnictva boli témou sudkyne ÚS SR **JUDr. Jany Baricovej** a sudcu ÚS SR **doc. JUDr. Petra Molnára, PhD.**, ktorí sa venovali konkrétnym problémom týkajúcim sa rozhodovacej činnosti ústavného súdu, spomedzi

ktorých vybrala nedostatočné personálne obsadenie ústavného súdu, aplikáciu a výklad nového zákona o ústavnom súde tak, aby sa naplnil účel ústavného súdnictva a venovali sa aj problematike zvýšenia kvality rozhodovania. Ďalšou oblasťou prednášky boli výzvy ústavného súdnictva smerom k potenciálnym sťažovateľom a najmä ich právnym zástupcom, kde sa sudcovia venovali predovšetkým forme a obsahu podávaných sťažností, ako aj ich rozsahu a otázky princípu subsidiarity, ktorého zmyslom a účelom je i to, že ochrana ústavnosti nie je a ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií.

Slovenská advokátska komora ďakuje všetkým prednášajúcim aj účastníkom za vydarený ročník konferencie.

Mgr. Alexandra Donevová

Foto Vladislav Zigo

V prípade záujmu o zborník z konferencie aj pre nezúčastnených kontaktujte vzdelávacie oddelenie SAK e-mailom na adrese: farkasova@sak.sk.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Nekoronovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

V prípade záujmu kontaktujte:
Cena: 5 eur
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Exkurz do histórie komôr

Bulletin slovenskej advokácie v čísle 4/2019 informoval o podujatí organizovanom Slovenskou advokátskou komorou v spolupráci s Krajským múzeom v Prešove, ktoré sa konalo v Rákociho paláci 14. marca 2019. Bola to prednáška o histórii advokátskych komôr na území Slovenska s dôrazom na históriu prešovskej advokátskej komory, ktorá tu pôsobila od roku 1875. Na podujatí bolo predstavené unikátne dielo *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948*, vydané Slovenskou advokátskou komorou v spolupráci s vydavateľstvom Veda v roku 2018, ako výsledok systematického historického bádania v pôvodných archívnych prameňoch, ktoré mapuje vznik, organizáciu i pôsobenie advokátskych komôr na území Slovenska a obsahuje desiatky biografii advokátov pôsobiacich na ich územiach.

Slovenská advokátska komora nadviazala na toto úspešné podujatie a **3. októbra 2019 v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici** zorganizovala prednášku, v rámci ktorej predstavila – nielen advokátom – knihu *História advokátskych komôr na Slovensku v rokoch 1875 – 1948*, kedy zohrávala práve **advokátska komora v Banskej Bystrici** veľmi osobitú úlohu. Pôsobila v rokoch 1875 – 1921. Na jej ustanovujúcom valnom zhromaždení sa zišlo 59 advokátov, ktorí si zvolili svojich prvých funkcionárov. Hoci banskobystrická komora patrila k najmenším v Uhorsku, jej územný obvod tvoril obvod Kráľovskej súdnej stolice Banská Bystrica, kam patrili obvody kráľovských okresných súdov v Banskej Bystrici, Brezne, Turčianskom Sv. Martine, Kláštore pod Znievom a Zvolene. Po vzniku Československa zohrali advokáti v nej združení kľúčovú úlohu v kreovaní nového výboru advokát-

skej komory v Turčianskom Sv. Martine, ktoré bolo naklonené novovzniknutému Československému štátu. Noví funkcionári komory teda pochádzali väčšinou z Turčianskeho Sv. Martina, čiže z obvodu bývalej Advokátskej komory v Banskej Bystrici. Bystrická komora v čase svojho zániku evidovala 61 členov, čo v celoslovenskom priemere znamenalo asi len 6 % advokátskeho stavu, v podstatnej miere však mala zastúpenie v ďalšom vývoji komorového života, a to prostredníctvom popredných osôb advokácie. V zlúčenej martinskej komore sa na dlhé roky stali predsedom Ján Vanovič, tajomníkom Miloš Vančo, pokladníkom Ján Izák – všetko martinskí advokáti – členovia bystrickej komory.

Advokáti pôsobiaci na území dnešného Slovenska však patrili aj ku komorám, ktoré mali sídlo na území dnešného Maďarska. Jednou z takých bola **advokátska komora v Balážskych Ďarmotách**, ktorá bola predstavená poslucháčom na ďalšom podujatí, ktoré sa konalo dňa **22. októbra 2019 v priestoroch Novohradského múzea a galérie v Lučenci**, a ktorého organizátorom bolo Novohradské múzeum a galéria v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou. Poslucháči si vypočuli zaujímavú prezentáciu o histórii komôr na Slovensku s dôrazom na osobitosti advokátov pôsobiacich na území Lučenca, ktorí boli organizovaní v Advokátskej komore v Balážskych Ďarmotách, ktorá mala okolo 90 – 100 členov. Najviac advokátov sídlilo v Balážskych Ďarmotách, Lučenci (16 advokátov v roku 1884) a v Šahách. Lučeneckí advokáti boli aj členmi orgánov komory, napríklad podpredsedom komory bol v rokoch 1909 – 1911 Andrej Gellen, členmi výboru komory boli Alexander Kováč, Július Zelenka, Andrej Gellen, Pavol Szabó, František Raschler, Žigmund Draškóci, Leopold Keszler a Jozef Hajós. Geografická poloha predurčila ďalší osud advokátov pôsobiacich na tomto území, ktorí sa po vzniku Československa nestali funkcionármi komory v Turčianskom Sv. Martine a ani neskôr komory v Bratislave. Ich pohnutý osud na pomedzí dvoch nových štátnych útvarov ovplyvnila v roku 1938 Viedenská arbitráž, ktorá pripojila niektoré územia Československa k Uhorskej korune, na ktorých však sídlila viac než štvrtina advokátov.

Za pútavý exkurz do histórie komôr, ale aj do procesu tvorby diela, patrí poďakovanie spoluautorom publikácie **doc. JUDr. Mgr. Martine Gajdošovej, PhD., JUDr. Petrovi Kerecmanovi, Mgr. Zdenkovi Ďuriškovi a Mgr. Viktórii Hellenbart**, ktorí pripravili pre poslucháčov zaujímavé prednášky, ale najmä Slovenskej advokátskej komore, ktorá podporou takýchto podujatí prispieva k osvete na poli histórie advokátskeho povolania.

Mgr. Viktória Hellenbart

Biografia k publikácii Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948

*Slovenská advokátska komora zorganizovala 3. októbra 2019 v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici prednášku, v rámci ktorej predstavila knihu o histórii advokátskych komôr na Slovensku v rokoch 1875 - 1948. Na podujatí vystúpil jeden zo spoluautorov **Mgr. Zdenko Ďuriška** z Národného biografického ústavu SNK s príspevkom, v ktorom priblížil prítomným, ako získaval biografické podklady do tejto unikátnej knihy.*

Spoluautorskú účasť na monografii som pokladal za výzvu, nakoľko o veľkej väčšine osobností z predloženého zoznamu som nikdy nepočul.

V prvej fáze prác sme zostavili zoznam osobností, biografie, ktorých sme chceli do monografie zaradiť. Jediným kritériom zaradenia do zoznamu bola akákoľvek funkcia v niektorej z advokátskych komôr. Zoznam sa z pôvodných dvoch desiatok mien rozrástol na približne 120 osobností.

Zo staršieho obdobia to boli príslušníci miestnych elít, zväčša sympatizujúce s vládou politikou. V menej významných funkciách sa však občas uplatnili aj slovensky zmyšľajúci advokáti a medzi nimi aj viaceré významné osobnosti našich dejín. Ich začlenenie do kontextu advokátskych komôr pred rokom 1918 sme pokladali za potrebné a dôležité. K ich biografiam sme zvyčajne mali viac prameňov aj encyklopedických biografických hesiel, no ich nedostatkom bolo, že ak vynikli v iných oblastiach, ich bežná advokátska prax zostávala nepovšimnutá.

V novšom období sme sa zasa stretávali s advokátmi, ktorí boli komunistickým režimom prenasledovaní, s čím súvisel

aj nedostatok prameňov k poznaniu ich života a diela. Tu pomohol len archívny výskum a kontakt so žijúcimi príbuznými advokátov.

S našou prácou súvisia aj možnosti biografického výskumu. Jeho základné pramene sprostredkujú zbierky a bibliografické kartotéky Národného biografického ústavu SNK. Toto pracovisko buduje dve základné zbierky, a to zbierku biografických dokumentov a zbierku výstrižkov. Prvú tvoria rôzne druhy biografických dotazníkov, úmrtné oznámenia, matričné výpisy, životopisy a ďalšie osobné materiály. Biografické výstrižky tvoria osobitnú zbierku, ktorá bola systematicky budovaná od založenia pracoviska. V súčasnosti ju však chápeme ako pomocnú, pretože záznamy o všetkých článkoch sa nachádzajú aj v kartotékach a databázach súbežnej bibliografie biografickej literatúry, a dopĺňame ju už len sporadicky podľa interných možností pracoviska. Bibliografické kartotéky sú výsledkom bibliografickej práce našich predchodcov a našej.

Národný biografický ústav spravuje niekoľko kartoték. Sú to tzv. generálny katalóg, kartotéka retrospektívnej biblio-

Európsky deň advokátov

Koncipienti mali jedinečnú možnosť v rámci študijných prednášok navštíviť väznice

Európske advokátske komory spolu so CCBE (Rada advokátskych komôr Európy) si 25. októbra 2019 už šiestykrát pripomenuli Európsky deň advokátov, ktorý sa prelína s Európskym dňom spravodlivosti. Advokátske komory v EÚ pri tejto príležitosti realizujú rôzne podujatia a informačné kampane. Téma tento rok zaostruje na prácu obhajcov: **Právo na právnu pomoc v trestných veciach a prístup k obhajobe pre osoby vo väzbe**. Zámerom Európskeho dňa advokátov je, aby sa ľudia zamysleli nad poslaním a prínosom advokátskeho povolania a informovali sa o svojich právach.

V spolupráci s predstaviteľmi Zboru väzenskej a justičnej stráže SR sme sa spolu s advokátskymi koncipientmi mali možnosť bližšie pozrieť na prácu obhajcu prostredníctvom študijnej prehliadky ústavov na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody.

Vzdelávanie budúcich právnikov a advokátov je jednou z nosných tém Slovenskej advokátskej komory, v rámci ktorej komora organizuje viacero podujatí, spolupracuje aj so školami a vyvíja množstvo aktivít pre vzdelávanie advokátskych koncipientov a advokátov samotných. Preto pri zvažovaní témy podujatia pri príležitosti Európskeho dňa advokátov (ELD) zvířazila myšlienka určitej formy praktického vzdelávania advokátskych koncipientov v oblasti zadanej nosnej témy Európskeho dňa *Právo na právnu pomoc v trestných veciach a prístup k obhajobe pre osoby vo väzbe*.

V spolupráci s predstaviteľmi Zboru väzenskej a justičnej stráže SR sa podarilo zabezpečiť odborné prednášky spojené so študijnou prehliadkou ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody v piatich mestách: **Bratislava, Nitra, Banská Bystrica, Prešov a Košice**. Účelom študijných prehliadok so sprievodcami z radov ZVJS bolo priblížiť koncipientom proces a vysvetliť pravidlá pri zabezpečovaní práva na prístup k spravodlivosti advokátmi v týchto zariadeniach. Generálnemu riaditeľovi ZVJS plk. Ing. Milanovi Ivanovi, ako aj riaditeľom jednotlivých ústavov a všetkým príslušníkom

ZVJS, ktorí sa na organizácii zúčastnili, týmto veľmi pekne ďakujeme.

Už pri samotnom prihlasovaní sa na podujatie koncipienti preukázali veľký záujem o účasť a kapacita termínov bola naplnená v rekordnom čase. Samotné prehliadky trvali dve až tri hodiny, pričom každú skupinu koncipientov sprevádzal aj skúsený obhajca, ktorý poskytol doplňujúci komentár.

V Bratislave koncipientov sprevádzali **JUDr. Ján Havlát** a **JUDr. Ondrej Mularčík**. „Justičák“ navštívili dve skupiny koncipientov (foto 1, 2), z ktorých každý jeden musel prejsť kontrolou pri vstupe, následne pridelený príslušník ZVJS vysvetlil všetky opatrenia, ktoré sa advokátov vstupujúcich do priestorov ústavu týkajú, na modeli – vernej zmenšenine ústavu koncipientom predstavili celé rozloženie ústavu a jeho jednotlivé časti, následne s výkladom procesu návštevy ukázali miestnosti určené na stretnutia advokátov s klientom. V druhej časti prehliadky ústavu mali možnosť prezrieť si ubytovacie kridlo aj s prehliadkou ciel pre obvinených a odsúdených a priestory pre návštevy – stretnutia odsúdených a obvinených s rodinnými príslušníkmi.

V Košiciach účastníkov sprevádzali **doc. JUDr. Jozef Olej** a **JUDr. Tomáš Illeš** a zbor im umožnil prehliadku celého zariadenia (foto 3). Ďalšie skupiny sprevádzali **Mgr. Matúš Beresecký** v Nitre (foto 5), **JUDr. Ľubomír Hreždovič** v Banskej Bystrici (foto 4) a **JUDr. Ján Klimek** v Prešove (foto 6).

V rámci prednášok zástupcovia ZVJS priblížili históriu väznice, úlohy samotných ústavov v súčasnosti, a to predovšetkým vo vzťahu zachovania práv obvinených a odsúdených ako i o právach a povinnostiach advokátov vo vzťahu k prevádzke režimového pracoviska ÚVV a ÚVTOS.

Okrem miestností určených na stretnutie obhajcu s klientom účastníci navštívili cely na výkon väzby a výkon trestu, a to v mužskej aj ženskej časti, knižnicu, zdravotné stredisko, kde mali možnosť diskutovať s väzenským lekárom, ako aj ústavnú kuchyňu a jedáleň. Ide o priestory, do ktorých majú prístup len príslušníci ZVJS. To, že ide o jedinečnú možnosť navštíviť miesta, kam sa bežne človek (okrem previnilcov pred zákonom a príslušníkov ZVJS) nemá možnosť dostať, vyjadril aj jeden zo sprevádzajúcich advokátov vetou: „Aj napriek tomu, že trestnému právu sa venujem viac než 30 rokov

4

a do ústavu za klientmi chodím často, na takejto prehliadke celého ústavu som ešte doteraz nebol a koncipienti by si túto možnosť mali naozaj vážiť.“

Ďakujeme všetkým sprevádzajúcim advokátom za ich čas a ochotu poskytnúť takúto formu pro bono aktivity pre budúcich advokátov.

Po ukončení prehliadok sa koncipienti podelili o pozitívnu spätnú väzbu a spokojnosť s priebehom podujatia. Podľa ďakovných mailov koncipientov **poďakovanie patrí** okrem sprevádzajúcich advokátov **aj zástupcom ÚVV a ÚVTOS** „nakolko ich rozprávanie bolo naozaj veľmi pútavé a boli ochotní odpovedať na všetky otázky“, „podali množstvo informácií a dbali na bezpečnosť“.

Niektorí účastníci na základe prehliadky tiež hlbšie precítili závažnosť a dopady punitívnej justície, ako to opísala jedna z koncipientiek: „Celkom pochopiteľne v tomto prípade nemožno hovoriť o akejsi „príjemnej“ prehliadke, nakolko ide o neľahké ľudské osudy. Každopádne, bolo to veľmi zaujíma-

vé a poučné. Určite je náročná aj ďalšia resocializácia odsúdených, čo som si uvedomila hneď po tom, ako sme ústav opustili.“

Celkovo sa uskutočnilo 6 prehliadok, na ktorých sa zúčastnilo 84 advokátskych koncipientov. Veríme, že podujatie pomohlo účastníkom lepšie navnímať význam práva na obhajobu, ako aj význam, pravidiel a fungovanie väzby, spôsobu komunikácie s klientom vo väzbe a samotných ústavov na výkon väzby a výkon trestu. Hoci z dôvodu obmedzených priestorových kapacít nebolo možné prehliadku zabezpečiť pre väčší počet koncipientov, veríme, že sa nám podobné podujatie podarí spoločne so Zborom väzenskej a justičnej stráže zorganizovať aj v budúcnosti.

Viac o Európskom dni advokátov sa môžete dozvedieť na stránke www.ccbe.eu/actions/european-lawyers-day.

**Mgr. Alexandra Donevova
Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

5

6

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta zúčastniť sa na úkonoch vo veci klienta – povinnosť advokáta vyjadriť sa k podanej sťažnosti na výzvu SAK

Advokát, ktorý sa ako obhajca v trestnej veci klienta bez predchádzajúceho ospravedlnenia svojej neúčasti nezúčastní na neverejnom zasadnutí nariadeného okresným súdom a následne ani na hlavnom pojednávaní, ospravedľujúc svoju neúčasť dlhodobou práceneschopnosťou, v období ktorej však opakovane vykonal návštevy klienta vo väzbe, navyše aj v deň predchádzajúci termínu hlavného pojednávania, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 2, 3 zákona o advokácii a § 2 ods. 2, § 38 Advokátskeho poriadku SAK.

Advokát, ktorý sa vo veci prešetrovania sťažnosti podanej proti advokátovi ani v dodatočne poskytnutej lehote nevyjadrí na výzvu predsedu Revízie komisie SAK k obsahu sťažnosti a neposkytne potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii.

*Rozhodnutie II. odvol. disc. senátu z 12. novembra 2018,
sp. zn. II.ODS-11/2018:512/2016*

*Rozhodnutie VIII. disc. senátu SAK zo 16. februára 2018,
sp. zn. DS VIII. 78/16:512/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 2, 3, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení
- § 2 ods. 2, § 38 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK zo 16. februára 2018, sp. zn. DS VIII. 78/16:512/2016 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu z 12. novembra 2018, sp. zn. II.ODS-11/2018:512/2016 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 2, 3, § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 2 ods. 2, § 38 Advokátskeho poriadku SAK

tým, že

- 1.) sa ako obhajca A. B. v trestnej veci vedenej okresným súdom:
 - a) bez predchádzajúceho ospravedlnenia svojej neúčasti nezúčastnil na neverejnom zasadnutí nariadeného okresným súdom na deň 13. 11. 2015,
 - b) nezúčastnil sa na hlavnom pojednávaní nariadeného okresným súdom na deň 9. 12. 2015, ospravedľujúc svoju neprítomnosť práceneschopnosťou trvajúcou od 5. 10. 2015, napriek tomu, že svojho klienta A. B.

navštívil v Ústave na výkon väzby a v Ústave na výkon trestu odňatia slobody B. o. i. dňa 9. 11. 2015 v čase od 09.49 hod. do 10.15 hod., dňa 19. 11. 2015 v čase od 8.40 hod. do 9.00 hod. a dňa 8. 12. 2015 v čase od 8.47 hod. do 9.00 hod.,

2.) v sťažnostnej veci vedenej Revíznou komisiou SAK pod sp. zn. 33/512/2016 na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK zo dňa 7. 3. 2016 sa ani v dodatočne poskytnutej lehote nevyjadril k obsahu sťažnosti sťažovateľky zo dňa 4. 2. 2016 a neposkytol potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **480 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **480 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutky uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK zo 16. februára 2018, sp. zn. DS VIII. 78/16:512/2016 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, za čo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty 480 eur

Rozhodnutiu predchádzalo pojednávanie dňa 9. 11. 2017, na ktorom sa disciplinárne obvinený advokát zúčastnil a ku skutkom, ktoré sa mu kladú za vinu sa vyjadril tak, že svoju neúčast na hlavnom pojednávaní v trestnej veci svojho klienta dňa 8. 12. 2015 ospravedlňoval aj elektronicky spolu so zaslaním potvrdenia o PN deň pred pojednávaním, ako aj prostredníctvom svojej koncipientky v deň daného hlavného pojednávania, a to na základe dlhodobej PN, ako aj v zmysle žiadosti svojho klienta, aby bol zastúpený na predmetnom hlavnom pojednávaní. Stretnutie s klientom deň pred hlavným pojednávaním dňa 8. 12. 2015 sa malo uskutočniť počas ošetrojúcim lekárom povolených vychádzok v časoch od 10.00 hod. do 17.00 hod., potvrdenie o ktorých sa disciplinárne obvinený advokát zaviazal predložiť. K nevyjadreniu sa na výzvu SAK disciplinárne obvinený advokát vyjadril poľutovaním s odôvodnením, že v minulosti na všetky výzvy komory reagoval, nikdy disciplinárne stíhaný nebol a SAK si váži a stanovisko k neúčasti na neverejnom zasadnutí v trestnej veci jeho klienta sa zaviazal predložiť dodatočne.

Ku komplexnému vyjadreniu disciplinárne obvineného advokáta k všetkým bodom podanej sťažnosti došlo až dodatočne, na základe opätovne mu uloženej povinnosti vyjadriť sa na pojednávaní konanom dňa 9. 11. 2017, pričom vo svojom vyjadrení zo dňa 11. 12. 2017 ku skutku kladenému mu za vinu pod bodom 1.) uviedol ako dôvod svojej neúčasti na neverejnom zasadnutí výklad ustanovení Trestného po-

riadku v spojení s tvrdením o údajnom telefonickom označovaní neúčasti na pojednávaní, o ktorom nepredložil žiadny dôkaz a ku skutku kladenému mu za vinu pod bodom 2.) uviedol, že návštevy klienta v ÚVV a ÚVTOS v B. mal povolené svojím ošetrojúcim lekárom, ani toto svoje tvrdenie nepodložil disciplinárne obvinený advokát žiadnym dôkazom.

V predmetnej veci sa následne konalo pojednávanie dňa 16. 2. 2018, na ktorom sa senát po prednese návrhu na začatie disciplinárneho konania zo dňa 10. 11. 2016 zo strany zástupcu RK SAK a k vyjadreniu disciplinárne obvineného advokáta, že nemá k veci viac čo uviesť, oboznámil s obsahom sťažnostného spisu, ako aj celého disciplinárneho spisu a na základe toho, že zástupca RK SAK, ani disciplinárne obvinený advokát nemali návrhy na doplnenie dokazovania, z oboznámeného dôkazného súboru a v ňom obsiahnutých jednotlivých dôkazov potom disciplinárny senát dospel k týmto skutkovým zisteniam:

Z predložených listín bolo disciplinárnemu senátu zrejmé, že disciplinárne obvinený advokát prevzal dňa 27. 4. 2015 zastupovanie klienta A. B., v trestnej veci zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v súbehu s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) Trestného zákona. Počas zastupovania sa disciplinárne obvinený advokát dopustil viacerých porušení svojich povinností. Dňa 13. 11. 2015 mu bolo doručené predvolanie na neverejné zasadnutie, na ktorom sa rozhodovalo o ďalšom trvaní väzby jeho klienta, na ktoré sa nedostavil a svoju neprítomnosť neospravedlnil. Následne mu dňa 16. 11. 2015 bolo doručené predvolanie na hlavné pojednávanie, ktorého termín bol vytyčený na deň 9. 12. 2015, vo vzťahu ku ktorému zaslal disciplinárne obvinený advokát deň pred hlavným pojednávaním, t. j. dňa 8. 12. 2015 konajúcemu súdu ospravedlnenie so žiadosťou o odročenie tohto hlavného pojednávania, ktoré o. i. odôvodnil svojou práceneschopnosťou trvajúcou už od 5. 10. 2015. Súd túto skutočnosť preveroval vyžiadaním si potvrdenia o návštevách A. B. od ÚVV a ÚVTOS B. zo strany disciplinárne obvineného advokáta, na základe ktorého bolo zistené, že disciplinárne obvinený advokát opakovane navštevoval klienta A. B. počas svojej oficiálnej práceneschopnosti v ÚVV a ÚVTOS B., a to konkrétne dňa 9. 11. 2015, dňa 19. 11. 2015 a dokonca aj dňa 8. 12. 2015, t. j. deň pred nariadeným termínom hlavného pojednávania, len niekoľko hodín pred tým, ako zaslal konajúcemu súdu ospravedlnenie a žiadosť o odročenie hlavného pojednávania.

Disciplinárny senát vzhľadom na všetky uvedené okolnosti prípadu konštatoval, že DO advokát sa počas zastupovania svojho klienta dopustil viacerých porušení povinností vyplývajúcich mu zo zákona o advokácii, ako aj z Advokátskeho poriadku SAK. Disciplinárne obvinený advokát sa napriek preukázateľnému prevzatiu predvolania na neverejnom zasadnutí vo veci svojho klienta, na ktorom sa rozhodovalo o ďalšom trvaní jeho väzby, nezúčastnil, pričom v konaní nebolo preukázané, že by svoju neúčast na tomto úkone akýmkoľvek spôsobom odôvodnil a ospravedlnil, prípadne

aspoň preukázal, že by bol konajúcemu súdu predostrel akékoľvek svoje výhrady voči termínu doručenia predvolania na tento úkon, a to či už pred daným úkonom alebo priamo na ňom. Disciplinárne obvinený advokát vo vzťahu k svojmu klientovi nekonal s odbornou starostlivosťou, nakoľko sa bez akéhokoľvek zdôvodnenia nezúčastnil na úkone, na ktorom mal primeraným spôsobom a dôsledne využiť v záujme svojho klienta všetky právne prostriedky a uplatniť všetko, čo by bolo pre klienta prospešné. Iba deň pred konaním hlavného pojednávania vo veci svojho klienta, o ktorom bol preukázateľne informovaný prevzatím predvolania dňa 16. 11. 2015, sa oficiálne ospravedlnil odvolávaním sa pred súdom na svoju práceneschopnosť trvajúcu už od 5. 10. 2015, pričom bolo zistené, že počas práceneschopnosti opakovane navštevoval svojho klienta v ÚVV a ÚVTOS B. a takúto návštevu realizoval aj niekoľko hodín pred zaslaním oficiálneho ospravedlnenia z nariadeného termínu hlavného pojednávania, z čoho je zrejmé, že ospravedlnenie neúčasti na tomto úkone – hlavnom pojednávaní bolo z jeho strany účelové. Disciplinárny senát nemohol prihliadnuť na obranu disciplinárne obvineného advokáta, že v čase návštev klienta mal práve ošetrojúcim lekárom povolené vychádzky, nakoľko jeho písomné čestné vyhlásenie o vychádzkach počas dlhodobej PN v trvaní takmer osem hodín denne v pracovnom čase, avšak len v konkrétnych dňoch, pričom jedným z nich mal byť deň pred dňom konania hlavného pojednávania vo veci jeho klienta, z ktorého sa ospravedlnil, sa javí ako tendenčné, obzvlášť v spojení so skutočnosťami, že vo vyjadreniach samotného disciplinárne obvineného advokáta, ohľadne trvania týchto vychádzok boli jednoznačné rozpory, keď na pojednávaní dňa 9. 11. 2017 tvrdil, že tieto mali trvať od 10.00 hod., následne však vo svojom písomnom vyjadrení uvádza začiatok vychádzok od 8.30 hod. a že v konečnom dôsledku na preukázanie tohto tvrdenia nepredložil žiadny relevantný dôkaz, ktorý by bol spôsobilý túto skutočnosť potvrdiť. Disciplinárny senát konštatuje, že ani potvrdenie o dočasnej práceneschopnosti disciplinárne obvineného advokáta zo dňa 5. 10. 2015 neobsahuje žiaden záznam o povolených denných vychádzkach.

Disciplinárne obvinený advokát porušil nielen povinnosti konať pri výkone advokácie čestne a svedomito a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu, ale navyše porušil aj povinnosť konať vo vzťahu k súdu slušne a korektne, pričom k týmto skutkom, vo vzťahu ku ktorým bola na jeho osobu podaná sťažnosť, sa napriek predĺženiu lehoty na vyjadrenie poskytnutému SAK na jeho výslovnú žiadosť nevyjadril až do ďalšej výzvy adresovanej mu na pojednávaní vo veci dňa 9. 11. 2017, čím porušil aj svoju povinnosť poskytnúť SAK potrebné vysvetlenia a vyjadriť sa k sťažnosti v rámci konania, ktoré sa proti nemu vedie.

Disciplinárny senát pri úvahách o disciplinárnom opatrení konštatoval, že sa riadil zákonnými podmienkami ukladania druhu a výmery disciplinárneho opatrenia v súlade s § 56 ods. 4 zákona o advokácii. Prihliadol pritom na závažnosť disciplinárneho previnenia, rozsah a povahu porušenej povinnosti, na spôsob konania, následok, mieru zavinenia a osobu

disciplinárne obvineného advokáta, ktorý už bol v minulosti disciplinárne sťahovaný.

Voči tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený v zákonnej lehote odvolanie zo dňa 27. 3. 2018, v ktorom navrhol odvolaciemu senátu, aby rozhodol tak, že namieta neskúmanie okolností prípadu komplexne s tým, že ako advokát pri výkone advokácie postupuje svedomite a odborne, jeho dlhodobá práceneschopnosť je vec jeho súkromného charakteru a sťažnosť sudkyne považuje za šikanujúcu. Ďalej poukázal na právnu relevantnosť podaného čestného vyhlásenia.

V rámci záverečného návrhu na pojednávaní pred odvolacím disciplinárnym senátom dňa 12. 11. 2018 sa disciplinárne obvinený vyjadril, že si je vedomý, že na výzvu Revíznej komisie SAK nereagoval a opätovne uviedol, že v čase skutku bol v zložitom psychickom rozpoložení, ale mandát advokáta vykonával tak, aby to nebolo na škodu klienta, teda odborne spôsobilý a uviedol, že sudkyňa ani nevyužila možnosť uložiť mu poriadkovú pokutu, v nadväznosti aj na tento názor navrhol, aby ho odvolací senát buď v oboch bodoch oslobodil spod návrhu, a v druhom bode, kde sa nevyjadril na výzvu RK svoju vinu uznal.

Odvolací disciplinárny senát sa oboznámil s listinnými dôkazmi, ktoré sú obsahom sťažnostného a disciplinárneho spisu a preskúmal, odvolaním napadnuté rozhodnutie, ako aj zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia a postup prvostupňového disciplinárneho senátu a dospel k záveru, že prvostupňový disciplinárny senát dostatočne zistil skutkový stav potrebný na rozhodnutie, vykonal procesne správne dokazovanie a vo veci prijal správny záver, ktorý rezultoval do výroku o uznaní viny. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že disciplinárne obvinený advokát porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona o advokácii, ako aj z Advokátskeho poriadku SAK. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, ktoré skutočnosti považoval VIII. disciplinárny senát za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a ako aj právne vec posúdil. Disciplinárne obvinený v časti návrhu aj sám uznal porušenie povinností.

Odvolací disciplinárny senát považoval za primerané aj disciplinárne opatrenie uložené napadnutým rozhodnutím, vzhľadom na povahu porušených povinností, spôsob konania i mieru zavinenia, ako aj vzhľadom na to, že disciplinárne obvinený advokát bol v uplynulom období disciplinárne sťahovaný. Z týchto dôvodov odvolací disciplinárny senát rozhodnutím z 12. novembra 2018, odvolaním napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytovanie právnych služieb v prípade kolízie záujmov klientov

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak po tom, čo poskytoval právne služby spoločnosti s ručením obmedzeným, a v situácii, keď dochádza k rozporom medzi konateľmi, naďalej opakovanne zastupuje spoločnosť s ručením obmedzeným, avšak presadzuje pritom záujmy jedného z konateľov, ktorého neskôr tiež zastupuje proti spoločnosti s ručením obmedzeným.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 3. mája 2019, sp. zn. K 9/2019¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 19 ods. 1 písm. a), c) a 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 1, 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 3, § 21 písm. a) a d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 1 ods. 5 a § 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci v čase od roku 2015 do 30. 9. 2018 poskytoval spoločnosti A., s. r. o., ktorej konateľmi sú B. B. a C. C. konajúci za spoločnosť samostatne, právne služby vo všetkých jej právnych veciach a v súvislosti s tým získal informácie o tomto svojom klientovi, pričom mu bolo známe, že medzi konateľmi v medziobdobí došlo k vzájomnému rozporu v ich záujmoch,

- na základe plnej moci udelennej mu za spoločnosť A, s. r. o., konateľom C. C. najneskôr 8. 3. 2018, v konaní vedenom na krajskom súde vo veci žalobcu – spoločnosti A., s. r. o., právne zastúpenej advokátom Mgr. N. L. proti žalovanému C. C., o zaplatení desať-

miliónovej sumy, podaním zo 4. 7. 2018 tomuto súdu v zastúpení žalobcu oznámil, že plná moc udelená Mgr. N. L. bola žalobcom odvolaná, a súčasne v zastúpení žalobcu vzal späť jeho žalobu v celom rozsahu, pričom o stave veci, najmä o urobených právnych krokoch, neinformoval spoločnosť A., s. r. o., resp. druhého konateľa (B. B.) a prokuristu,

- na základe plnej moci udelennej mu za spoločnosť A., s. r. o., konateľom C. C. najneskôr 3. 4. 2018, v zastúpení tejto spoločnosti podal 17. 4. 2018 na krajský súd návrh na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra zo dňa 17. 4. 2018, obsahujúci vymazanie B. B. z funkcie konateľa,
- na základe plnej moci udelennej mu za spoločnosť A., s. r. o., konateľom C. C., najneskôr 3. 4. 2018, v konaní vedenom na krajskom súde vo veci navrhovateľa spoločnosti A., s. r. o., smerujúcom proti C. C., o návrhu na zápis zmeny (konateľa) do obchodného registra, podaním zo 16. 4. 2018 tomuto súdu v zastúpení navrhovateľa oznámil, že navrhovateľ odvoláva všetky predchádzajúce plné moci udelené na zastupovanie vo veciach obchodného registra a súčasne v zastúpení navrhovateľa vzal späť jeho návrh na zmenu konateľa C. C. podaný spoločnosťou A., s. r. o., konajúcou v čase podania návrhu konateľom B. B., pričom o stave veci, najmä o urobených právnych krokoch, neinformoval spoločnosť A., s. r. o., resp. druhého konateľa a prokuristu,
- na základe plnej moci udelennej mu C. C. dňa 19. 6. 2018 prevzal právne zastúpenie C. C. vo veci vyslovenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti

A., s. r. o., z 22. 3. 2018, ktorým bol odvolaný konateľ spoločnosti C. C., a v jeho zastúpení ako žalobca podal 21. 6. 2018 proti spoločnosti A., s. r. o., ako žalovanej v tejto veci na krajský súd žalobu,

pričom po ukončení zastupovania spoločnosti A., s. r. o., jej do súčasnej doby napriek jej opakovanej žiadosti z 8. 10. 2018 nevydal všetku dokumentáciu,

teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť klienta riadne informovať, ako vybavovanie jeho veci postupuje, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre uváženia ďalších príkazov,
 - povinnosť pri ukončení poskytovaní právnych služieb klientovi alebo jeho zástupcovi na jeho žiadosť vydať bez zbytočného odkladu všetky pre vec významné písomnosti, ktoré mu klient zveril alebo ktoré z prejednávania veci vznikli,
- neodmietol poskytnutie právnych služieb, keď
 - v tej istej veci alebo vo veci súvisiacej už poskytol právnu službu inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,
 - by informácia, ktorú má o inom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnené zvýhodniť,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2, § 19 ods. 1 písm. a), c) a 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 1, 4 Pravidiel profesionálnej etiky

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **80 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Predseda kontrolnej rady ČAK podal proti disciplinárne obvinenému dňa 17. 1. 2019 disciplinárnu žalobu pre skutok opísaný vyššie vo výroku tohto rozhodnutia.

K disciplinárnej žalobe sa disciplinárne obvinený vyjadril prípisom z 20. 2. 2019, že skutočne urobil úkony právneho zastúpenia popísané v popise skutkov kladených mu za vinu v disciplinárnej žalobe, ale že má za to, že sa nedopustil závažného porušenia povinnosti advokáta. Oznamil, že už nezastupuje ani spoločnosť A., s. r. o., ani pána C. C., keď zastupovanie ukončil kompletne ku dňu 30. 9. 2018, ale už od 4. 7. 2018 žiadne úkony za spoločnosť A., s. r. o. nevykonával a všetku dokumentáciu odovzdal spoločnosti.

Vo svojom vyjadrení opísal okolnosti, ktoré viedli ku konaniam, ktoré sú mu disciplinárnu žalobou kladené za vinu, pričom z vyjadrenia je zrejmé, že v spoločnosti A., s. r. o., došlo k rozporu medzi konateľmi a spoločníkmi C. C. a B. B., keď v súvislosti s týmito spormi na žiadosť konateľa C. C. dňa 4. 7. 2018 podaním urobeným za spoločnosť A., s. r. o., v konaní vedenom na krajskom súde dovtedy v zastúpení Mgr. N. L., v spore proti žalovanému C. C. o zaplatenie jednak oznámil súdu, že plná moc udelená Mgr. N. L. bola spoločnosťou odvolaná, a jednak vzal späť žalobu spoločnosti proti C. C., pričom z vyjadrenia je zrejmé, že konal z poverenia konateľa spoločnosti C. C.

Čo sa týka podania návrhu spoločnosti A., s. r. o., zo 17. 4. 2018 na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra – výmaz konateľa B. B., uviedol, že takisto tento návrh podal na základe pokynu udeleného C. C. ako konateľom spoločnosti A., s. r. o., k čomu mu boli predložené dokumenty o odvolaní konateľa B. B. valným zhromaždením, kedy uznesenia valného zhromaždenia bolo prijaté per rollam, takže nemal pochybnosti o pravosti týchto dokumentov.

Čo sa týka späť vzatia odvolania, smerujúceho proti C. C. v konaní vedenom na krajskom súde vo veci navrhovateľa A., s. r. o., o návrhu zápisu zmien konateľa do obchodného registra, opäť uviedol, že konal z poverenia konateľa spoločnosti C. C., že tiež podal ako právny zástupca odvolaného konateľa spoločnosti A., s. r. o., žalobu vo veci vyslovenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti A., s. r. o., z 22. 3. 2018, ktorým bol C. C. odvolaný z funkcie konateľa.

Disciplinárne obvinený na záver uviedol, že ak došlo k rozporu medzi spoločníkmi a konateľmi spoločnosti A., s. r. o., na vyššie popísané úkony ho poveril spoločník a konateľ C. C., ktorý mal oprávnenie konať za spoločnosť samostatne, a teda aj udeľovať disciplinárne obvinenému ako advokátovi a právnenému zástupcovi spoločnosti A., s. r. o., pokyny.

Vyjadril sa tiež k svojim rodinným a majetkovým pomerom.

Disciplinárny senát na pojednávaní dňa 3. 5. 2019 vo veci vypočul disciplinárne obvineného, ktorý odkázal na svoje písomné vyjadrenie a mal za to, že koná v najlepšom záujme spoločnosti A., s. r. o., doplnil, že konanie vedené na krajskom súde vo veci vyslovenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia zo dňa 22. 3. 2018 je prerušené, pretože spoločnosť bude ustanovený opatrovník, a uviedol, že ukončil všetky zastúpenia spoločnosti aj pána C. C. definitívne k 30. 9. 2018. Ďalej uviedol, že pre spoločnosť A., s. r. o., pracoval od roku 2015 v súvislosti so vstupom pána C. C. do spoločnosti, pripravoval spoločenskú zmluvu a ďalšie právne úkony spoločnosti, vrátane prípravy predaja zahraničnému investorovi, z ktorého potom nakoniec zišlo. Uviedol, že na žiadosť pána B. B. pripravoval ešte zmluvu s inou spoločnosťou, v ktorej mali pán C. C. aj pán B. B. podiely, a to o poskytnutie know-how tejto spoločnosti.

Na pojednávaní predložil prípis krajského súdu z 11. 9. 2018 v konaní vo veci o neplatnosť rozhodnutia valného zhromaždenia o odvolaní pána B. B. z funkcie konateľa spoločnosti A., s. r. o. a poukázal na to, že je tu uvedené, že pokiaľ nebude rozhodnuté právoplatne o neplatnosti valných zhromaždení

spoločnosti A., s. r. o., považuje sa konateľ C. C. za odvolaného, kedy na základe tohto oznámenia prestal zastupovať ako pána C. C., tak aj spoločnosť A., s. r. o.

V konaní boli vykonané listinné dôkazy, jednak ďalšie vyjadrenie disciplinárne obvineného z 10. 8. 2018, doplnené vyjadrením z 12. 9. 2018, a vyjadrenie k doplneniu podanej sťažnosti z 31. 10. 2018. V týchto vyjadreniach disciplinárne obvinený uvádzal skutočnosti, ktoré následne uviedol aj vo svojom vyjadrení k disciplinárnej žalobe z 20. 2. 2019 a pri svojom výsluchu na pojednávaní disciplinárneho senátu dňa 3. 5. 2019. Vyjadril tu presvedčenie, že druhý spoločník spoločnosti A., s. r. o. podal na neho sťažnosť neoprávnene, keďže bol odvolaný z funkcie konateľa 13. 4. 2018, že pán C. C. ako konateľ spoločnosti, konajúci samostatne mohol mu udeľovať plné moci, vyjadril sa ďalej aj k sťažnosti spoločnosti ohľadom svojej prezentácie ako advokáta, ktorý je spolupracujúcim advokátom veľkej advokátskej kancelárie, keď táto skutočnosť nie je predmetom disciplinárnej žaloby. Opísal tu rozpor medzi spoločníkmi spoločnosti a vyjadril sa k oznámeniam, ktorá zasielal Mgr. N. L. ako právny zástupcovi spoločnosti A., s. r. o., zvolenému spoločníkom a konateľom B. B.

Bola prečítaná sťažnosť spoločnosti A., s. r. o. v znení jej doplnkov, z ktorých je zrejmé, že spoločnosť A., s. r. o., v zastúpení B. B., podala sťažnosť kontrolnej rade ČAK, kde sa okrem iného sťažuje na konanie disciplinárne obvineného, ktoré nakoniec vyústilo do podania disciplinárnej žaloby za skutky v disciplinárnej žalobe uvedené, kedy sťažovateľ poukázal na konflikt záujmov spoločnosti A., s. r. o., a odvolaného konateľa C. C., ako aj konateľa B. B., ktorý sťažnosť aj doplnenie za spoločnosť podpisoval.

Boli prečítané výpisy z obchodného registra spoločnosti A., s. r. o., a to ku dňu 16. 7. 2018, kde ako konatelia spoločnosti sú zapísaní B. B. aj C. C., obaja sú zapísaní aj ako spoločníci spoločnosti a ako prokurista je zapísaný D. D. s tým, že konateľ zastupuje spoločnosť vo všetkých veciach samostatne. Z výpisu z obchodného registra ku dňu 27. 8. 2018 potom vyplýva, že ako konateľ spoločnosti je zapísaný B. B. a C. C., obaja takisto ako spoločníci spoločnosti, a ako prokurista D. D.

Bola prečítaná žaloba spoločnosti A., s. r. o., zastúpenej Mgr. N. L. proti odporcovi C. C. z 12. 3. 2018 o zaplatenie zaokrúhlene desaťmilionovej sumy, z ktorej vyplýva, že žalobca, spoločnosť A., s. r. o., podala žalobu na svojho konateľa C. C., v ktorej sa domáha zaplatenia vyššie uvedenej sumy, ktorú žalovaný previedol z účtu žalobcu na účty dvoch spoločností, takisto bol čítaný prípis spoločnosti A., s. r. o., podpísaný C. C. ako konateľom z 1. 3. 2018 a adresovaný Mgr. N. L., ktorým mu oznámili, že C. C. ako konateľ spoločnosti odvoláva Mgr. N. L. všetky plné moci, ktoré mu boli udelené spoločnosťou A., s. r. o. dňa 2. 2. 2018 na zastupovanie pri všetkých úkonoch a v konaní proti inej spoločnosti, a odstupuje od všetkých uzatvorených zmlúv o poskytovaní právnych služieb uzatvorených medzi A., s. r. o., a Mgr. N. L.

Bol prečítaný návrh na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra z 13. 4. 2018, z ktorého vyplýva, že spoločnosť A., s. r. o. podala návrh na výmaz osoby konateľa

C. C. z obchodného registra, podpísaný B. B. Bol prečítaný návrh na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra zo 17. 4. 2018, z ktorého vyplýva, že spoločnosť A., s. r. o. podala návrh na výmaz osoby konateľa B. B. z obchodného registra podpísaný disciplinárne obvineným na základe plnej moci z 3. 4. 2018, udelenej disciplinárne obvinenému spoločnosťou A., s. r. o., v zastúpení C. C.

Bolo prečítané späť vzatie návrhu a oznámenie o zmene právneho zastúpenia zaslané krajskému súdu disciplinárne obvineným ako právny zástupcom spoločnosti A., s. r. o., kedy disciplinárne obvinený v zastúpení A., s. r. o., berie späť návrh tejto spoločnosti na výmaz konateľa C. C. z obchodného registra, oznamuje, že došlo k zmene právneho zastúpenia a žiada, aby súd naďalej zasielal všetku korešpondenciu určenú spoločnosti na adresu disciplinárne obvineného ako právneho zástupcu.

Bolo čítané uznesenie krajského súdu z 20. 4. 2018, ktorým bolo rozhodnuté tak, že dve konania o návrhu zápisu zmien v obchodnom registri z 13. 4. 2018 a návrhu zo 17. 4. 2018 sa spájajú na spoločné konanie, ďalej, že späť vzatie návrhu došlého súdu dňa 13. 4. 2018 je neúčinné, a ďalej že oba návrhy na zápis zmien sa zamietajú

Bol prečítaný prípis spoločnosti A., s. r. o. disciplinárne obvinenému z 20. 4. 2018 podpísaný B. B. ako konateľom spoločnosti, v ktorom oznamuje disciplinárne obvinenému, že spoločnosť mu vypovedá všetky plnej moci, žiada o predloženie podrobného vyúčtovania všetkých právnych služieb a podanie správy, v ktorých veciach spoločnosť zastupoval, ďalej je mu oznámené, že spoločnosť prijala rozhodnutie, ktorým 22. 3. 2018 odvolala z funkcie konateľa C. C., a v poslednom rade to, že disciplinárne obvinený je považovaný za jedného z najbližších spolupracovníkov C. C. a bol oboznámený so všetkými skutočnosťami týkajúcimi sa ako spoločnosti A., s. r. o., ako aj ďalších spoločností, s tým, že aj z tohto dôvodu nebude akceptované, aby sa disciplinárne obvinený angažoval v sporoch medzi spoločnosťou A., s. r. o., a spoločníkom alebo spoločníkmi navzájom.

Bol prečítaný list disciplinárne obvineného B. B. z 25. 4. 2018 ako reakcia na list spoločnosti disciplinárne obvineného z 20. 4. 2018, uvedený vyššie, kde disciplinárne obvinený argumentuje tým, že pán B. B. bol odvolaný z funkcie konateľa ku dňu 13. 4. 2018, argumentuje neplatnosťou odvolania C. C. valným zhromaždením spoločnosti z 22. 3. 2018 a oznamuje B. B., že nie je oprávnený odvolávať plnú moc, ktorú disciplinárne obvinenému udelila spoločnosť, a odmieta mu poskytnúť údaje, ktoré ohľadom aktivít disciplinárne obvineného pre spoločnosť A., s. r. o. B. B. požadoval, a pripomína, že pokiaľ mu bola vytkaná aktivita pri príprave zmluvy medzi spoločnosťou A., s. r. o., a inou spoločnosťou, pripravoval ich na žiadosť pána B. B. na základe informácií, ktoré mu pán B. B. poskytol.

Bola pripojená plná moc udelená spoločnosťou A., s. r. o., disciplinárne obvinenému datovaná 8. 3. 2018 na zastupovanie pred súdmi ČR. Bolo prečítané späťvzatie žaloby zo dňa 4. 7. 2018 adresované krajskému súdu, ktorým disciplinárne obvinený oznamuje v zastúpení spoločnosťou A., s. r. o., že

došlo k zmene právneho zastúpenia spoločnosti a bola odvolaná plná moc udelená spoločnosťou Mgr. N. L., a ďalej že žalobca A., s. r. o. berie žalobu proti C. C. o zaplatenie späť.

Bol prečítaný návrh na vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, adresovaný krajskému súdu, vyhotovený disciplinárne obvineným ako právnym zástupcom navrhovateľa C. C., smerujúci proti spoločnosti A., s. r. o., a datovaný dňom 21. 6. 2018, vrátane pripojenej plnej moci a s pripojeným súhlasom B. B. s uznesením valného zhromaždenia o odvolaní C. C. z funkcie konateľa, z ktorého vyplýva, že disciplinárne obvinený podal proti spoločnosti A., s. r. o. návrh na vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti z 22. 3. 2018 prijatého per rollam, ktorým bol C. C. odvolaný z funkcie konateľa.

Bolo prečítané uznesenie vrchného súdu z 27. 9. 2018, ktorým sa rozhodovalo o odvolaní navrhovateľa – spoločnosti A., s. r. o. proti uzneseniu krajského súdu z 20. 4. 2018, ktorým súd rozhodol tak, že odvolanie urobené za A., s. r. o., disciplinárne obvineným na základe splnomocnenia od C. C. nie je účinné, a ďalej, že uznesenie súdu prvého stupňa sa vo výroku III. v napadnutej časti o zamietnutí návrhu z 13. 4. 2018 potvrdzuje.

Bola prečítaná výpoveď plných mocí z 8. 10. 2018 podpísaná prokuristom spoločnosti A., s. r. o., D. D. adresovaná disciplinárne obvinenému, v ktorej bolo disciplinárne obvinenému oznámené, že mu spoločnosť vypovedá všetky plnej moci, žiada o podanie správy, v akých veciach disciplinárne obvinený spoločnosť zastupoval, žiada o odovzdanie všetkých výstupov a dokumentov a upozorňuje, že C. C. nie je oprávnený za spoločnosť konať. K tomu boli prečítané aj ďalšie doklady – fakturácia právnych služieb, e-mailová korešpondencia medzi disciplinárne obvineným a Mgr. N. L. a prípis Mgr. N. L. C. C. a spoločnosti A., s. r. o. z 19. 2. 2018, ako aj notársky zápis z 3. 7. 2018 osvedčujúci priebeh valného zhromaždenia spoločnosti A., s. r. o., z ktorého je zrejmé, že za spoločníka C. C. sa zúčastnil na rokovaní disciplinárne obvinený, pričom hlasoval proti schváleniu zmluvy o vysporiadaní ujmy medzi spoločnosťou a konateľom a spoločníkom spoločnosti B. B.

Bol prečítaný list spoločnosti A., s. r. o. disciplinárne obvinenému z 10. 9. 2018 podpísaný C. C., zaslaný na účely vyšetrovania ČAK, vrátane pripojených dokladov, oznámenia Mgr. N. L. C. C. zo 7. 6. 2018.

Disciplinárny senát po zhodnotení všetkých vyššie uvedených dôkazov bol nútený konštatovať, že konanie disciplinárne obvineného, je preukázané nielen listinami vyššie uvedenými, ale aj samotnými vyjadreniami disciplinárne obvineného tak, ako ich postupne urobil, vrátane jeho výsluchu na pojednávaní disciplinárneho senátu dňa 3. 5. 2019.

Hoci má disciplinárne obvinený tendenciu svoje konanie bagatelizovať a tvrdí, že konal v najlepšom záujme spoločnosti, i z jeho vlastných vyjadrení je zrejmé, že od roku 2015 zastupoval spoločnosť A., s. r. o., od roku 2015 zastupoval konateľa a spoločníka spoločnosti C. C. a v roku 2016 zakladal na žiadosť druhého konateľa a spoločníka B. B. dokumenty týkajúce sa spolupráce so spoločnosťou, v ktorej mali ako B. B., tak C. C. obchodné podiely.

Z vlastného vyjadrenia disciplinárne obvineného, ale aj z listinných dôkazov, nepochybne zrejme, že:

- disciplinárne obvinený sa postavil, uvedomujúc si rozkol medzi rovnocennými spoločníkmi spoločnosti A., s. r. o., ktorých pokynmi sa do tej doby riadil pri zastupovaní tejto spoločnosti, na stranu spoločníka C. C.,
- poskytoval právnú pomoc, a to ako C. C. proti spoločnosti A., s. r. o., pre ktorú vykonával služby, z podnetu C. C. ako konateľa spoločnosti A., s. r. o., pri vedomí, že by mal byť odvolaný z funkcie konateľa, tak maril snahu spoločnosti A., s. r. o. pri postupoch voči odvolanému konateľovi, keď na základe plnej moci podpísanej C. C. ako konateľom spoločnosti A., s. r. o., sa pokúsil vziať späť žalobu spoločnosti proti C. C. o zaplatenie, v prebiehajúcom konaní okresného súdu vzal späť odvolanie spoločnosti proti uzneseniu krajského súdu z 20. 4. 2018, pričom za C. C. podal na krajskom súde proti spoločnosti A., s. r. o., podanie z 21. 6. 2018 – návrh na vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ktorá C. C. odvolala z funkcie 22. 3. 2018,
- hoci ho opakovane žiadal konateľ a spoločník B. B. a prokurista D. D., aby nekonal proti záujmom spoločnosti A., s. r. o. a ukončil zastupovanie spoločnosti a odovzdal všetky doklady týkajúce sa zastupovania spoločnosti, tieto žiadosti ignoroval.

Je úplne nepodstatné, či do budúcnosti súd posúdi vzájomné odvolanie konateľov C. C. a B. B. z funkcie ako platné či neplatné, alebo či vyhovie žalobe proti C. C. o zaplatení, či bude táto žaloba zamietnutá. Podstatné je, že disciplinárne obvinený si musel byť od začiatku vedomý úplne zrejmeho konfliktu záujmov spoločnosti A., s. r. o. a konateľa a spoločníka C. C., a napriek tomu na jeho žiadosť a napriek varovaniu B. B. a D. D., tak neučiniť, zastupoval pána C. C. proti spoločnosti a na základe jeho poverenia ako konateľa spoločnosti, vykonával úkony popísané vo výroku rozhodnutia, ktoré mali sťažiť alebo znemožniť postup spoločnosti voči C. C., kedy zvlášť zarážajúci je postup disciplinárne obvineného, kedy sa za spoločnosť A., s. r. o., na základe plnej moci, ktorú mu za spoločnosť vystavil C. C., pokúsil vziať späť žalobu proti C. C. o zaplatenie, čím mohlo dôjsť k závažnému poškodeniu záujmov spoločnosti.

Disciplinárny senát sa stotožnil s návrhom disciplinárneho žalobcu, keď uznal disciplinárne obvineného vinným podľa disciplinárnej žaloby.

Disciplinárny senát vzal do úvahy, že disciplinárne obvinený nebol nikdy disciplinárne postihnutý, pričom advokátsku prax vykonáva od roku 1999, a preto mu uložil pokutu vo výške 80 000 Kč, ktorá sa vzhľadom na závažnosť disciplinárneho obvinenia javí pokutou skôr miernejšou.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: Z kárné praxe. In: *Bulletin advokacie*, č. 9/2019, s. 74 – 77.

Právnú vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 10/2019 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Poděkování 2019* bilancuje po voľbách vedenia ČAK staronový predseda predstavenstva Českej advokátskej komory JUDr. Vladimír Jirousek dva roky svojho pôsobenia v terajšom predstavenstve a dva roky činnosti komory. Jirousek ďakuje za znovu prejavenu dôveru a za odvedenú prácu celého predstavenstva a ostatného aparátu komory.

V rámci **Aktualít** *Bulletin advokacie* uverejnil informáciu o projekte Českej advokátskej komory k 30. výročiu zamatovej revolúcie Advokáti proti totalite, informácie o prihlasovaní sa na písomný test advokátskej skúšky a oznámenie komory o povinných platbách a poistnom.

Časť **Z judikatúry** obsahuje ● Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 15. 3. 2017, sp. zn. 22 Cdo 287/2017, k použiteľnosti judikatúry o náhrade nákladov konania v konaniach o vysporiadanie spoločného majetku manželov (BSM) podľa OZ, v ktorom súd vyjadril, že *judikatúra o vysporiadaní spoločného majetku manželov podľa „starého“ občianskeho zákonníka č. 40/1964 je použiteľná aj pri vysporiadaní podľa „nového“ občianskeho zákonníka č. 89/2012*; ● Nález Ústavného súdu ČR z 23. 4. 2019, sp. zn. I. ÚS 1414/18, k vyberaniu súdneho poplatku za odvolanie vo veci náhrady škody spôsobenej štátom, kde ústavný súd vyslovil, že *vyberanie súdneho poplatku za odvolanie podané žalobcom vo veci náhrady škody alebo inej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o väzbe, treste alebo ochrannom opatrení alebo nesprávnym úradným postupom podľa položky 1 bodu 1 prílohy k zákonu č. 549/1991 Zb., o súdnych poplatkoch, je v rozpore s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a v prípadoch trestného odsúdenia tiež s čl. 3 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*; ● Rozsudok Najvyššieho správneho súdu z 27. 3. 2019, sp. zn. 1 As 370/2018-38, k vstupu oprávnenej osoby na cudzí pozemok alebo do cudzej stavby podľa stavebného zákona, v ktorom súd vyjadril, že *oprávnené úradné osoby môžu vstupovať na cudzí pozemok alebo do cudzej stavby podľa § 172 ods. 2 stavebného zákona, ak bezprostredne pred vstupom majú k dispozícii také informácie o stave stavby, na základe ktorých možno dôvodne predpokladať, že po bližšej ohliadke stavby by mohlo byť vydané rozhodnutie o nariadení neodkladného odstránenia stavby, urobenie nutných zabezpečovacích prác alebo vypretanie stavby vo verejnom záujme. Pojem bezprostredné ohro-*

zenie v zmysle § 172 ods. 2 stavebného zákona je stav hroziaci škodlivým následkom, ktorý môže nastať kedykoľvek pri kumulácii rôznych faktorov (napr. klimatických alebo konštrukčne záťažových). Pri posudzovaní, či o takúto situáciu išlo, je rozhodujúci súbor poznatkov, ktoré mala úradne oprávnená osoba k dispozícii v čase realizácie vstupu a predpoklady plynúce z týchto poznatkov; ● Stanovisko generálneho advokáta Súdneho dvora EÚ z 24. 9. 2019, v spojených veciach C-515/17 P a C-561/17 P, Uniwersytet Wrocławski a ďalší/REA – podľa stanoviska generálneho advokáta Michala Bobka sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že zmluva o zabezpečovaní výučby uzavretá medzi žalobkyňou a jej právnym zástupcom znamená nesplnenie požiadavky nezávislého právneho zastúpenia. Napadnuté uznesenie by preto malo byť zrušené; ● Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 5. 2019 vo veci Doyle v. Írsko, sťažnosť č. 51979/17, k obmedzeniu práva na prístup k obhajcovi v priebehu policajného výsluchu, kde súd konštatoval, že *to nie je porušením práva na spravodlivý proces. Sťažovateľ mal prístup k obhajcovi, s ktorým sa počas väzby radil, ktorý sa ale v súlade s vtedy bežnou praxou neúčastňoval na výsluchoch. Ani sťažovateľ, ani obhajca toto nenamietali, až v priebehu hlavného pojednávania sa sťažovateľ domáhal, aby jeho priznanie nebolo brané do úvahy, lebo mu nebol umožnený prístup k právnej pomoci*.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Správni rád s poznámkami a literatúrou* (Petr Průcha), *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice. Problémy a perspektivy* (Jiří Jelínek), *Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob* (Lucie Novotná Krtoušová), *Zákon o právu na informace o životním prostředí. Praktický komentář* (Jitka Jelínková, Miloš Tuháček).

V časti **Z advokácie** je príspevok JUDr. Daniely Kovářovej, prezidentky Únie rodinných advokátov s názvom *Smí advokát mluvit s dítětem?*, v ktorom otvára tému stretnutí advokáta s maloletými napríklad v prípade rozvodov, konaní o zverení dieťaťa, sporov o výživné a ďalších. Časť obsahuje aj rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 29. marca 2019, sp. zn. K 102/2018, v ktorom rozhodli, že *je kárnym previnením, ak advokát ako prihlásený veriteľ prevezme zastúpenie dlžníkov v tom istom insolvenčnom konaní*.

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

JUDr. František Púry, Ph.D., JUDr. Martin Richter
Trestnoprávni pojetí škody na veřejném majetku při jeho správě

Článok sa v úvode zaoberá rozdielnymi účelmi inštitútu škody v civilnom a trestnom práve. Následne sa venuje škode na verejnom majetku. Ako základ pre stanovenie škody vychádza z teórie negatívnej ekonomickej bilancie. Toto striktné účtovné chápanie však bez ďalšieho samo neobstojí, ale je nevyhnutné ho korigovať a škodu chápať najmä z hľadísk nezákonnosti konania, konkrétne jeho priamych účinkov na zverenom majetku. V tomto kontexte sú potom podrobnejšie rozobrané štyri aspekty nakladania s verejným majetkom, ktoré chápanie škody výraznejšie ovplyvňujú, teda otázka verejného záujmu, účelnosti, hospodárnosti a efektívnosti.

doc. JUDr. Dana Ondrejová, Ph.D.

Co přinese chystaná novela směrnice o nekalých obchodných praktikách?

Autorka sa zameriava na zmeny, ktoré prinesie očakávaná novelizácia smernice o nekalých obchodných praktikách. Európsky parlament schválil 17. apríla 2019 v prvom čítaní novelu smernice 2005/29 o nekalých obchodných praktikách. Novelu ešte musí schváliť Rada Európskej únie a platnosť nadobudne dňom nasledujúcim po uverejnení vo vestníku EÚ. Implementačná lehota novely je 24 mesiacov od jej prijatia. Novela sa dotýka zásadných oblastí ochrany spotrebiteľa, z ktorých niektoré boli výrazne mediálne sledované. Medzi klamlivé obchodné praktiky bude novo zaradená aj problematika tzv. dvojakej kvality tovaru.

JUDr. Pavel Kotrady, Mgr. Petr Šťastný

Praktické otázky místní příslušnosti soudu a jejího přenášení v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé

Cieľom príspevku je oboznámiť čitateľa s rozhodovacou praxou v oblasti miestnej príslušnosti súdu a jej prenášania v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých. Nie vždy je možné z tejto praxe vyvodiť jednoznačný záver, čo je ale vzhľadom na druh konania pochopiteľné. Každý prípad maloletého dieťaťa je individuálny a nemožno automaticky alebo mechanicky uprednostňovať všeobecné abstraktné princípy pred hľadáním dostupného riešenia, ktoré najlepšie zohľadňuje a reaguje na individuálnu situáciu a záujmy konkrétneho dieťaťa. Napriek tomu je však v praxi celý rad otázok z hľadiska výkladu ustálený a príspevok má byť akýmsi návodom, ako sa obvykle v justičnej praxi postupuje.

JUDr. David Novák

Odras příčinné souvislosti dle Principů evropského deliktního práva v české právní úpravě

Cieľom článku je bližšie analyzovať jednotlivé princípy kauzality zahrnutých do súboru zásad označovaného ako *Princípy európskeho deliktneho práva*, známeho pod skratkou PETL, a pokúsiť sa o zdôraznenie ich odrazu, resp. možnosti ich uplatnenia v českej právnej úprave záväzkov z deliktov.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2020

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2020 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – *Rada advokátskych komôr Európy* (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Z októbrového zasadnutia stáleho výboru CCBE

V dňoch 24. a 25. októbra 2019 sa konalo jesenné zasadnutie stáleho výboru CCBE v Lisabone spojené s odbornou konferenciou o význame profesijnej samosprávy v advokácii, ktorá podporuje rozvoj štandardov a nástrojov na zabezpečenie kvality právnych služieb.

Delegácie európskych advokátskych komôr rokovali o vytýčení priorít svojej činnosti v nasledujúcom roku, dopracovali dve štúdie o právnych aspektoch využitia umelej inteligencie a komplexných algoritmov súdmi či advokátskymi kancelárkami, vyhodnotili projekty realizované za účelom cezhraničnej spolupráce a posilňovania právneho štátu. K pravidelným témam patrí vývoj a analýza európskej legislatívy a monitoring dodržiavania zásad právneho štátu. Zasadnutiu predchádzalo rokovanie výborov pre advokátsku etiku, vzdelávanie, budúcnosť advokácie, modelový etický kódex či európske právo súkromné. Delegácie si minútou ticha pripomenuli tragickú smrť holandského advokáta Derka Wiersuma, ktorý bol zavraždený 18. septembra 2019 v súvislosti s obhajobou vo veci drogovej kriminality.

Slovenskú advokátsku komoru reprezentovali tajomník SAK JUDr. Andrej Popovec a riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov SAK Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Európsky deň advokátov:

Právna pomoc ako pilier právneho štátu

Európsky deň advokátov pozýva študentov, európskych občanov a tých, ktorí majú záujem o problematiku justície a spravodlivosti, aby sa zamysleli nad poslaním a prínosom advokátskeho povolania a informovali sa o svojich právach. Zavedenie tejto tradície CCBE iniciovala v roku 2013. Téma v roku 2019 zaostrila na prácu obhajcov v trestných veciach a na prístup k obhajobe pre osoby vo väzbe.

V zmysle sprievodnej príručky CCBE komunikovala na viacerých fórach, že právna pomoc je nevyhnutným nástrojom pri zabezpečení prístupu k spravodlivosti a prístup k sprá-

vodlivosti je základným právom a súčasťou ľudských práv priznaných článkom 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Ide o základný pilier právneho štátu a ľudskej dôstojnosti. Je povinnosťou štátov a vlád zabezpečiť, zorganizovať a financovať systém právnej pomoci, vrátane bezplatnej právnej pomoci pre ľudí v materiálnej núdzi, ktorá umožní každému prístup k právnej rade, obhajobe a právnemu zastúpeniu advokátom.

Advokáti sú strážcovia právneho procesu a právnej istoty. Zabezpečujú rovnováhu moci tým, že stoja pri jednotlivcoch a chránia ich práva a slobody, zabezpečujú dôstojnosť občanov a predchádzajú neodôvodnenej diskriminácii. Tieto zásady si pripomínáme nielen 25. októbra, ale sú aktuálne v každodennej práci advokátov na celom svete.

Smernica EÚ o právnej pomoci v účinnosti od mája 2019

Ako v príručke pripomína podpredseda SAK JUDr. Ondrej Laciak, PhD., ktorý zastáva funkciu predsedu výboru CCBE pre trestné právo, jedným z dôvodov výberu hlavnej témy tohoročného Európskeho dňa advokátov bola skutočnosť, že v máji 2019 nadobudla účinnosť smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači, ktorá sa zameriava na osoby s obmedzenou osobnou slobodou, na povinnú obhajobu a prítomnosť na vyšetrovacích úkonoch. Poskytuje tiež usmernenia pre vyhodnotenie nároku na bezplatnú právnu pomoc, zameriava sa na kritérium kvality právnej pomoci a vzdelávanie obhajcov ako aj osôb zapojených do rozhodovacieho procesu.

Smernica je súčasťou balíka opatrení, ktoré boli iniciované uznesením Rady EÚ z roku 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní. Európske advokátske komory ju privítali ako ďalší krok smerom k plnohodnotnému zakotveniu týchto práv. Teraz je rad na členských štátoch EÚ naplňať záväzky vyplývajúce zo smernice, ale aj na konkrétnych obhajcoch oboznámiť sa s „novými“ právami, aby mohli účinnejšie obhajovať klientov.

Ako je to s prístupom k obhajcovi pre osoby vo väzbe?

Advokáti majú zásadnú úlohu pri zabezpečovaní ochrany základných práv osôb vo väzbe a osôb s pozbavenou osobnou slobodou. Spravodlivosť nemožno dosiahnuť bez prítomnosti advokáta. Nejde o ľahkú prácu, keďže advokáti bývajú za plnenie svojich povinností v oblasti obhajoby po-

dozrivých a obvinených osôb terčom útokov zo strany spoločnosti či médií. Advokáti obhajujúci takéto osoby musia pracovať často v nebezpečných či neistých podmienkach, prístup ku klientovi je často problematický a povinnosť mlčanlivosti a dôvernosc komunikácie je obmedzená či komplikovaná, odmena za prácu je viazaná na úhradu odmeny za *ex offio* služby zo strany štátu.

Slovenská advokátska komora pri tejto príležitosti zorganizovala študijné návštevy väzňíc pre koncipientov. Viac o Európskom dni advokátov sa môžete dozvedieť na stránke CCBE – www.ccbe.eu/actions/european-lawyers-day – kde nájdete aj príručku či informácie o aktivitách iných európskych advokátskych komôr.

Foto autorka

■ AIJA

AIJA – Medzinárodná asociácia mladých advokátov (*Association internationale des jeunes avocats*) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Lisabon – mesto plné právnikov:

AIJA – Annual Labour Law Conference // M&A seminar

Lisabon, mesto na siedmich kopcoch, alebo aj mesto moreplavcov, sa koncom októbra premenilo na mesto plné právnikov! V predposledný októbrový týždeň bol sa stal hlavným dejiskom hneď troch konferencií. Popri CCBE (*The Council of Bars and Law Societies of Europe*) a FBE (*The European Bars Federation*) zorganizovala aj AIJA (*International association of young lawyers*) svoju každoročnú konferenciu pracovného práva, ktorá bola tento krát spojená s M&A seminárom. Toto jedinečné spojenie dvoch veľmi odlišných oblastí práva, ponúklo účastníkom konferencie odpovede na otázky z praxe fúzií a akvizícií s ohľadom na pracovnoprávne dopady týchto obchodných transakcií, ako aj pohľad na najnovšie trendy a novinky z oboch oblastí.

AIJA každoročne organizuje konferencie z rôznych oblastí práva nielen pre svojich členov, ale aj všetkých tých, ktorí by sa chceli o tejto jedinečnej organizácii dozvedieť viac.

Na konferencií v Lisabone sa zúčastnilo vyše 200 právnikov z celého sveta a medzi nimi aj advokátsky koncipient **Mgr. Marek Laca**, národný reprezentant AIJA pre Slovenskú republiku, ktorý na konferencii vystúpil aj v panelovej diskusii o aktuálnych témach pracovného práva. Tak ako každé podujatie organizované AIJA, aj toto bolo rozdelené na odbornú časť a časť venovanú networkingu

Mladí právnici mali možnosť vypočuť si pohľady odborníkov z rôznych krajín sveta na aktuálne témy ako Brexit a jeho dopad na prisťahovalectvo a práva cudzincov, čo sa zmenilo za 2 roky od #metoo, rozoberali sa aj bežné úskalia pri cez-

hraničných fúziách a akvizíciách, a nemenej zaujímavou bola téma politickej intervencie v cezhraničných transakciách. Najväčší ohlas mala práve prednáška s názvom *Everything you have ever wanted to say to your M&A and Labour Lawyer*, ktorá rozprúdila živú diskusiu a výmenu názorov právnikov špecializujúcich sa na pracovné právo a tých z oblasti M&A.

Akcie organizované AIJA však nie sú len o prednáškach na právne témy. Bohatý spoločenský program dáva priestor pre networking. Lisabonské reštaurácie, kaviarne a bary starého mesta boli miesta kde účastníci počas spoločných večerí a posedení nadväzovali nové kontakty a potenciálne business partnerstvá.

Blížiac sa podujatia AIJA

15. – 18. január 2020 – Madonna di Campiglio (Trentino)

M&A Winter Seminar

5. – 7. marec 2020 – Malta – Annual tax conference

19. – 21. marec 2020 – Porto

Global perspective on IP and technology // 4th TRADE annual conference, the impact of tech on retail

23. – 25. apríl 2020 – Viedeň

Smart cities – konferencia venovaná právu nehnuteľností (*Real Estate*) predstavuje najmä vzhľadom na polohu Bratislavy a Viedne potenciál na zaujímavé business partnerstvá.

11. – 13. jún 2020 – Štokholm

9th AIJA annual competition seminar – Monopoly 2.0 // Healthcare seminar

Vianočné stretnutie členov a záujemcov o AIJA v Bratislave

Členovia AIJA ale aj iní záujemcovia sa môžu zúčastniť na predvianočnom posedení dňa 10. decembra 2019 o 19:00 v Urban House na Laurinskej ulici v Bratislave. **Marek Laca** ako národný zástupca je vaša kontaktná osoba pre všetky otázky týkajúce sa AIJA. Kedykoľvek sa naňho môžete obrátiť na marek.laca@bnt.eu.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Švédsko: Advokátska komora v Benátkach severu

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Adokát/advokátka po švédsky: **advokat**

Adokátsky koncipient / advokátska koncipientka:

biträdande jurister

Počet aktívnych advokátov ku koncu roka 2018: **5 969**

Počet koncipientov: **2 404**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 1 600

Internetová stránka Švédskej advokátskej komory:

www.advokatsamfundet.se

Historické míľniky švédskej advokácie

Predtým, ako sa regióny Škandinávie zjednotili v 9. storočí do niekoľkých kráľovstiev, jednotlivé oblasti boli nezávislé po administratívnej aj právnej stránke. Hoci usporiadanie spoločnosti a vývoj práva sledoval viac menej rovnakú líniu, vzniklo aj niekoľko špecifických právnych systémov či zákonov. Pôvodne sa uplatňovalo obyčajové právo, ktoré vznikalo a rozvíjalo sa na ľudových zhromaždeniach.

V danom čase najmä vo Švédsku, ale aj v iných škandinávskych krajinách, dôležitú funkciu zastával *lagman*, „muž zákona“. Vo Švédsku pre túto funkciu bola vytvorená aj hierarchická štruktúra nadradených a podradených *lagmanov*. Jeho úlohou bolo poznať všetko miestne právo naspamäť, prednášať ho zhromaždeniu, plniť úlohu sudcu a tiež formulovať nové zvyky či pravidlá, ktoré prijalo zhromaždenie. Takisto bolo jeho úlohou vystupovať v mene ľudu a za účelom ochrany ich práv a slobôd pred kráľom. Išlo o celoživotnú funkciu, hoci nie dedičnú, bolo zvykom vyberať tieto osoby z vážených rodín, ktoré vlastnili nejaký majetok. Napríklad

lagman Torgny ukázal silu svojej funkcie, keď v roku 1018 vyjednal mier medzi švédskym a nórsym kráľom v Gamla Uppsala (**foto 1**). Postavenie a úlohy *lagmana* sa v priebehu dejín menili, ale titul sa zachoval do dnes a od roku 1947 patrí predsedom súdov alebo jednotlivých kolégií.

Prvé písané právo sa datuje do 11. až 13. storočia. Najznámejšie zachované dokumenty boli okrem nórskeho zákona prijatého na ľudovom zhromaždení Gulating a zákona dánskeho Jutlandu, práve švédske zákony Upplandu (1296) a Götalandu (začiatok 13. storočia). Nešlo o zákonníky, aké poznáme dnes, ale kompiláciu zvykov obsahujúcu rôzne aspekty práva od úpravy manželstva, vlastníctva, záväzkov, ústavné, správne aj trestnoprávne prvky. Samostatne bolo upravené len cirkevné právo. Vplyv zahraničných zákonov bol okrem prvkov kanonického práva nepatrný. Švédsky kó-

dex kráľa Magnusa (1350) pokroko-
vo zakázal osobné krvné pomsty.
Namiesto krvnej pomsty sa zaviedlo
trestné stíhanie a trestanie. Pravde-
podobne vplyvom kresťanstva sa za-
viedla pomoc osobám v núdzi. Reví-
zia predpisov sa realizovala za kráľa
Krištofa v roku 1442 a Karola IX. v ro-
ku 1608. Potreba modernejšej legis-
latívy viedla kráľa Frederika I. k prijatiu zákona z roku 1734. Tieto predpisy platili aj vo Fínsku z dôvodu anexie územia v 13. storočí. Advokácia sa vo Švédsku právne zakotvila podľa historických dokumentov v roku 1615, čo vyplýva zo zachovanej zmienky v súdnom poriadku odvolacieho súdu v Štokholme, ktorý bol od roku 1614 do roku 1789 najvyššou súdnou inštanciou.

V meste Uppsala sa nachádza najstaršia nordická univerzita založená v roku 1477. Umiestňuje sa v rebríčku 100 najlepších univerzít sveta. Význam univerzity vzrástol v 16. storočí po tom, ako sa zo Švédska stala európska veľmoc a univerzita nadobudla finančnú stabilitu po štedrej podpore zo strany kráľa Gustáva II. Adolfa na začiatku 17. storočia. Fakulta práva na univerzite fungovala od jej založenia ako jedna zo štyroch disciplín – teológia, právo, medicína, filozofia.

Dnes pôsobí vo Švédsku ďalších šesť právnických fakúlt (Lund, Štokholm, Göteborg, Umea, Örebro, Karlstad).

Komora datuje svoje počiatky do roku 1887, pričom pôvodne išlo o združenie s dobrovoľným členstvom pre vyštudovaných právnikov. Až súdny poriadok v roku 1948 uvádza, že iba člen advokátskej komory môže používať profesijný titul *advokat*, v opačnom prípade išlo o trestný čin. Za založením komory v roku 1887 bola snaha o zlepšenie reputácie advokátov a zavedenie určitých štandardov poskytovaných právnych služieb. Povinné členstvo v komore zaviedla novela súdneho poriadku v roku 1974.

Prvou ženou v advokácii vo Švédsku bola pani Elsa-Britta Hilding, ktorá pôsobila ako advokátka v meste Gävle, od roku 1964 s vlastnou kanceláriou. Pochádzala z učiteľskej rodiny a štúdiá práva absolvovala v mesta Uppsala. Bola aktívna aj v oblasti politiky a sklbenie práce, rodiny a občianskeho a politického aktivizmu ju nepochybne stálo veľa úsilia, aj s ohľadom na politickú kariéru jej manžela. Zasadila sa napríklad o vytvorenie orgánu, ktorý pôsobí ako ombudsman pre pacientov nemocníc, venovala sa organizácii na podporu ľudí so schizofréniou. Ako advokátka prispievala do časopisu *Blaklockan*. Vážia si ju aj ako podporovateľku umenia.

Švédsko pristúpilo do Európskej únie v roku 1995. Právna úprava advokácie aj dnes vychádza zo súdneho poriadku prijatého v roku 1948, samozrejme, v znení početných noviel. Ostatná zásadná novela bola prijatá v roku 1999. Advokáciu upravuje kapitola 8. Komora sa riadi vlastnou Chartou, ktorú schválila vláda. Cieľom komory je zabezpečiť vysoký etický a odborný štandard, chrániť základné profesijné záujmy svojich členov, sledovať legislatívny vývoj a pripomienkovať všetky podstatné nové legislatívne návrhy (ročne ide o vyše 130 stanovísk).

Štruktúra stavovskej organizácie a štatistiky

Hoci vo Švédsku právny poriadok neustanovuje povinné zastupovanie advokátom, v prevažujúcej väčšine prípadov sú právnymi zástupcami pred súdom advokáti. Možno hovoriť o stálom náraste počtu advokátov. Podľa štatistik ide najmä o oblasť obchodného práva, v nedávnom prehľade 60 % advokátov uviedlo, že ich primárnou náplňou sú obchodno-právne veci, 36 % sa venuje obhajobe v trestných veciach. Znižuje sa počet advokátov venujúcich sa rodinnému právu, resp. pokiaľ ide o oblasti práva spojené s osobami – jednotlivcami. Trend smeruje k špecializácii. Výkon advokácie prostredníctvom obchodných spoločností sa rozširuje v otázke počtu kancelárií ako aj ich geografického pokrytia. Dve najväčšie švédske advokátske kancelárie dnes majú každá po 300 advokátov. Kancelárie stále viac posilňujú svoje vzťahy so zahraničnými kanceláriami na medzinárodný rozmer.

Švédska advokátska komora (*Sveriges Advokatsamfund*) vykonáva svoju činnosť prostredníctvom siedmich regionálnych kancelárií, ktoré majú vlastné regionálne predsedníctva a riešia otázky členstva. Regionálne kancelárie menujú členov Rady, ktorá predstavuje hlavný orgán na národnej úrovni. Rada zasadá raz ročne a volí členov predsedníctva, ktoré sa skladá z 20 osôb. Rada pôsobí aj ako kontrolný orgán (revízná komisia) a preveruje plnenie rozpočtu. Ďalšou úlohou Rady je rozhodnutie o výške členských poplatkov. Všetky funkcie sú čestné a členom orgánov nepatrí odmena. Rada volí aj predsedu, podpredsedov a šesť členov disciplinárnej komisie, funkčné obdobie je maximálne osem rokov. Kancelária komory zamestnáva 25 zamestnancov. Predsedom je **Christer Danielsson (foto 2)**.

Na konci roka 2018 bolo v zozname Švédskej advokátskej komory zapísaných 5 969 advokátov, z toho 1 893 žien. Advokátskych koncipientov bolo zapísaných 2 404. Ide o veľmi podobné čísla ako u nás, hoci na Slovensku je pomer mužov a žien v profesii takmer vyrovnaný. Na druhej strane je populácia Švédska dvojnásobná ako v prípade Slovenska. Usadených euroadvokátov vo Švédsku je aktuálne 23 a počet advokátskych kancelárií 1 972. Pre porovnanie, v roku 1980 bol počet advokátov 2 000.

Advokátom sa môže stať osoba, ktorá má trojročnú prax, úspešne zloženú skúšku (nejde o špecifickú advokátsku skúšku, ale rovnakú skúšku, akú skladá kandidát na sudcu), absolvované povinné odborné teoretické a praktické vzdelanie vrátane právnickej etiky.

Štatistiky ukazujú klesajúci počet disciplinárnych sťažností napriek stúpajúcemu počtu advokátov. V priemere je to 500 vecí ročne. Na druhej strane disciplinárna komisia znamenala zvýšenie počtu sťažností týkajúcich sa konfliktu záujmov. Táto problematika sa dostala aj medzi témy predsedníctva, ktoré v decembri 2017 prijalo usmernenia k otázke, ako sa vysporiadať s možným konfliktom záujmov pri prechode advokátskeho koncipienta do inej advokátskej kancelárie alebo v prípade dočasného prijatia štážistu či studenta. Päťročná prax nemusí byť výlučne koncipientska, no z kaž-

dého miesta, kde žiadateľ pracoval, potrebuje pozitívne referencie. Sudcovia, súdni úradníci, prokurátori a exekútori sa nemôžu stať advokátmi.

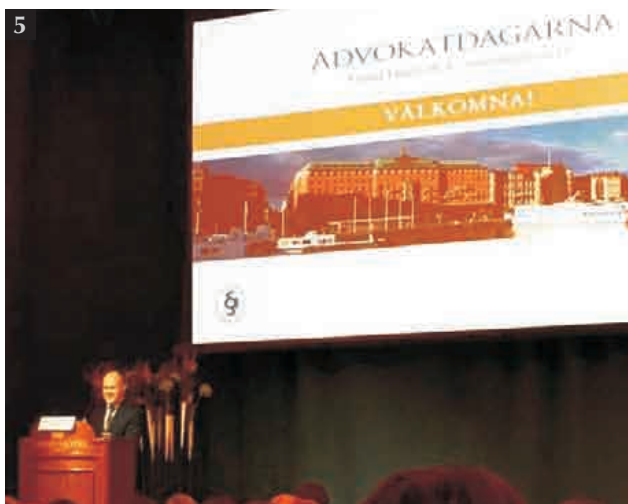
Sídlo Švédskej advokátskej komory

Švédska advokátska komora sídli v centre Štokholmu, v „diplomatickom mestečku“ v štvrti Östermalm. V budove komory (foto 3, 4) sídli aj knižnica právnickej literatúry (*Stiftelsen Juridiska Biblioteket*), ktorá sa pýši 50 000 titulmi zameranými najmä na švédske a nordické právo. Do knižnice majú prístup všetci právnici, no pôžičky majú dovolené len advokáti.

Aktuálne výzvy a úspechy

Advokatdagarna

V roku 2019 sa uskutočnil deviaty ročník veľmi úspešnej výročnej odbornej konferencie, Dni advokácie, organizovanej Švédskou advokátskou komorou. Vždy ku koncu októbra sa stretá takmer 800 advokátov, koncipientov a právnikov na dvojdňovom odbornom podujatí, aby si vymenili svoje poznatky a nadviazali nové kontakty. (foto 5)

Stockholm Human Rights Award

Od roku 2009 Švédska advokátska komora spolupracuje s Medzinárodnou advokátskou komorou (IBA) a ILAC pri odovzdávaní ocenenia za prínos v oblasti ochrany ľudských práv na medzinárodnej úrovni (foto 6). V roku 2018 získal ocenenie sudca a profesor Thomas Buergenthal, ktorý pôsobil aj ako sudca na Súdnom dvore EÚ v Hágu. Ďalšími ocenenými boli napríklad Medzinárodný súdny dvor (2017), bývalá írsky prezidentka a komisárka OSN pre ľudské práva Mary Robinson (2016), jordánsky princ a takisto Komisár OSN pre ľudské práva Zeid Ra'ad al-Hussein (2015), izraelské informačné centrum pre ľudské práva B'Tselem (2014) či „krstný otec medzinárodného trestného práva“ Mahmoud Cherif Bassiouni (2013).

Advokatjouren

Švédska advokátska komora spustila internetovú stránku, prostredníctvom ktorej advokáti poskytujú bezplatne základné právne poradenstvo. Na nej je možné nájsť články k častým právnym problémom, jednoduché inštrukcie, ako postupovať v prípade potreby právnej pomoci a možnosť získať písomnú odpoveď od advokáta.

7

Manifest o právnom štáte

Švédská advokátska komora založila osobitnú pracovnú skupinu, aby pripravila dokument, ktorý by slúžil ako východisko k problematike právneho štátu. V júni 2017 bol sfinalizovaný návrh, ktorý skupina predložila predsedníctvu komory.

Hilda a Advokát budúcnosti

Švédská advokátska komora sa snaží zmeniť pomer žien v advokácii a vo vedúcich pozíciách projektom *Hilda*, ktorý sa zrodil na zasadnutí v januári 2006. Jeho iniciátorom bola vtedajšia tajomníčka komory Dr. Anne Ramberg (foto 7), legenda švédskej advokácie. Ide o platformu, ktorá má podporovať ženy v ich odbornom raste a vytvoriť podmienky, ktoré by im umožňovali zastávať manažérske pozície.

Dnes platformu tvorí vyše 40 žien z oblasti advokácie a súdnictva, ktoré sa podieľajú na aktivitách smerujúcich k zmene. Patrí medzi ne klub *Hildary*, ktorý raz za mesiac organizuje spoločný obed s prednáškou či diskusiou, výročná konferencia, individuálny mentorský program pre ženy ašpirujúce na vedúce pozície a spolok *Ruben* združujúci právnikov – mužov, ktorí podporujú myšlienku väčšej rovnosti príležitostí.

Druhé fórum je určené pre mladých advokátov a koncipientov (*Advokat i Framtiden*) založené v roku 2000. Účelom je poskytnúť potrebnú podporu pre odborný rast a základné zručnosti pre prácu v advokátskej kancelárii.

Stavovský časopis

Od roku 1935 vychádza 9-krát ročne odborný časopis s názvom *Advokaten*, ktorý Švédská advokátska komora distribuuje svojim členom a dostupný je aj na internetovej stránke

www.advokaten.se. Ide o jedno z najdôležitejších švédskych právnických periodík. (foto 8)

Aktivity na poli medzinárodných vzťahov

Švédská advokátska komora, tak ako ostatné komory krajín EÚ, je plnohodnotným členom Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). V roku 2010 stál na čele CCBE švédsky advokát Dag Wersén.

Komora úzko spolupracuje s Medzinárodnou advokátskou komorou (IBA), v spolupráci s ktorou udeľuje ocenenia *Stockholm Human Rights Award* a IBA tiež ocenila tajomníčku Švédskej advokátskej komory Dr. Anne Ramberg v roku 2018 udelením tzv. *Leadership Award* za „výnimočné vedenie smerom k podpore ochrany ľudských práv a právneho štátu na globálnej úrovni“.

Regionálny význam majú pravidelné výročné stretnutia predsedov a podpredsedov advokátskych komôr zo Škandinávie, teda Dánska, Nórska, Fínska, Islandu a Švédska. Komora sa tiež aktívne zapája v rámci aktivít ILAC (*International Legal Assistance Consortium*), rozvojovej organizácie so sídlom v Švédsku, ktorá sa zameriava na posilnenie dôveryhodnosti právneho systému v postkonfliktných krajinách a regiónoch vo svete.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Wikipédia (1), Švédská advokátska komora (2, 3, 4, 5), archív Medzinárodného trestného súdu (6)

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
a Slovenská advokátska komora

Vás pozývajú na 6. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie

„Bratislavské Právnické Fórum 2020“

TERMÍN KONFERENCIE: 6. - 7. februára 2020

Téma plenárneho zasadania: „Advokát ako ochranca právneho štátu“

Konferencia je rozdelená na **plenárne zasadnutie a paralelné rokovania v tematicky zameraných sekciách** venované aktuálnym otázkam advokácie.

MIESTO KONANIA: Právnická fakulta UK v Bratislave, (Šafárikovo nám. č. 6)

ROKOVACÍ JAZYK: slovenčina, čeština, angličtina

PRIHLÁŠKY: do 13. januára 2020, vrátane názvu a abstraktu príspevku. Prihlásenie len prostredníctvom on-line registračného systému uverejneného na webstránke: <http://bpf2020.flaw.uniba.sk/index.php/sk/>.

PRÍSPEVOK: do 28. februára 2020 – pokyny na jeho spracovanie budú uverejnené na webovej stránke konferencie. Príspevok bude publikovaný v recenzovanom zborníku vydanom v elektronickej CD forme s prideleným číslom ISBN a bude trvalo dostupný na webovej stránke konferencie a PF UK. Príspevok bude zaradený do databázových knižničných systémov.

KONFERENČNÝ POPLATOK: 70,- EUR (bez DPH) poplatok je potrebné uhradiť prevodom na účet na základe elektronickej faktúry vystavenej po prihlásení na konferenciu. **Neúčast' na konferencii alebo neodovzdanie príspevku nezakladá právo na vrátenie účastníckeho poplatku.**

Zoznam sekcií a ďalšie informácie o podujatí nájdete na:
<https://bpf2020.flaw.uniba.sk/index.php/sk/>

Kontakt e-mail: bpf@flaw.uniba.sk

BRATISLAVA LEGAL FORUM
BRATISLAVSKÉ PRÁVNICKÉ FÓRUM
2020

Zákonník práce

Zákon o kolektívnom vyjednávaní. Komentár

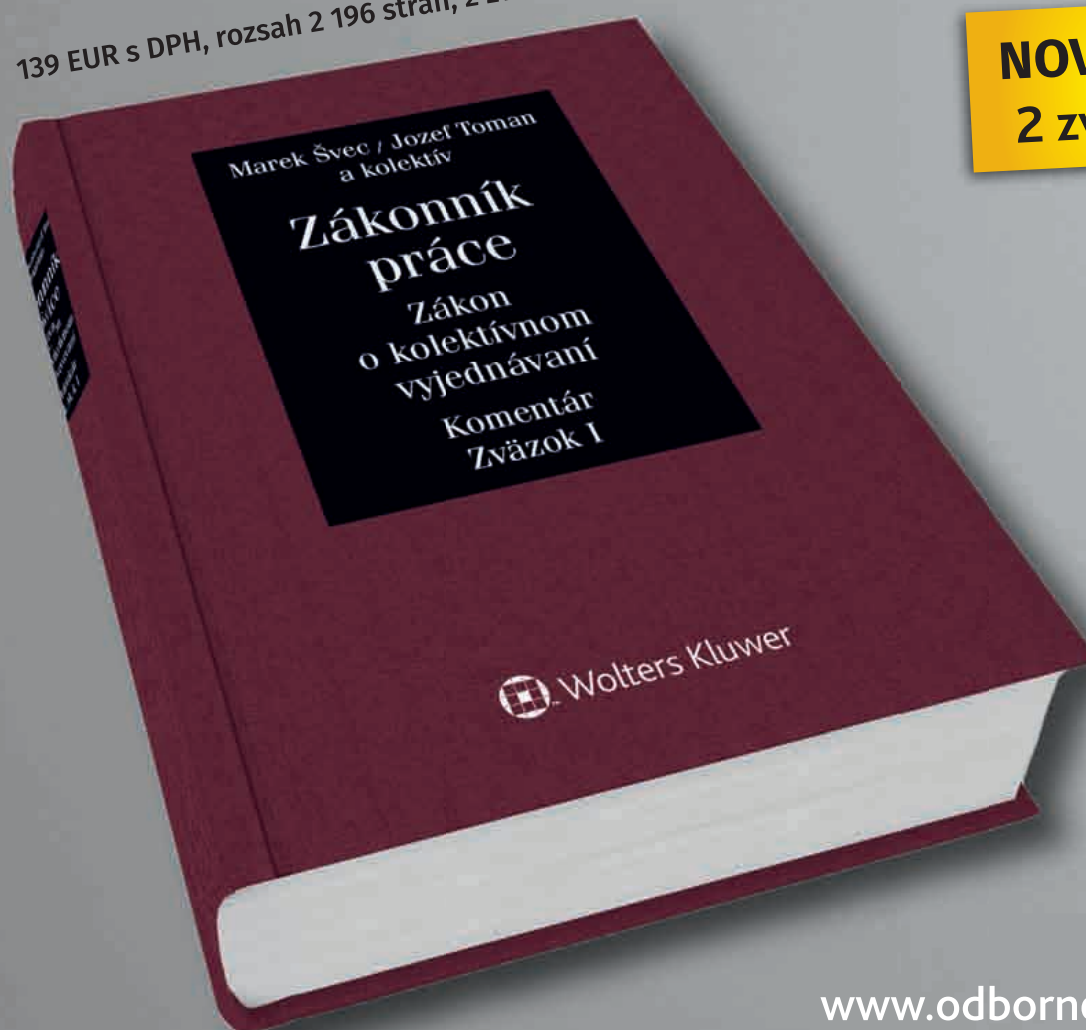
Marek Švec, Jozef Toman a kolektív

Komentár k Zákonníku práce a k zákonu o kolektívnom vyjednávaní predstavuje najdetailnejší právny výklad, aký bol v československom pracovnoprávnom priestore spracovaný k predmetným právnym predpisom. Snahou autorského kolektívu bolo zrozumiteľným a praktickým, nie však laickým spôsobom predstaviť právny výklad k problematike realizácie jednotlivých pracovnoprávných inštitútov.

Popri teoretickom právnom výklade autorský kolektív prioritizoval vlastný odborný text na úkor uvádzania výpočtu relevantnej judikatúry, ktorú možno nájsť v príslušných elektronických systémoch, a primárne sa orientoval na praktické prípady a uvádzanie právnych riešení sporných situácií s cieľom prehĺbiť pochopenie obsahu komentovaného ustanovenia čitateľom. Relevantné súdne rozhodnutia národných i medzinárodných súdov, ktoré bolo nevyhnutné uviesť buď pre potvrdenie argumentačnej línie, alebo uvedenie spornosti nahliadania na konkrétnu vec, sú priamo zapracované vo vlastnom autorskom diele v podobe komentára.

Komentár k Zákonníku práce a k zákonu o kolektívnom vyjednávaní je určený odbornej i laickej verejnosti, zamestnancom, zamestnávateľom, zástupcom zamestnancov, advokátom a všeobecne osobám zodpovedným za realizáciu individuálnych a kolektívnych pracovnoprávných vzťahov.

139 EUR s DPH, rozsah 2 196 strán, 2 zväzky

NOVINKA
2 zväzky

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Advokátní tarif

Kovářová, D. – Balík, S. – Diblíková, L. – Klein, B. – Němec, R. – Tichá, H. – Vrábliková, P. – Žižlavský, M. – Havlíček, K.:

Advokátní tarif. Odměna advokáta podle stavu k 1. 2. 2019 (Komentář).

Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2019. ISBN 978-80-7598-280-3

Táto kolektívna monografia je druhým vydaním komentára k odmeňovaniu advokátov v Českej republike, ktoré je svojím charakterom i historickým vývojom blízke ustanoveniam o odmenách advokátov aj na Slovensku.

Osem autorov – **Daniela Kovářová, Stanislav Balík, Lucie Diblíková, Bohuslav Klein, Robert Němec, Hana Tichá, Petra Vrábliková, Michal Žižlavský a Kaerl Havlíček** – na 344 stranách rozdelených do štyroch kníh rozoberá nielen zákonnú a podzákonnú úpravu týkajúcu sa odmien a náhrad výdavkov advokátov, ale aj bohatú judikatúru viažucu sa na predmetnú problematiku.

Po **Slove na úvod** k obojm vydaniám komentára z pera predsedov Českej advokátskej komory nasleduje **prvá kniha** s názvom **Obecná časť** uvádzajúca postavenie a základné úlohy advokáta, historický vývoj odmeňovania advokátov ako aj odmenu za poskytovanie bezplatnej právnej pomoci advokátmi, ktorých bolo k 1. 10. 2018 v Českej republike až 13 393 spolu s 2 879 advokátskymi koncipientmi. Táto kapitola vhodne uvádza aj štatistiku kontrolného oddelenia ČAK z decénia 2007 – 2017 a prehľad právoplatných kárných rozhodnutí z obdobia 2008 – 2016. Nevynecháva ani pôsobe-

nia Sekcie pre advokátske právo ČAK, ktorá v roku 2018 nahradila Sekciu pre advokátsku tarifu ČAK.

Podrobnejšia **druhá kniha** nazvaná **Zvláštní část** sa zaoberá odmenou advokáta za zastupovanie v súdnom konaní, pri verejných zákazkách, za činnosť rozhodcu, mediátora, insolvenčného správcu, likvidátora, likvidačného správcu a správcu majetku. Bohatá judikatúra v tejto časti monografie sa pritom odvodzuje od ustanovení zákona o advokácii č. 85/1996 Sb. a advokátskej tarify (vyhl. č. 177/1996 Sb.). Cituje napríklad nález Ústavného súdu ČR z 29. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/2011 o odklone od zásady priznávania náhrady trov konania úspešnej strane sporu. Zaoberá sa aj odmenou za zastupovanie v tzv. bagatel'nych sporoch a prehľadne uvádza komparáciu výšky odmien advokátov v Českej republike s porovnaním s výškou odmien ich kolegov v Nemecku, Rakúsku, Švajčiarsku, Poľsku a v Slovenskej republike.

Najväčší rozsah monografie s 230 stranami textu tvorí **trečia kniha** s názvom **Advokátní tarif**, ktorá je už vlastným komentárom k 24 paragrafom advokátskej tarify teda vyhlášky č. 177/1996 Sb. v znení desiatich noviel.

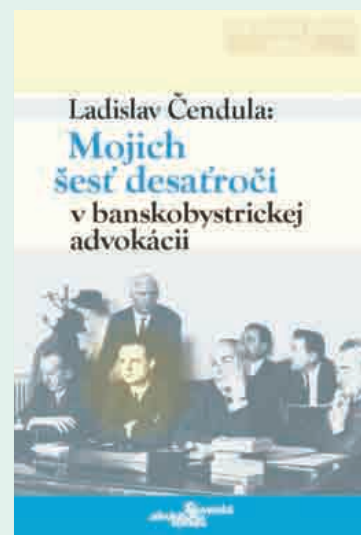
Ladislav Čendula: Mojich šest' desátročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šest' desátročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Z judikátov v tejto časti knihy možno uviesť rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. 3. 2014, sp. zn. 32 Cdo 3305/2013 o tom, že premlčacia lehota na uplatnenie nároku advokáta voči klientovi titulom odmeny za vykonaný úkon právnej pomoci plynie odo dňa realizácie tohto úkonu a nie až od ukončenia právnej pomoci v predmetnej veci.

Na Slovensku väčšinou najvyšším súdom odmietané dovolania vo veci náhrady trov konania Najvyšší súd ČR považuje za prípustné v zmysle uznesenia NS ČR z 30. 5. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1172/2013.

Ďalší právny problém aplikovaný najčastejšie pri odmenách *ex offico* ustanovovaných obhajcov či právnych zástupcov vyriešil Najvyšší súd ČR uznesením zo 7. 3. 1991, sp. zn. 6 To 11/1991, v zmysle ktorého súd preskúma vždy pri priznávaní odmeny len správnosť účtovaných úkonov a nie kvalitu poskytnutej právnej pomoci. Ústavný súd ČR dokonca vo svojej judikatúre (sp. zn. IV. ÚS 215/2005 z 23. 9. 2005) uznal aj možnosť priznania tzv. náhrady za premeškaný čas advokátovi so sídlom kancelárie v meste, kde sa súdne pojednávanie konalo a to pre veľkú vzdialenosť od sídla súdu, týkať sa to však bude zjavne iba veľkých miest.

V publikácii je pri zmluvnej odmene za primeranú považovaná aj záloha vo výške 100 % dohodnutej či predpokladanej odmeny (s. 148).

V porovnaní s elektronickými dátovými schránkami advokátov na Slovensku je zaujímavá paralela týkajúca sa doručovania z dátových schránok ich českých kolegov, keďže podľa stanoviska pléna Najvyššieho súdu ČR z 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 „*procesní úkon z datové schránky osoby má stejné účinky, jako kdyby ho učinila osoba oprávněná jednat za vlastníka datové schránky*“ – teda ide o podania vo veci samej, aj keď neobsahujú elektronický podpis.

Porušenie práva advokáta na súdnu ochranu videl Ústavný súd ČR v náleze z 29. 3. 2012, sp. zn. II. ÚS 2873/2011 pri

znižení odmeny tohto ustanoveného advokáta všeobecnými súdmi z dôvodu neprimeranosti jeho klientom požadovaného plnenia.

Pri určovacích žalobách týkajúcich sa nehnuteľností sa má vychádzať pri priznávaní náhrady trov konania z ich hodnoty, a teda nie z neoceniteľného základu podľa nálezu Ústavného súdu ČR z 23. 2. 2011, sp. zn. IV. ÚS 1332/2007.

Podľa nálezov Ústavného súdu ČR z 2. 10. 2013, sp. zn. II. ÚS 376/12 prostriedky vynaložené účastníkom konania na presun advokáta cez celú republiku v situácii, keď v sídle procesného súdu pôsobí väčší počet advokátov, ktorých mohol osloviť, nemožno považovať za prostriedky potrebné k účelnému bráneniu jeho práva.

Náhrada trov konania sa má zase priznávať z celkovej súdom priznanej sumy a nie zo žalobcom požadovanej sumy podľa uznesenia Najvyššieho súdu ČR z 21. 9. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3974/2015. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania treba zase v zmysle nálezov Ústavného súdu ČR z 30. 8. 2010, sp. zn. I. ÚS 2717/2008 zohľadňovať v rámci zásady úspešnosti okrem istiny aj výšku príslušenstva.

Posledná kniha s názvom **Věcní rejstřík a pomocné rejstříky** slúži na lepšie orientovanie sa čitateľa v monografii.

Záverom možno konštatovať, že publikácia obohatila literatúru týkajúcu sa odmien advokátov, ktorá je vo viacerých prípadoch aplikovateľná aj na podmienky Slovenskej republiky, predovšetkým s poukázaním na veľké penzum judikatúry nielen všeobecného, ale i ústavného a európskeho súdnictva. Pri mnohých aplikačných problémoch tak po tejto monografii môžu bezproblémovo siahnuť aj slovenskí advokáti či sudcovia, pretože predstavuje skutočne široký rezervoár právnej doktríny v oblasti odmien i náhrady výdavkov právnych zástupcov pri praktickom výkone ich povolania.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta. Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia československej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte: stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Advokát

Lubo Olach: **Advokát**
Bratislava : Marenčin PT, 2018

Práca advokáta, sudcu, prokurátora je predmetom dennodenného záujmu verejnosti a médií, niekedy sú dokonca mnohé trestné prípady predmetom celostránkových reportáží, rozborov a úvah.

Postrehol to aj známy publicista a spisovateľ **Lubo Olach** a zameral sa na najzraniteľnejšiu zložku justičného systému, na advokáta a napísal o nás, či o našej práci, zaujímavú prózu s názvom **Advokát**. Z advokácie sa dokonca prevažne zameral na činnosť obhajcov. Voľba jeho súčasnej témy nie je výnimkou, lebo jeho plodnú prozaickú tvorbu charakterizuje záujem o problematiku, ak si z jeho početnej doterajšej tvorby vyberiem na ilustráciu názvy jeho niektorých titulov, ktorými zaujal čitateľskú verejnosť, ako napríklad: *Politik, Žraloci, Lobista, Prezident*. Svoj záujem spodobíť závažné historické témy preukázal v životopisnom románe o MUDr. Vavrovi Šrobárovi a v ďalších atraktívnych dielach.

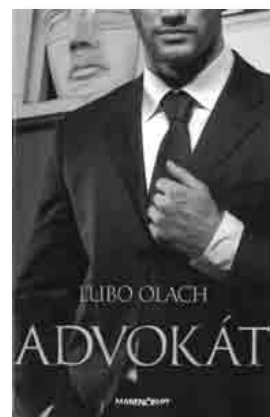
Svoju poviedkovú knihu z justičného prostredia rozčlenil do dvoch častí. **V prvej časti** sa venuje šiestim príbehom s názvami *Kaucia, Šedá eminencia, Aféra starostu Čiernika, Vysokoškolák, Gangster a Výsluch*. Pre bližšie oboznámenie sa s charakteristikou môžem zacitovať z príbehu *Šedá eminencia* nasledujúci dialóg:

„Tóno“ spýtal sa Strákoš svojho staršieho kolegu, „čo tým šéf myslel, keď povedal, že za každú cenu chce prípad doviesť do víťazného konca, a to bez akýchkoľvek škrupúl?“

„Hm,“ zamýšľal sa Strelecký, „ako by som ti to povedal. V preklade to znamená, že sa na naše prípadné kroky nebude pozeráť v tom zmysle, či sú ešte v rámci zákona alebo nie. Jednoducho, ak pomôžu k nášmu víťazstvu, tak ich urobíme a hotovo. V takýchto prípadoch sa šéf nepozera doprava či doľava. Ide za svojím cieľom a hotovo. Jasné?“

„Chceš tým povedať, že napríklad by prikróčil aj k ovplyvňovaniu sudcu, aby vyniesol rozsudok v náš prospech?“

„Iste. Nie je to nič také, čo sa bežne nedeje. Pravda, nie každý si to môže dovoliť. Lenže náš šéfino ma také konexie, ktoré mu to umožňujú... Ale keď treba, ako to bude asi aj v tomto prípade, tak pán doktor vyťahne všetky svoje tromfy.“

Autor má v tomto citovanom mafiánskom texte poistnú vetu, ktorú predniesol jeden z kolegov na tej istej porade: „Väčšinou to však nerobíme, pretože sme dobrí a spory vyhrávame aj tak.“

Napriek uvedenému sa musím za náš stav ohradiť proti akémukoľvek zovšeobecňovaniu spôsobu, ktoré som odcitoval so stotožňovaním metód práce absolútnej väčšiny advokátov. Nedaj Bože, pomyslel som si, aby tieto texty čítala pani profesorka Krsková, autorka morálnych pravidiel správania sa advokátov medzi sebou i vo vzťahu k súdom a inštitúciami. Určite by nebola s tým spokojná. Rovnako by bolo takéto správanie iste predmetom riešenia pre disciplinárne senáty advokátskej komory alebo iné orgány. November 1989 priniesol zásadné zmeny v postavení advokácie a advokátov, ale aj v dôraze na legalitu a súlad so zákonom v postupe každého obhajcu a právneho zástupcu. Jedine tak si môže advokácia zachovať svoje krédo a autoritu.

V druhej časti knihy v príbehu nazvanom *Na ostrie noža* autor načiera do komplikovanej problematiky kriminality zo začiatku divokých deväťdesiatych rokov s množstvom podnikateľských prechmatov. Autor sa orientuje v zložitej právnej problematike a zdôrazňuje dnes už všeobecne známu zásadu v trestnom konaní, že dôkazy získané nezákonným spôsobom nemôžu slúžiť na preukázanie viny páchatela.

Lubo Olach napísal svoje poviedkové príbehy ako tzv. *roman á clef*. Myslím, že v modernom období spomínaný spôsob tvorby používal známy americký autor Truman Capote, keď skutočné udalosti sú prezentované skrz fiktívne postavy. Aj poviedky L. Olacha sú literárnu fikciou slušne a odvážne spracovanou. Určite má knižka všetky predpoklady na čitateľský úspech. Azda aj preto, že spomínaná kniha je pokriveným zrkadlom práce advokáta, ktorou usilujeme o presadenie spravodlivosti v rôznych oblastiach života. A práve takáto negatívna kritická literatúra priťahuje verejnosť, hoci nie je realistickým zrkadlom našej práce.

JUDr. Anton Blaha

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2020

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10
ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 30. 10. 2019
Uzávierka redakčnej časti: 18. 11. 2019
Toto číslo vyšlo 30. 11. 2019

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom tlačenom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie **anonymne** (nepozná meno autora). Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok na viac častí. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

